

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

**ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ
ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

31 декември 2024 г.

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

**ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
НА
„БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД**

ЗА 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1	ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	3
2	ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА И ГРУПАТА	4
3	ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2024 ГОДИНА	16
4	ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2024 Г.....	39
5	ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ	40
6	СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ЦЕЛИ НА ББР	45
7	БИЗНЕС МОДЕЛ И ОСНОВНИ НЕМАТЕРИАЛНИ РЕСУРСИ	47
8	ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ	49
9	УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	50
10	КОНТРОЛНА СРЕДА	53
11	БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	56
12	МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	57
13	УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА	57
14	СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА	63
15	СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	64
16	ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО	64
	ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ББР.....	66

1 ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Българска банка за развитие ЕАД

Акционерна структура към 31.12.2024 г.: Държавата, чрез министъра на иновациите и растежа – 100%.

Към датата на одобрение на документа: Държавата, чрез министъра на финансите – 100%.

Надзорен съвет (НС) към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на ГФО:

- Росен Андреев Карадимов - Председател на НС
- Деляна Валериева Иванова - Заместник-председател и член на НС
- Стамен Стаменов Янев – Член на НС
- Димитър Иванов Митев – Член на НС.

Управителен съвет (УС) към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на ГФО:

УС към 31.12.2024 г.:	УС към датата на одобрение на ГФО:
- Ивайло Ангелов Московски – член на УС и изпълнителен директор - Илия Запрянов Караниколов - член на УС и изпълнителен директор - Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор - Теодора Петрова Пешева - член на УС	- Ивайло Ангелов Московски – председател на УС и изпълнителен директор - Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор - Теодора Петрова Пешева - член на УС

Седалище и адрес на управление към 31.12.2024 г.:

гр. София, 1000, район "Средец", ул. "Дякон Игнатий" №1

Регистрационен номер – ЕИК 121856059

Съвместни одитори на Българска банка за развитие ЕАД:

„Делойт Одит“ ООД

ул. „Михаил Тенев“ №4, ет. 12

Балкан Бизнес Център

София, 1784

България

cebgreceptionteam@deloittece.com

„Грант Торнтон“ ООД

бул. "Черни връх" № 26

София, п.к. 1421

България

office@bg.gt.com

2 ИНФОРМАЦИЯ ЗА БАНКАТА И ГРУПАТА

2.1 ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2024 г., финансовата група на Българска банка за развитие („Групата“, „Групата на ББР“ или „Финансовата група“) включва „Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“), „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД („ФКИ“) и „ББР Лизинг“ ЕАД („ББР Лизинг“).

Следната организационна структура на Групата е валидна към 31.12.2024 г.

Към момента на одобрение на настоящия доклад е валидна следната организационна структура на Групата:

2.2 БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

При осъществяване на дейността си Банката се ръководи от принципите на прозрачност, неутралност, рентабилност, ефективност, пазарна съвместимост и добра банкова практика. ББР създава условия за спазване на изискванията за осигуряване на конфиденциалност, предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси от всички нейни служители. Банката няма за основна цел постигането на максимална печалба.

Българска банка за развитие ЕАД е кредитна институция, която притежава лиценз № Б25/1999 г. за извършване на банкова дейност от Българска народна банка с последна актуализация на лиценза съгласно Заповед № РД22-2272/16.11.2009 г. на управителя на БНБ.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката.

На 04 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично акционерно дружество.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на иновациите и растежа.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 31 март 2025 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на финансите.

Към датата на одобрение на този доклад, собствеността на капитала се разпределя, както следва: 100% се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министъра на финансите.

Към 31.12.2024 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв. и се състои от 11,355,000 броя обикновени поименни акции с право на глас, с номинал 100 лева всяка. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление.

Няма придобити, притежавани или прехвърлени от членовете на управителните органи през годината акции на Банката. Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗББР членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции, и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Целите на Българска банка за развитие ЕАД, залегнали в Устава са:

1. Подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средните предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
2. Привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
3. Прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
4. Привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции;
5. Привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
6. Финансиране на проекти на местни компании създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
7. Финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Приоритет при кредитната дейност на Банката представлява кредитирането на малки и средни предприятия с висока добавена стойност.

Банката предоставя и други видове кредити по ред, като експозиция към един клиент или група свързани лица, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, актовете по тяхното прилагане и Устава на Банката, след отчитане на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет на Банката.

Като правило, Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лева. През 2024 г. и 2025 г. в Устава бяха въведени следните промени, въвеждащи изключения от това правило:

1. При финансираня към крайни клиенти изцяло или частично с получени или управлявани от Банката средства от ЕС, Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, друг инструмент на ЕС, Банката за развитие към Съвета на Европа, други банки за развитие, когато лимитът за единична експозиция следва ограниченията на договора за финансиране на ББР със съответната институция;

2. При финансиране на публични предприятия, както и на търговски дружества, в които държавата/община притежава не по-малко от 50 на сто от капитала, учредени въз основа на акт на държавен орган в Република България, за реализацията на регионални или международни проекти, и в които участва друга държава или нейна административно-териториална единица;

3. При финансиране на бенефициери по национални програми или програми на ЕС до размера на одобрената им безвъзмездна финансова помощ. Финансиране извън рамките на програмите по предходното изречение или над безвъзмездната финансова помощ по национални програми или програми на ЕС е в максимален размер по ал. 5;

4. При изцяло или частично обезпечени експозиции с парични средства и/или държавни ценни книжа и/или държавна гаранция, банкови гаранции, издадени от първокласни банки или значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), като частта от експозицията, покрита с друг вид обезпечения не може да надхвърля лимита по ал.5;

5. При съвместно финансиране/гарантиране с банки за развитие, първокласни банки и значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), ЕКСИМ институции;

6.1 При финансиране на клиенти за изпълнение на проекти, възложени от разпоредители с бюджет/бюджетни организации или от публични предприятия до размера на възложените дейности;

6.2 При финансиране на клиенти за изпълнение на проекти, възложени от дружества по т. 2, до размера на възложените дейности;

6.3 При използване на различни инструменти, в резултат на които се формират вземания от публични предприятия или дружества по т. 2;

7. При финансиране на предекспортна и експортна дейност за продукти, произведени от регистрирани в България предприятия-износители. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;

8. При финансиране на регистрирани в България производствени предприятия от военно-промишления комплекс. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;

9. При издаване на банкови гаранции за плащане с цел гарантиране (обезпечаване) изпълнението на задължения по договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по реда на Закона за насърчаване на инвестициите и правилника за прилагането му.

Ограничението от 5 млн. лв. не се прилага и за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и в определени случаи при съществуващи експозиции.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност - издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- дейности по предоставяне на медийни услуги;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез търговски банки-посредници. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

Към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

Експозицията към един клиент или група свързани клиенти, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, следва изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, като се отчита ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Списъчният състав на Банката в края на 2024 г. е 213 служители (към 31.12.2023 е 201).

Към 31.12.2024 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Седалището и адресът на управление на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

В Банката няма специализирано звено за научноизследователска и развойна дейност и през отчетния период не е извършвана такава.

ББР спазва приложимото българско и европейско законодателство за опазване на околната среда. Банката отчита въздействието върху околната среда на всички проекти, за които това се изисква според приложимата правна рамка. ББР изисква представянето на необходимите разрешения и други документи, и стриктно следи за точната реализация на проектите. При наличие на по-строги изисквания относно околната среда, залегнали в договорите за заеми с външни кредитори, Банката изисква спазването на тези по-високи стандарти от своите клиенти и следи за тяхното изпълнение.

Към 31.12.2024 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на ББР, в размер на 10% или повече от собствения капитал.

В края на 2024 г. година ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

2.2.1 Съществени промени в органите за управление, Устава, структурата и капитала на Банката през 2024 г. и до датата на одобрение на Доклада за дейността:

През 2024 г. и 2025 г., в Банката бяха извършени следните промени в управлението и структурата.

2.2.1.1 Промени в УС на Банката

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. е освободен Иван Валентинов Церовски като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 41 от 29.10.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избран Ивайло Ангелов Московски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 73 от 29.10.2024 г., одобрено с решение на Надзорния съвет по Протокол № 42 от 29.10.2024 г., г-н Ивайло Ангелов Московски е овластен да представлява и управлява

Банката като изпълнителен директор. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 8 от 20.02.2025 г. е освободен Илия Запрянов Караниколов като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 27.02.2025 г.

Към датата на одобрение на този документ, Управителният съвет е в състав:

- Ивайло Ангелов Московски – председател на УС и изпълнителен директор;
- Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор;
- Теодора Петрова Пешева – член на УС.

2.2.1.2 Промени в НС на Банката

С решение по Протокол № РД-02-17-17 от 31.10.2024 г. на министъра на иновациите и растежа в качеството му на едноличен собственик на капитала на ББР, Димитър Иванов Митев е избран за член на Надзорния съвет на Банката. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 07.11.2024 г.

Към 31.12.2024 г. и към датата на издаване на този доклад, Надзорният съвет е в състав:

- Росен Андреев Карадимов – председател на НС¹
- Деляна Валериева Иванова – член на НС
- Стамен Стаменов Янев – член на НС
- Димитър Иванов Митев – член на НС

2.2.1.3 Промени в устава на Банката

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г.

¹ Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Във връзка с Указ № 222 от 27 август 2024 г. на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (ДВ бр. 73 от 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

С решение на 51-то Народно събрание от 16.01.2025 г. за избиране на Министерски съвет на Република България (Обн., ДВ, бр. 5 от 17.01.2025 г.), правомощията на служебното правителство, назначено с Указ № 222 на Президента на Република България от 27 август 2024 г. (ДВ, бр. 73 от 2024 г.), са прекратени. Считано от 17.01.2025 г. г-н Росен Карадимов продължи да упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД.

С решение по Протокол № РД-02-17-1 от 14.01.2025 г. на министъра на иновациите и растежа, в качеството на упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала на ББР са приети изменения и допълнения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 19.02.2025 г.

Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

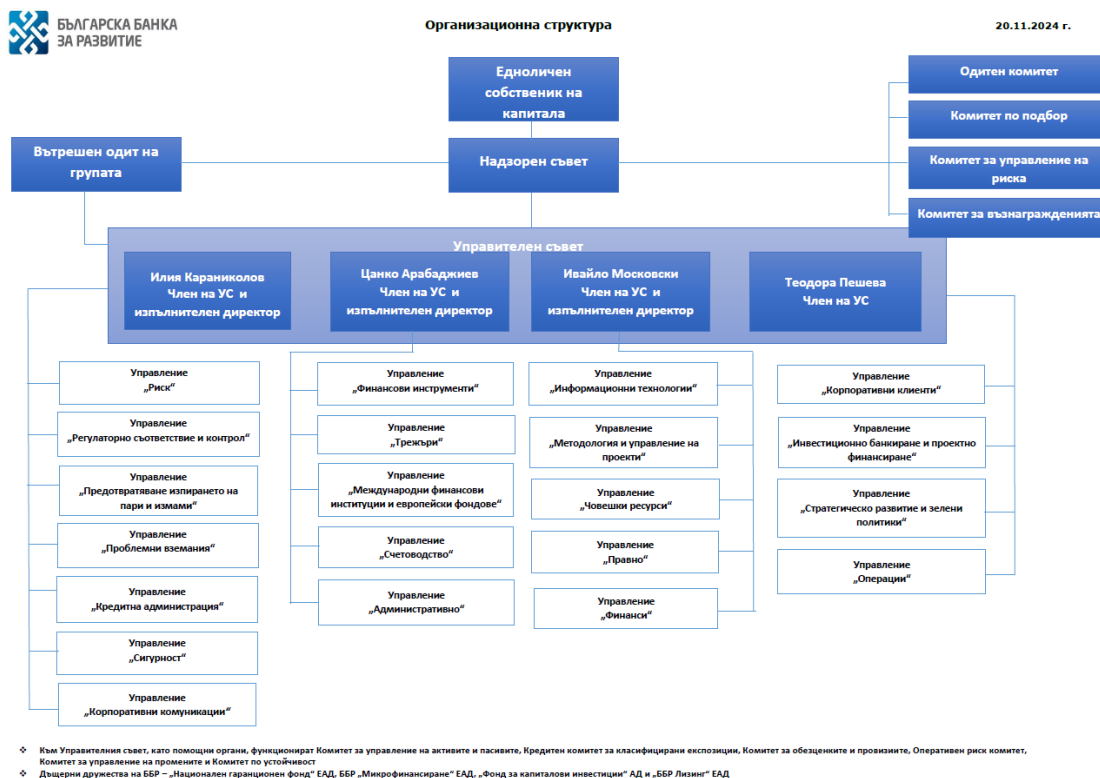
2.2.1.4 Промени в Закона за ББР

В бр. 26 на Държавен вестник от 27.03.2025 г. е обнародван Законът за държавния бюджет на Република България за 2025 г. Със закона е направено изменение в Закона за Българската банка за развитие, съгласно което правата на държавата в общото събрание на акционерите на банката се упражняват от министъра на финансите. Изменението е в сила от 31.03.2025 г.

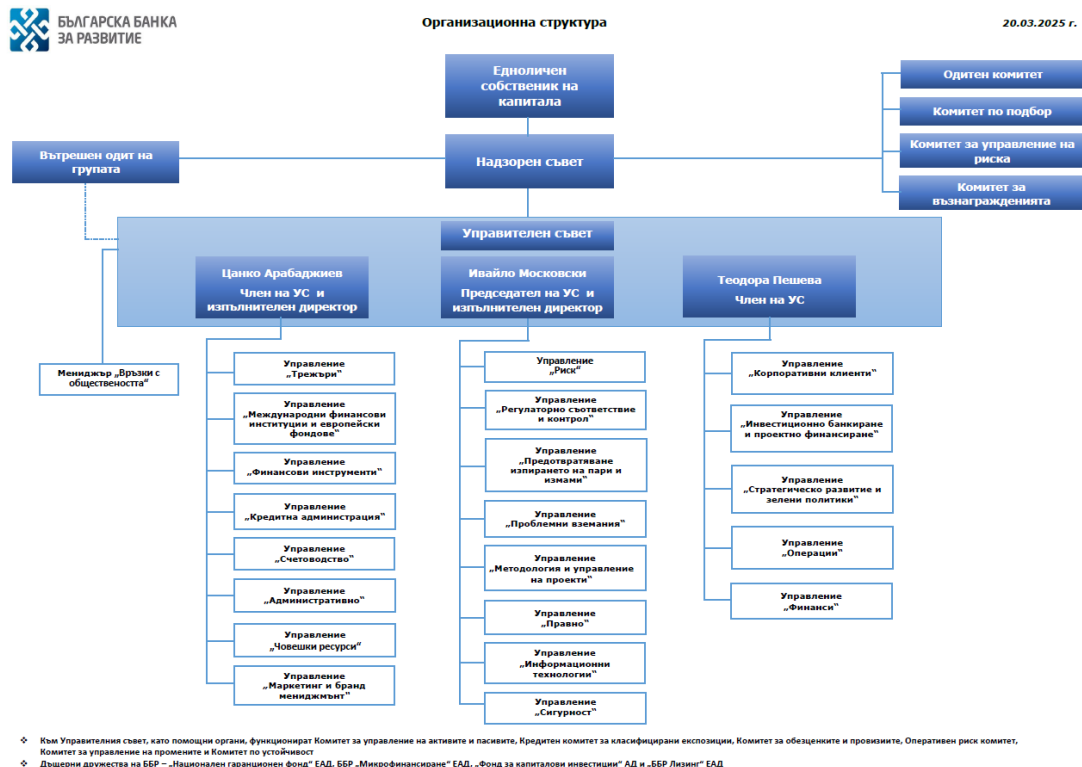
2.2.2 Промяна в структурата на Банката

Промяна в отговорностите на членовете на УС през 2024 г. и 2025 г.

След извършването на промени в персоналия на УС през 2024 г., организационна структура към 31.12.2024 г. е обособена в четири направления, които имат следните ресорни изпълнителни директори, представени в следващите диаграми.

Диаграма на актуалната организационна структура (в сила от 20.03.2025 г.) на ББР е следната:

Звено „Вътрешен одит на Групата“ - функцията по вътрешен одит на Групата е независима и в пряка комуникация с НС/УС.

През 2024 г. и до датата на издаване на този Доклад, настъпиха следните промени в разпределението на ресорите между членовете на УС:

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 18/27.03.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 14/29.03.2024 г., е извършено преразпределение на ресорите на УС, във връзка с увеличаване на състава на съвета с нов член - г-жа Теодора Пешева.

Разпределението на звената по ресорите между членовете на УС към 29.03.2024 г. е, както следва:

Илия Караниколов - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Информационни технологии“
- Управление „Проблемни вземания“
- Управление „Сигурност“
- Управление „Кредитна администрация“
- Управление „Регулативно съответствие и контрол“
- Управление „Корпоративни комуникации“
- Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“
- Управление „Методология и управление на проекти“

Иван Церовски - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Човешки ресурси“
- Управление „Административно“
- Управление „Финанси“
- Управление „Правно“
- Управление „Риск“

Цанко Арабаджиев - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Финансови инструменти“
- Управление „Трежъри“
- Управление „Счетоводство“
- Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“
- Управление „Операции“

Теодора Пешева – Член на УС

- Управление „Корпоративни клиенти“
- Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“
- Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 34/30.05.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 23/03.06.2024 г., е извършено ново преразпределение на ресорите на УС, във връзка с оттеглянето на г-н Иван Церовски като член от Управителния съвет.

Разпределението на звената по ресорите между членовете на Управителния съвет към 03.06.2024 г. е, както следва:

Илия Караниколов - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Информационни технологии“
- Управление „Проблемни вземания“
- Управление „Сигурност“
- Управление „Кредитна администрация“
- Управление „Регулативно съответствие и контрол“
- Управление „Корпоративни комуникации“
- Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“
- Управление „Методология и управление на проекти“
- Управление „Риск“

Цанко Арабаджиев - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Финансови инструменти“
- Управление „Трежъри“
- Управление „Счетоводство“
- Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“
- Управление „Човешки ресурси“
- Управление „Правно“
- Управление „Административно“

Теодора Пешева – Член на УС

- Управление „Корпоративни клиенти“
- Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“
- Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“
- Управление „Финанси“
- Управление „Операции“

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 77/18.11.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 49/20.11.2024 г., във връзка с избирането на г-н Ивайло Московски за нов член на Управителния съвет, разпределението на структурните звена по ресори е следното:

Илия Караниколов - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Проблемни вземания“
- Управление „Сигурност“
- Управление „Кредитна администрация“
- Управление „Регулативно съответствие и контрол“
- Управление „Корпоративни комуникации“
- Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“
- Управление „Риск“

Цанко Арабаджиев - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Финансови инструменти“
- Управление „Трежъри“
- Управление „Счетоводство“
- Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“
- Управление „Административно“

Ивайло Московски - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Информационни технологии“
- Управление „Методология и управление на проекти“
- Управление „Човешки ресурси“
- Управление „Правно“
- Управление „Финанси“

Теодора Пешева – Член на УС

- Управление „Корпоративни клиенти“
- Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“
- Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“
- Управление „Операции“

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 6/04.02.2025 г., с оглед необходимостта от засилване на маркетинговата дейност на Банката, функцията „Връзки с обществеността“ е изнесена от управление „Корпоративни комуникации“, като за целта е създадена позиция „Мениджър, връзки с обществеността“ на пряко подчинение на Управителния съвет, а наименованието на управление „Корпоративни комуникации“ е променено на „Маркетинг и бранд мениджмънт“.

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 7/11.02.2025 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 5/11.02.2025 г., във връзка с обявеното напускане на г-н Илия Караниколов и с оглед осигуряване на приемственост, звената от ръководения от него ресор са прехвърлени към останалите членове на Управителния съвет, както следва:

Ивайло Московски - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Риск“
- Управление „Регулативно съответствие и контрол“
- Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“
- Управление „Проблемни вземания“
- Управление „Информационни технологии“
- Управление „Методология и управление на проекти“
- Управление „Правно“
- Управление „Сигурност“

Цанко Арабаджиев - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Финансови инструменти“
- Управление „Трежъри“
- Управление „Счетоводство“
- Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“
- Управление „Административно“
- Управление „Кредитна администрация“
- Управление „Човешки ресурси“
- Управление „Маркетинг и бранд мениджмънт“

Теодора Пешева – Член на УС

- Управление „Корпоративни клиенти“
- Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“
- Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“
- Управление „Операции“
- Управление „Финанси“

Илия Караниколов - Член на УС и изпълнителен директор

Няма управления на пряко подчинение

Позицията Мениджър „Връзки с обществеността“ е пряко подчинена на Управителния съвет.

✓ С решения на Управителния съвет по протокол № 8/14.02.2025 г., одобрени от Надзорния съвет с решения по протокол № 6/14.02.2025 г., г-н Ивайло Московски е избран за председател на Управителния съвет на Банката, като решението е отразено и в организационната структура.

✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 15/18.03.2025 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 12/20.03.2025 г., във връзка с намаления състав на Управителния съвет, след оттеглянето на г-н Илия Караниколов, организационната структура на Банката е актуализирана, като разпределението на

управленията по ресори между членовете на Управителния съвет към 14.02.2025 г. е следното:

Ивайло Московски - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Риск“
- Управление „Регулативно съответствие и контрол“
- Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“
- Управление „Проблемни вземания“
- Управление „Информационни технологии“
- Управление „Методология и управление на проекти“
- Управление „Правно“
- Управление „Сигурност“

Цанко Арабаджиев - Член на УС и изпълнителен директор

- Управление „Финансови инструменти“
- Управление „Трежъри“
- Управление „Счетоводство“
- Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“
- Управление „Административно“
- Управление „Кредитна администрация“
- Управление „Човешки ресурси“
- Управление „Маркетинг и бранд мениджмънт“

Теодора Пешева – Член на УС

- Управление „Корпоративни клиенти“
- Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“
- Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“
- Управление „Операции“
- Управление „Финанси“

Управление „Вътрешен одит на Групата“, предвид изпълнението на независима и обективна дейност за предоставяне на увереност и консултиране, е в пряка комуникация с НС/УС.

Промяна във вътрешната структура на звена в Банката е извършена в управление „Операции“ (решение на УС по Протокол № 22/17.04.2024 г.), с която отдел „Документарни операции“ е преименуван на „Разплащания и документарни операции“ и поема част от дейностите на отдел „Бек офис операции“. С решение на Управителния съвет по протокол № 17/23.03.2025 г., в управление „Сигурност“ се закриват отделите, като служителите преминават на пряко подчинение на началника на управлението.

3 ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

3.1 КЛЮЧОВИ СЪБИТИЯ И ПРОЦЕСИ

3.1.1 Нормативни промени

През 2024 г., като най-съществени промени в регулаторната рамка на ББР, могат да бъдат посочени следните:

1. Насоки относно сравнителния анализ на практиките в областта на многообразието, включително политиките за многообразие и разликата в заплащането на жените и мъжете съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива (ЕС) 2019/2034" (EBA/GL/2023/08);
2. Насоки на ЕБО за изменение на Насоки EBA/GL/2020/14 относно спецификациите и оповестяване на показатели за системно значение" (EBA/GL/2023/10), издадени от Европейския банков орган;
3. Насоки EBA/GL/2024/01 за изменение на насоки EBA/2021/02 съгласно член 17 и член 18, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/849 относно комплексната проверка на клиента и факторите, които кредитните и финансовите институции следва да вземат предвид при оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, свързан с индивидуални делови взаимоотношения и случайни сделки;
4. Регламент (ЕС) 2022/2554 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 – Digital Operational Resilience Act /DORA/.

Основните промени в националната правна рамка бяха:

1. Наредба № 10 на БНБ от 2019 г. за организацията, управлението и вътрешния контрол в банките;
2. Наредба № 20 на БНБ от 2019 г. за изискванията към членовете на управителния и контролния орган на кредитна институция, както и за оценка на тяхната пригодност, и на лицата, заемащи ключови позиции;
3. Наредба № 22 от 16.07.2009 г. за Централния кредитен регистър;
4. Наредба №12 от 2016 г. за Регистъра на банковите сметки и сейфове;
5. Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти;
6. Закон за въвеждане на еврото в Република България;
7. Наредба № 44 за условията и реда за избор на независими оценители по чл. 55а от Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници;
8. Закон за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта и др.

3.1.2 Рейтинг

През юли 2024 г., международната рейтингова агенция „Фич Рейтингс“ потвърди перспективата пред дългосрочния кредитен рейтинг на Банката от „BBB“, с положителна перспектива. Това е най-високият кредитен рейтинг за българска финансова институция, като за ББР той е лимитиран до рейтинга на суверена –

българската държава. Този рейтинг бе потвърден и в рейтингов доклад, издаден на 12.12.2024 г.

Рейтинг валиден към:	Дата на изготвяне/ потвърждаване на рейтинга:	Дългосрочен Рейтинг (IDR, SRF)	Перспектива
Към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на ГФО	29.07.2024 12.12.2024	„BBB“	Положителна

Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР. Оценката отразява добрата капиталова позиция на ББР, възвръщането към печалба и факта, че Банката е 100% собственост на българската държава, която може да ѝ оказва подкрепа при необходимост. Финансирането ѝ е стабилно, като значителна част е от публичния сектор или е гарантирано от държавата, а останалата – от международни институции за развитие.

3.2 БИЗНЕС АКЦЕНТИ

През 2024 г. продължи развитието на продуктивния и кредитния портфейл на Банката, директната и индиректна подкрепа с фокус върху малкия и среден бизнес, както и диверсификацията на източниците на финансиране.

През 2024 г. он-лендинг партньорите на ББР по активните програми за индиректно финансиране са сключили общо 170 под-сделки със 124 крайни получатели. Общият размер на осигуреното финансиране през търговските банки и небанковите финансови институции е 15 840 хил. лева.

По-важните акценти от приноса на ББР през 2024 г. в общото изпълнение на „Националната стратегия за малките и средните предприятия“ 2021-2027, реализиран чрез индиректна подкрепа на малкия и среден бизнес, са:

3.2.1 Програма „КОСМЕ+“ и Програма „НАПРЕД“

Към края на 2024 г., ББР продължава да управлява активните портфейли, формирани по силата на сключените с две търговски банки и шест небанкови финансови институции споразумения по „Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции“ (**ПРОГРАМА КОСМЕ+**). Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция. Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството. В рамките на Програма Косме+ ББР осигури средства в общ размер на 46,253,181 лева за последващо финансиране на МСП чрез финансови посредници. По агрегирани данни на Програмата са

подкрепени 245 предприятия, като полученият от тях ресурс е в размер на 47,746,156 лева.

Удовлетворено е постъпилото през 2024 г. едно искане за плащане по поет от ББР гаранционен ангажимент, в размер на 6 591,27 евро, за което ББР е получила съответно плащане по дадената от ЕИФ контрагаранция по Програма КОСМЕ+.

През 2024 г. изтече последната пълна година от изпълнението на „Партньорска програма на ББР за индиректно финансиране на микро, малък и среден бизнес НАПРЕД“. Четирите банки партньори по тази Програма са подкрепили общо 490 малки и средни предприятия, предоставяйки подзаеми в размер на 113,677 хил. лв.

Към 31.12.2024 г. активните подзаеми в портфейла по Програмата са 86, с оригинален размер 14,806 хил. лв. Удовлетворено е постъпилото през 2024 г. едно искане за плащане по поет от ББР гаранционен ангажимент, в размер на 230 хил. лв.

3.2.2 Програма „Лизинг лайн“

През 2024 г. продължава изпълнението на „Програма на Българска банка за развитие за малки и средни предприятия – лизингополучатели“ („Програма Лизинг Лайн“), която е насочена към финансиране на МСП под формата на финансов лизинг, чрез осигуряване на дългосрочни целеви кредитни линии към небанкови финансови институции – лизингодатели, вписани в регистъра на БНБ по чл. За от ЗКИ. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малките и средни предприятия.

Агрегираните към 31.12.2024 г. данни по тази Програма показват 871 подкрепени МСП – лизингополучатели и лизингови под-сделки на обща стойност 91 417 хил. лв., при предоставени от ББР кредитни линии за он-лендинг финансиране в размер на 60,729 хил. лв.

3.2.3 Програма „БРОД“

Продължава изпълнението и по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. През 2024 г. са сключени 2 нови споразумения с небанкови финансови институции, вписани в Регистъра на ББР по чл. За от Закона за кредитните институции, в размер на 4.2 млн. евро. Общият размер на предоставеното от банката он-лендинг финансиране към 31.12.2024 г. е 26,339 хил. лв.

3.2.4 Гаранционни програми анти-КОВИД-19

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19.

Общият размер на сумите, които ББР може да гарантира е 700 млн. лв., като те бяха изцяло обезпечени чрез увеличаване на капитала на Банката през 2020 г. със същата сума.

Гаранцията от ББР по тези Програми към 31.12.2024 г. е в размер на 286,226 хил. лв.², като гарантираните експозиции са на обща стойност 377,823 хил. лв. (31.12.2023 г.: 554,763 хил. лв.).

За тези програми, ББР възприе специална методика за определяне на очаквани кредитни загуби с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци. Методиката е подробно описана в индивидуалния финансов отчет на Банката за 2023 г.

В края на 2024 г. заделените провизии по програмите анти-COVID са на стойност 90,289 хил. лв. (31.12.2023г.: 111,845 хил. лв.), което, според Банката е и максималния потенциален кумулативен отрицателен ефект върху ликвидността на ББР в средносрочен план, произтичащ от тези програми.

3.2.4.1 Програма за предприятия – Програма „Възстановяване“

С решение №310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020г.

Мярката е одобрена с Решение на Европейската комисия № С (2020) 2342 от 8.04.2020 г. относно държавна помощ SA.56933 (2020/N) — България COVID-19, изменено с Решение на ЕК № С (2020) 8384 от 24.11.2020 г. и Решение на ЕК С (2021) 7260 от 01.10.2021 г., на основание Временната рамка на ЕК за мерките за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19 (Временната рамка).

Гаранционната програма, която е част от правителствените антикризисни мерки, стартира с бюджет от 500 млн. лв. (В последствие бюджетът бе намален на 400 млн. лева, поради пренасочването на лимит към анти-COVID мярката за физически лица, а максималният размер на кредит към едно и също предприятие бе увеличен от 300 000 лева, на 1 млн. лв. за МСП и до 2 млн. лева за големи предприятия). В Програмата можеха да бъдат включени компании от всички сектори, като от мярката се възползваха предимно фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

От финансиране и гаранция се ползваха предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването на епидемията от COVID-19.

След въвеждане, през 2021 г., на обновените условия по „Програма за възстановяване“, максималният размер на финансирането стана до 3 млн. лв.,

² За програмата за физически лица, 100% от експозицията по главница на банката-партньор към клиента е гарантирана. За програмата за микро, малки и средни предприятия, ББР гарантира 80% от главниците по кредитите, при 50 % лимит на гаранционните плащания на портфейлна база.

независимо от размера на компанията, като от гаранционния инструмент можеха да се възползват микро, малки, средни фирми и така наречените „малки компании със средна пазарна капитализация“ (small mid-caps – с до 499 души персонал) от всички сектори на икономиката.

Допустимите за финансиране предприятия трябваше да осъществяват стопанска дейност и да са регистрирани в България, а така също да имат поне три завършени финансови отчета, с отчетени приходи от продажби, както и счетоводна печалба за поне една от последните три години.

Срокът за погасяване на кредитите е до 7 години с възможност за до 36 месеца гратисен период.

Банките следваше да определят всички елементи на ценообразуването, включително лихвения процент по кредитите, съгласно своята политика, като при формирането на цената на кредитите (т.е. лихви, такси и т.н.), прилагат вътрешните си правила и обичайна практика за ценообразуване, отчитайки предоставената от ББР гаранция.

Не се изискваха материални обезпечения. Кредитите се предоставяха срещу лични гаранции от действителните собственици, както и (ако е приложимо) залози на вземания от сметки по реда на ЗЗД, ЗОЗ, както и чрез договор за финансово обезпечение съгласно ЗДФО.

Кредитите се предоставяха при кратки срокове за обработка и с оптимизирано време за одобрение, съответно отказ (time-to-yes), а именно: до 5 работни дни след получаване на необходимите за преглед на искането за кредит документи от страна на Банката и време за усвояване (т.е. времеви период между одобрението на кредита и предоставянето на възможност на кредитополучателя да осъществи реално усвояване), до 10 работни дни.

Във връзка с шестото изменение на Временната рамка и удължаване срокът на действието ѝ, срокът за кандидатстване за финансиране по Програмата за МСП бе удължен до 22.06.2022 г.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори Реализираният размер на портфейла към края на периода за включване е обхващал 2,892 кредита с оригинален размер на кредитите 620 млн. лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80%.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база.

Към 31.12.2024 г. са гарантирани 1,677 кредита с общ размер 281,189 хил. лв., като намалението се дължи на отпадналите, включително поради доброволно изплащане кредити, на изключените с решение на УС на ББР кредити, както и на кредитите, по които от ББР са изплатени претендирани от търговските банки гарантирани суми. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 11,347 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2024 година са в размер на 1,061 хил. лв.

3.2.4.2 Програма за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата беше за сметка на средствата от увеличението на капитала на Банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити целеше да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно не могат да полагат труд в условията на извънредно положение.

Параметрите по програмата бяха допълнително изменени чрез решения на Министерския съвет, с цел повишаване ползите в интерес на засегнатите от пандемията лица, както следва: РМС 408/2020, РМС 910/10.12.2020 г., и РМС №194/05.03.2021 г. Допустимите кредитополучатели имаха възможност да получат безлихвени заеми до 6,900 лв. (първоначално допустимият максимален размер е 4,500 лева), които се отпускат наведнъж или на траншове. Максималният срок на погасяване е 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период. По заемите не се дължат възнаградителни лихви, такси, комисиони и неустойки.

През юли 2021 г., със свое решение № 506/2021, Министерският съвет удължи срока за кандидатстване по Програмата за ФЛ до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити от банките партньори, което от двете настъпи първо.

Срокът за кандидатстване по мярката изтече на 31.08.2021 г., а срокът за предоставяне и усвояване на кредитите - на 30.09.2021 г.

С РМС 448/2022 г. се приеха промени, които са предпоставка за облекчаване на условията по кредитите: крайният възможен срок за издължаване се удължи с още две години (от 5 на 7 години), а гратисният период от 24 месеца може да се ползва на части.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2024 г. ББР е гарантирала 36,347 кредита на стойност 58,057 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 12,616 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 625 хил. лв.

3.2.5 Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата

в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лева. При всички случаи, Лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата.

Допустими Кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата.

В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането:

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи. Размер на кредитите: до 3 000 лева за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 000 лева за инвестиция в система, срок на кредитите – до 5 години.

След приключването, през 2023 г., на процеса по оценка на кандидатствалите по Програмата банки, през 2024 г. бяха сключени гаранционни споразумения с четирима финансови посредници, на които е предоставена портфейлна гаранция в

размер на 9,8 млн. лева. Търговските банки могат да използват гаранцията на ББР за отпускане на мостови заеми на физически лица за инвестиции във възобновяеми енергийни източници **преди изплащане на безвъзмездната помощ**. Гаранцията на ББР осигурява по-ниски изисквания за обезпечение и за самоучастие от кредитополучателите. До края на докладвания период не беше известна официална информация дали Министерство на енергетиката е започнало да сключва договори за безвъзмездно финансиране с одобрените получатели на безвъзмездна помощ по Схемата, които са и потенциални получатели на гарантирани заеми по Програмата.

3.2.6 Инициатива „Три Морета“

Инициативата „Трите морета“ (Черно, Адриатическо, Балтийско) има за цел засилването на инвестиции, връзки и сътрудничество – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз. С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерски съвет на Република България одобри участието на ББР в Инвестиционния фонд към инициативата „Трите морета“. В края на 2020 г. е подписано Споразумение за записване на акции (Subscription Agreement relating to Three Seas Initiative Investment Fund S.A. SICAV – RAIF) между ББР и Фонда, с което ББР официално стана акционер Клас А във Фонда. Към 31.12.2024 г. ББР е внесла дялови вноски в размер на 14,268 хил. евро.

3.2.7 Програма „InvestEU“

Програма „InvestEU“ предвижда единен европейски механизъм за подкрепа на инвестициите за новия програмен период 2021-2027 година. Програмата се базира на успешния опит от приложението на ЕФСИ и настоящите инструменти на ЕК. Програмата „InvestEU“ ще предоставя гаранция от бюджета на ЕС, която ще подкрепя финансови продукти, предоставени от прилагащите Програмата партньори. Средствата са разпределени в четири „прозореца“ (области), в които ще се разработват финансовите продукти: 1) устойчива инфраструктура; 2) научни изследвания, иновации и цифровизация; 3) МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация; 4) социални инвестиции и умения.

За да бъде прилагаш партньор, ББР премина през Стълбова оценка (Pillar Assessment) одитирана от независим одитор, която бе окончателно завършена през 2023 г.

През лятото на 2023 г. беше представен и първият проект на гаранционно споразумение с ЕК.

През второто тримесечие на 2023 г., започнаха преговорите с ЕК по критериите за допустимост по продуктите по програмата, които се проведеха по детайлни критерии, разработени от ББР. В рамките на същия период беше обсъдено и потвърдено съответствието с правилата за държавни помощи за групово освобождаване на продуктите с ЕК.

В хода на преговорния процес и по искане на ЕК беше извършена промяна в броя подпродукти по Прозореца за МСП и промяна на броя траншове по подпродуктите по Прозорец Устойчива инфраструктура, с което риска поет от ББР бе намален.

През ноември 2023 г. беше подписано гаранционно споразумение с ЕК за Раздел Държави членки. Подписаното от 7 ноември 2023 г. Гаранционно споразумение обхваща само приноса по Раздел „Държави членки“ от 125 милиона евро, като в него е договорено приноса от 40 милиона евро от Раздел „ЕС“ към гаранцията по Прозореца за МСП да бъде допълнен чрез анекс.

В тази връзка през февруари 2024 г. от страна на ЕК беше представен проект на анекс за допълване на Гаранционното споразумение.

През май 2024 г. приключиха преговорите по гаранционното споразумение с ЕК и стартира вътрешно съгласувателната процедура със службите на ЕК. Споразумението с ЕК беше подписано на 16 юли 2024 г.

Успоредно с водените преговори се подготви документацията за провеждане на пазарни консултации, в това число: Индикативни технически спецификации за пет подпродукти по компонент на политика „Устойчива инфраструктура“ и по компонент на политика „Малки и средни предприятия“; Въпросник за провеждане на пазарните консултации; Кратка презентация с основните характеристики на подпродуктите; Комуникационна стратегия; Обобщение на критериите и пояснение на етапите за избор, така както са уредени в Правилата за изпълнение на финансовите инструменти и методиката за избор към тях; Обобщение на информацията и документите, които ще е необходимо да се предоставят от потенциалните кандидати; пълните критерии за допустимост по подпродуктите и др.

Пазарните консултации стартираха в началото на юли 2024 г. и продължиха до 30 юли 2024 г. Успоредно с това бе разработена документация за избор на финансови посредници, включваща: Покана за изразяване на интерес; Образци на Заявление за интерес и общо 8 (осем) броя декларации към него; 5 броя технически спецификации; Критерии и Методика за избор на финансови посредници; Образец на Предложение от кандидатите и информация изискваща се към при представяне на предложението с оглед оценка по горните критерии; Методология за извършване на изследване и анализ (due diligence); Образец на Оперативно споразумение с Приложенията към него в съответствие с Гаранционното споразумение с ЕК и правото на ЕС.

След одобрение от УС и след съгласуване на схеми за помощ, попадащи в обхвата на груповото освобождаване с Министерство на финансите, на 08.10.2024 г. на интернет страницата на ББР е публикувана Поканата за изразяване на интерес за избор на финансови посредници по Гаранционните продукти по InvestEU.

Съгласно посочената Покана за изразяване на интерес крайният срок за подаване заявления за интерес е 29.10.2024 г.

В рамките на периода 15-18.10.2024 г. от потенциалните кандидати са постъпили 27 искания за разяснения съгласно условията на документацията, на които са изготвени и публикувани отговори.

Процедурата за избор на финансови посредници протича на два основни етапа.

Първият етап представлява оценка на заявленията за интерес за съответствие с формалните критерии, включващи неналичие на основания за отстраняване съгласно финансовия регламент и гаранционното споразумение; обстоятелства подлежащи на проверка съгласно законодателството за мерките срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма; дали кандидатът е обект на ограничителни мерки и ограничителни списъци; дали кандидатът осъществява дейност в несътруднически юрисдикции и високо рискови трети държави и др.

Посоченият етап на оценка започна с назначаване на комисия и отваряне на постъпилите заявления за интерес на 30.10.2024 г., и приключи с доклад на комисията от 04.12.2024 г. За финансови посредници по програмата кандидатстват и са преминали през първия етап, общо 7 търговски банки, които се очаква да формират кредитни портфейли за над 1.4 млрд. евро.

Съществени събития през 2025 г.: Съгласно Правилата за изпълнение на финансови инструменти на ББР, вторият етап от оценката започна след подаване на предложения от допуснатите кандидати, като срокът предоставен на кандидатите за представяне на първоначални предложения изтече на 20.02.2025 г. Като вторият етап на оценката стартира непосредствено след изтичане на посочения срок с преглед на постъпилите предложения.

Успоредно с процеса по оценяване, в ББР се изготви документация по образец, въз основа на която ЕК да извърши проверка на съответствието по реда на чл. 23 от Регламента за InvestEU. Документацията обхваща 6 комплекта общо за 5 рамкови операции и една индивидуална операция. Формите по образец за оценка на посочените операции бяха разработени и представени на ЕК в края на януари 2025 г., като шестте операции бяха одобрени с решение на ЕК от 18.02.2025 г.

През март 2025 г. на заседание на Инвестиционния комитет на InvestEU, ББР направи първоначално представяне на гаранционните продукти, които ще изпълнява и на операциите по отношение на които ще подаде искане за издаване на гаранция. През същия месец беше подадена за одобрение от Инвестиционния комитет първата операция. Насрочени са три заседания на Инвестиционния комитет за разглеждане на потенциалните операции.

Инвестиционният комитет е част от структурата за управление на фонда InvestEU, който задължително разглежда предложенията за операции по финансиране и инвестиране, представени от партньори по изпълнението за покритие по линия на гаранцията от ЕС, които са минали проверката на съответствието по член 23, параграф 1 от Регламента за InvestEU.

Комитетът проверява и съответствието на предложенията на ББР с относимата нормативна база и съответните инвестиционни насоки, както и проверява дали операциите по финансиране и инвестиране, които ще се ползват от подкрепата по линия на гаранцията от ЕС, отговарят на всички съответни изисквания.

Предстои представяне на искане за издаване на гаранция до Инвестиционния комитет за 5 операции, окончателно класиране на банките, преговори и сключване на гаранционни споразумения, по силата на които ББР ще гарантира формираните от финансовите посредници кредитни портфейли по подпродукти "Гаранция с таван на

загубите" и „Гаранция без таван на загубите" по Гаранционен продукт за МСП, както и за подпродукти "Гаранция с таван на загубите „Управление на отпадъците, отпадъчните води и чист въздух" и "Гаранция с таван на загубите "Мултимодален транспорт" по Гаранционен продукт „Устойчиви инвестиции".

3.2.8 Програма на ББР с гаранция от InvestEU фонд

Програма InvestEU предоставя ново финансиране за иновации и създаване на работни места в Европа в периода 2021-2027. ЕИФ е един от големите Прилагащи партньори на Комисията в рамките на InvestEU и предоставя подкрепа на по-малките компании в Европа. Продуктите на ЕИФ са гаранции и контра-гаранции, финансиране на дялов капитал и инвестиции за изграждане на капацитет. Гаранциите и контра-гаранциите се предоставят в няколко направления със специфични условия и критерии за допустимост, сред които МСП-Конкурентоспособност, Устойчивост, Иновации и дигитализация, Креативен и културен сектор, Микрофинансиране и др.

На 17.7.2023 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Фонд InvestEU, в което ББР Лизинг е участваща, но не подписваща страна. Споразумението позволява на ББР да предоставя директно финансиране на МСП с гаранция от ЕИФ с лимит на плащанията в три направления: „МСП – Конкурентоспособност", „Иновации и дигитализация" и „Устойчивост". Гаранцията на ЕИФ се заплаща.

Всяко от направленията има специфични изисквания за допустимост, лимит на плащанията и максимален гарантиран портфейл за включените сделки. Клиентите-Крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на InvestEU. От своя страна, ББР се ангажира да предостави финансови предимства:

- намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити в трите направления – чрез намаление на компонента за рискова премия в резултата на използваната „AAA" гаранция на ЕИФ по InvestEU;
- само по направление „МСП–Конкурентоспособност" - намаление на изискваното вещно обезпечение: при инвестиционни кредити (до 50% от размера на кредита) и при кредити за оборотен капитал (0% обезпечение).

Максималният размер на гарантирания по трите направления на InvestEU портфейла на ББР е в размер на 45.50 млн. евро.

Към 31.12.2024 година „МСП–Конкурентоспособност" – 59% достигнат гарантиран лимит.

- „Иновации и дигитализация" – 65% достигнат гарантиран лимит.
- „Устойчивост" 28% достигнат гарантиран лимит.

Крайният срок за включване на гарантирани сделки по InvestEU е 16.07.2025 година.

Към 31.12.2024 година са разрешени кредити с гаранция по InvestEU за 28,695 хил. лв., а общият портфейл усвоени кредити достигна 43,102 хил. лв.

3.2.9 Програма на ББР с гаранция от Паневропейския гаранционен фонд (PEGF)

Пан-европейският гаранционен фонд бе създаден през втората половина на 2020 година с участието на страни-членки на ЕС на доброволен принцип, вкл. България. За формирането на бюджета на Фонда страните-членки внасят вноски, пропорционална на тяхното участие в капитала на ЕИБ. Предлагащите продукти са в две направления 1) гаранции и контрагаранции за малък бизнес, МСП и здравеопазване и 2) финансиране на дялов капитал в частни фондове.

На 17.9.2021 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Пан-европейския гаранционен фонд. Гаранционното споразумение позволява на ББР да предоставя директно финансиране с гаранция от ЕИФ (с рейтинг „AAA“) без лимит на плащанията за загуби, с покритие 70% на загубата по гарантиран кредит на МСП. От своя страна, ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на ПЕГФ гаранцията, което рефлектира в намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити. Клиентите-Крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на ПЕГФ и режима държавни помощи.

Към 31.12.2024 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 18.5 млн. евро и включва 51 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2023 г.: 18.5 млн. евро и 51 сделки). Към същата дата ББР е предявила плащания по гаранцията за шест сделки с общ размер 2.17 млн. лв.

3.2.10 Програма за директно оборотно финансиране за строителни фирми.

Банката предлага оборотно финансиране за строителни фирми със сключен договор за изпълнение на строително-монтажни работи (СМР) с контрагенти, страна по договор за получаване на безвъзмездна финансова помощ по национални и европейски програми. В обхвата му влизат две направления:

- **НАПРАВЛЕНИЕ 1** – проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и по Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ);
- **НАПРАВЛЕНИЕ 2** – проекти по Мярка 7.6 „Проучване и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и подобряване на природното наследство на селата“ на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

3.2.11 Нови продукти

Кредитната дейност на ББР се осъществява, както чрез директно предоставяне на заемни средства, така и чрез финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг.

Банката анонсира няколко целеви кредитни продукта в подкрепа на МСП, лечебни заведения и за насърчаване на определени сектори, които към края на 2024 г. са следните:

- Програма за финансиране на лечебни заведения за болнична помощ;

- Програма „Финансиране за зелена енергия“ (обновена);
- Програма за директно финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми;
- Програма за подпомагане на отбранителната индустрия;
- Програма „Експортно – предекспортно и следекспортно финансиране“.

3.2.11.1 Програма за финансиране на лечебни заведения за болнична помощ

Програмата има за цел да предостави обратно и/или инвестиционно финансиране за подобрене на инфраструктурата и медицинското оборудване с цел повишаване на обема и качеството на предоставяните медицински услуги. Размерът на кредитите е до 5 млн. лв. Максималният срок е до 10 години.

Целевите групи са (без оглед формата на собственост):

✓ Лечебни заведения за болнична помощ (болници за активно лечение; за продължително лечение; за рехабилитация; за продължително лечение и рехабилитация);

✓ Многопрофилни или специализирани лечебни заведения.

3.2.11.2 Програма „Финансиране на зелена енергия“

През 2024 г. ББР продължи започнатата инициатива за финансиране на изграждане на фотоволтаични съоръжения с цел производство на електроенергия с обновена програма за проектно финансиране на новоучредени микро, малки и средни предприятия за изграждането на фотоволтаични централи с цел продажба на произвежданата електроенергия. Програмата е в синхрон със стратегията на ББР за подкрепа на зелени проекти и в контекста на заложените от ЕС цели за постигане на въглеродна неутралност. Кредитите са в размер от 400 хил. лв. до 5 млн. лв., със срок до 15 години, гратисен период до 18 месеца и погасителен план, съобразен с производствения график. От началото на инициативата през 2021 г. ББР е подкрепила, чрез предоставено финансиране общо 54 проекта за изграждане на фотоволтаични инсталации.

3.2.11.3 Програма за директно финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми

Българската банка за развитие подкрепя фирмите с проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Новата програма е в изпълнение на стратегическите цели на Банката да подпомага изпълнението на правителствени политики и да допринася за увеличаване на инвестиционната активност сред малкия и средния бизнес. Тя замества програма „Енергийна ефективност на МСП“ и програма „Технологична модернизация на МСП“ и предоставя инструмент за ускорено усвояване на средствата от ЕС, като ще подпомогне и зеления преход на българската икономика.

Това е първата кредитна програма на Банката, разработена изцяло в синхрон с бизнеса. Чрез нея ББР осигурява достъп до ресурс за реализацията на проекти по европейски и национални програми, като улеснява фирмите, срещащи затруднение да стартират дейността си поради липса на мостово или допълващо финансиране.

Банката предоставя инвестиционни кредити до 5 млн. лв. с общ срок на до 8 години и включен гратисен период до 2 години за компании, кандидатстващи за безвъзмездна помощ по национални и европейски програми. Фирмите, одобрени за финансиране над 2 млн. лв. могат да се възползват допълнително и от необезпечен оборотен кредит до 200 хил. лв. в допълнение към средствата за инвестиции. Условието по двата кредита са преференциални. ББР предоставя финансиране за пълната стойност на проектите (100%) на вече одобрените кандидати, както и до 85% от разходите за тези, които още не са подписали договорите си за безвъзмездна помощ.

3.3 ПРИВЛЕЧЕН РЕСУРС ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ

Политиката на ББР е да привлича предимно дългосрочен ресурс за финансиране на кредитната си дейност и по този начин се създава естествен баланс между срочността на актива и пасива. От учредяването си, ББР има сключени повече от 38 кредитни споразумения с 16 международни институции в размер на 1,589 млн. евро.

С решение на Министерски съвет №554 от 29 юли 2022 г. ББР бе одобрена като получател на заеми с държавна гаранция за 350 млн. евро от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Банката за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ). Решението е вследствие от предвидената в чл. 70, т.2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 година възможност за издаване на държавни гаранции по нови заемни споразумения на „Българска банка за развитие“ ЕАД в размер до 700 млн. лв. или тяхната валутна равностойност при спазване законодателството в областта на държавните помощи. Заемите са ратифицирани съответно на 27.07.2023 г. (ЕИБ) и на 12.09.2024 г. (БРСЕ).

3.3.1 Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

На 18 ноември 2016 г. ББР подписа трети Договор с Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) в размер на 150,000 хил. евро за финансиране на проекти на малки и средни предприятия. Средствата се предоставят с подкрепата на ЕС чрез гаранция от ЕФСИ (Европейски фонд за стратегически инвестиции), част от Инвестиционния план за Европа – „Плана Юнкер“. Средствата са предназначени за кредитиране на МСП, вкл. за иновативни проекти, за подкрепа на райони с висока безработица, за младежка заетост или за стартиращи компании, чрез банки – партньори, други финансови посредници или директно. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2024 дължимата главница по заема е в размер на 14,637 хил. евро с левова равностойност 28,627 хил. лв. (Към 31.12.2023 г.: 16,728 хил. евро с левова равностойност 32,717 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

На 11.07.2023 г. ББР подписа с Европейската инвестиционна банка финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 19.07.2023 г. и в последствие е ратифицирано от Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г.

Целта на заема е финансиране на малки и средни предприятия, иновации, зелени проекти съгласно дефинициите на ЕИБ, включително устойчивост на климата и

околната среда. Финансирането може да бъде предоставено директно или чрез посредници, одобрени от ЕИБ.

Към 31.12.2024 е усвоен първи транш от средствата по заема в размер на 52,500 хил. евро (102,681 хил. лв.). Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

3.3.2 Банка за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ)

На 13.07.2023 г. Българска банка за развитие подписа с Банката за развитие към Съвета на Европа финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 20.07.2023 г., като законопроектът за ратифицирането е приет от Народното събрание на 12.09.2024 г.

Предоставяното от БРСЕ държавногарантирано финансиране за ББР има редица предимства като голям обем, дълъг срок и атрактивна цена. Първокласния рейтинг на БРСЕ и акционерното участие на България в нея, както и приравняването на риска на ББР към риска на държавата, позволяват оптимизирането в максимална степен на цената на търсеното финансиране.

Получената държавна гаранция по заемите от ЕИБ и БРСЕ ще позволи на ББР да изпълнява целите и политиките си за подкрепа на МСП при оптимални ценови нива към крайните клиенти и при трансфер на произтичащите от гаранцията ползи, включително ще може да адресира и стартиращи, иновативни, с по-ниска степен на обезпеченост и затруднен достъп до търговски банкови заеми клиенти.

Към 31.12.2024 е усвоен първи транш от средствата по заема в размер на 52,500 хил. евро (102,681 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

3.3.3 Индустриална и търговска банка на Китай (чрез подразделенията в Австрия и Полша)

На 13 март 2020 г. ББР подписа второ финансово споразумение с Индустриалната и търговска банка на Китай (ИТБК) в размер на 75,000 хил. евро. Средствата са предназначени за общата кредитна дейност на ББР, пряко финансиране, както и он-лендинг чрез български финансови институции за подкрепа на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотен капитал. Финансирането се предоставя съвместно от ИТБК Австрия и ИТБК Европа - Полша. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2024 г., дългът по заема е в размер на 45,000 хил. евро с легова равностойност 88,012 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 52,500 хил. евро с легова равностойност 102,681 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

3.3.4 Китайска Ексим Банка

На 5 декември 2023 г. ББР подписа нов Договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на общата кредитна дейност на ББР. Лихвеният процент е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка. Към 31.12.2024 средства по заема са напълно усвоени.

Към 31.12.2024 г., дължимата главница по заема е в размер на 50,000 хил. евро с левова равностойност 97,792 хил. лв.

3.3.5 Китайска банка за развитие

На 13.12.2018 г. ББР подписа финансово споразумение с Китайската банка за развитие в размер на 300,000 хил. евро. Средствата са предоставени като първи транш по подписаното през месец юли 2018 г. Рамково споразумение между двете банки за 1.5 млрд. евро. Ресурсът може да бъде използван за проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“ и/или също за проекти за подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР и КБР. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2024 г. дължимата главница по заема е в размер на 97,000 хил. евро с левова равностойност 189,716 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 227,500 хил. евро с левова равностойност 444,951 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

3.4 ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

В „Българска банка за развитие“ ЕАД осъзнаваме, че инвестирането в развитието на нашите служители е от решаващо значение за цялостния успех на нашата организация. Ето защо сме реализирали редица инициативи, насочени към повишаване на техните умения и способности.

Чрез широкия набор от спонсирани от Банката програми за обучение, ние предоставяме на членовете на екипа си възможности да разширят своите знания и опит. Тези програми обхващат разнообразни теми, включително технически и специализирани умения, свързани с банковата дейност, както и важни меки умения като комуникация, лидерство и предоставяне на обратна връзка.

Усилията ни обаче се простират отвъд предоставянето на възможности за обучение. Ние сме посветени на създаването на приобщаваща и подкрепяща работна среда, в която всеки служител се чувства ценен и има възможност да разгърне пълния си потенциал. Това включва постоянна оценка и подобряване на културата, политиките и условията на работното място, за да се гарантира, че те съответстват на нашата визия да бъдем предпочитан работодател.

3.5 ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

3.5.1 Основни акценти, дейности и проекти през 2024 година

ИТ инфраструктурата се поддържа с актуална версия на антивирусния софтуер за цялата група на ББР ЕАД - ESET protect и Anti-malware платформа. В ББР ЕАД е актуализирано решение за хардуерен и софтуерен мониторинг на цялостната среда - Axence Nvision, като се използва и Help Desk система през същото приложение.

През изминалата година бяха автоматизирани редица процеси в Банката, като се приключиха успешно следните проекти, свързани с разработка и актуализация на софтуерни приложения:

- Внедряване на допълнителни функционалности по AML-модула към основната банкова система BrightOS, с който се параметризираха нови отчети и сценарии, съгласно изискванията на БНБ;
- Реализиране на промени във връзка с миграцията на ISO 20022 XML базирани съобщения, използвани в SEPA схемите към версия 2019 на стандарт ISO 20022. ББР ЕАД беше включена в задължителните национални тестове за промените по платежна система BISERA7 и Банката се сертифицира успешно на 31.01.2024 г.;
- Внедряване на проект за включване на ББР ЕАД към STEP 2 през БНБ, с което постигнахме пълна СЕПА достижимост;
- Внедряване на функционалност за издаване и обработка на преводи от/към бюджета с XML формат и включването им в пакетните плащания BULK, съгласно стандарт ISO 20022 XML;
- Разработка и техническа реализация на функционалност за прилагане на изискванията по РЕЛИФ в банкова информационна система BrightOS;
- Разработка на инструмент за генериране на файлове с масови преводи за автоматизиране на дейността в управление „Счетоводство“.
- Дигитализация на процеси в системата за документооборот DocuWare, оптимизация на Workflow-процеси, както и внедряване на нови файлови кабинети в системата за документооборот DocuWare за нуждите на управление „Правно“;
- Внедряване в реална среда на проект IFRS9. Преконфигуриране на тестова среда и изграждане на среда за работа в реални условия;
- Внедряване на промени, съвместно с „Борика“ АД за доработка на функционалности в PSD2 интерфейса за ББР в XS2A Gateway, съгласно задължителни изисквания от страна БНБ по регламента.

Във връзка с инфраструктурата на Банката се инициираха проекти и се извършиха следните дейности:

- Закупуване и инсталация на мрежови устройства към CISCO ISE;
- Изготвяне на решения за подмяна на мрежови устройства;
- Инсталиране на тестови сървъри за Bright OS;
- Миграция на файлов сървър;
- Актуализация на сървърните операционни системи;
- Обновяване на Exchange server;
- Обновяване на CISCO ESA;
- Подмяна на дискове в дисков масив;
- Интеграция на CISCO Duo с CISCO ISE;
- Изготвяне на решение за подмяна на мрежови устройства в дейтацентър;
- Оптимизиране на Help Desk система;
- Добавяне сървъри към Backup;
- Преконфигуриране на мрежови адреси;
- Изграждане на тестова виртуализационна среда.

Банката повиши нивото на сигурност на мрежите и информационните системи, които използва, както и приведе рамката си за управление на сигурността в пълно съответствие по отношения на новите законодателни изисквания (DORA), засягащи:

- следене на поведение на мрежови и информационни системи;
- откриване на заплахи, на база поведенчески анализ на данните от мрежовия трафик;
- откриване на заплахи в реално време в наблюдаваните мрежи;
- предприемане на подходящи и пропорционални на заплахите мерки;
- динамично оценяване на риска на отделните потребители в мрежата на организацията на база тяхното поведение във времето;
- откриване на заплахи и идентифициране на потенциални злонамерени дейности или на вече реализирало се компрометиране;
- автоматично откриване на събития, които могат да повлияят на сигурността на важните за дейността на организацията мрежови и информационни системи, чрез анализ на информационни потоци, протоколи и файлове, преминаващи през ключови устройства, позиционирани така, че да могат да анализират всички потоци, обменяни между собствените им информационни и комуникационни системи, както и с информационните и комуникационните системи на трети страни;
- съхранение и архивиране на системни записи за сървъри за приложения, които поддържат критични дейности, сървъри от системната инфраструктура, сървъри от мрежовата инфраструктура, охранителни съоръжения, станции за инженеринг и поддръжка на индустриални системи, мрежово оборудване и работни места на администратори се регистрират автоматично всички събития, които са свързани най-малко с автентикация на потребителите, управление на профилите, правата на достъп, промени в правилата за сигурност и функциониране на информационните и комуникационните системи и ги съхранява за период не по-малък от дванадесет месеца.

Във връзка с работата и подготовката за DORA се внедриха следните системи:

- Система за управление на информацията за сигурността и събитията (Security information event management system - SIEM) – Rapid7;
- Система за откриване на заплахи Network Detection & Response (NDR) – Vectra.

3.5.2 Използвани информационни, комуникационни и телекомуникационни системи

Използваните информационни, комуникационни и телекомуникационни технологии включват:

- Основна банкова информационна система: Като основна core-система Банката използва BrightOS - нова версия: VCSBank v40, разработка на фирма Си Софт ООД. Основната банкова система е свързана и със система за Web банкиране, както и интегриран AML-модул;
- Система ТУРБО СУИФТ, програмен продукт за работа със SWIFT: Банката използва SWIFT услугата предоставена през SWIFT Сервизното бюро на БОРИКА АД. Налична е работеща автоматизирана връзка между BrightOS и SWIFT;

- Система за брутен сетълмент в реално време RINGS: Базира се на вътрешната система BrightOS (VCSBank v40), модул „Плащания“ за БИСЕРА 6 и РИНГС/ RINGS;
- Система за работа с БИСЕРА: Поддържа се от служителите в управление „Информационни технологии“. Относно работата на системата са създадени и се поддържат организационни и информационни процедури за защита при работа със системата БИСЕРА. За работа със SWIFT Банката използва програмния продукт SWIFT Alliance. Чрез него се осъществява връзката и разплащанията през TARGET2 и през кореспондент. Работи автоматизирана връзка между BrightOS и SWIFT Alliance. При валутните плащания се ползва основната банкова система „BrightOS“, модул „Валутни плащания“ за платежните системи TARGET2, БИСЕРА;
- Система Docuware 6.10 за документооборот;
- Информационна система Bloomberg;
- Система XETRA (за връзка към фондовата борса);
- Система за Команс Брокер;
- Информационна система Soyal за обработка на информация за физически контрол на достъпа - правата и за физически достъп до помещения и системи;
- Dow Jones – система за проверка и интеграция на санкционни списъци към AML-модула на основната банкова система;
- АПИС – Правно информационна система;
- Style – управление на човешки ресурси и заплати и др.

3.5.3 Управление на ИКТ рискове

Рамката за управление на риска в ББР в областта на ИКТ и сигурността включва определени процедури в съответствие с изискванията на Насоките на ЕБО като процеса по управление на тези рискове включва широк набор от вътрешни правила и процедури за неговото идентифициране и управление предвид възникващите промени в софтуерната и хардуерната среда, а също така и поради риска произтичащ от ежедневната оперативна дейност на Банката.

Тази единна рамка за управление на риска е надлежно документирана и обновявана с документиран натрупан опит в хода на нейното изпълнение и наблюдение и се състои от следните основни политики, правила и процедури:

- План за непрекъсваемост на работата и действия при бедствия и аварии;
- Политика за мрежова и информационна сигурност на „Българска банка за развитие“ ЕАД;
- Правила и процедури за докладване на инциденти и слабости, свързани с мрежовата и информационна сигурност в Българска банка за развитие“ ЕАД;
- Вътрешни процедури на „Българска банка за развитие“ ЕАД за действия при извънредни ситуации по време на работа с БИСЕРА;
- Вътрешни процедури за действия при извънредни ситуации по време на работа TARGET2;
- Вътрешни процедури за действия при извънредни ситуации по време на работа с RINGS;

- Вътрешни процедури за действия при извънредни ситуации по време на работа с SWIFT;
- Методика за анализ и оценка на риска в областта на ИКТ в Групата;
- Правила за управление и контрол на акаунтите и правата за достъп до информационните системи в Групата на ББР;
- Правила и процедури за управление на операционния риск, вкл. процедура за самооценка на операционния риск и прилагания контрол в Групата на ББР и Процедура за управление на операционния риск, свързан с дейността на ББР като ДПУ;
- Процедура за идентифициране и оценка на съществените рискове за Групата на ББР;
- Политика за възлагане на дейности на външни изпълнители в групата на „Българска банка за развитие“ ЕАД;
- Процедура за смекчаване на последиците в областта на ИКТ;

Банката, в качеството си на доставчик на платежни услуги е изложена на външни рискове и форсмажорни обстоятелства, които могат да доведат до ситуации на кратковременна или по-дългосрочна невъзможност за осъществяване на единични или на по-голям брой дейности. Това биха могли да бъдат природни бедствия, технически аварии, системни сринове, злонамерени човешки действия и др. В тази връзка Банката е идентифицирала и оценила всички свои бизнес функции, ключови роли, помощни процеси във връзка с предоставянето на платежни услуги в „План за непрекъсваемост на работата и действия при бедствия и аварии“, включително и дейностите свързани с осигуряване сигурността на системите свързани с тях и съответстващият контрол на достъп. Планът за непрекъсваемост на бизнес процесите подлежи на годишен преглед и актуализация. В него, платежните услуги, както и дейностите и свързаните с тях процеси, са класифицирани като критични бизнес процеси и се третират като дейности и процеси с определено максимално критично време за реакция, респективно отпадане и последващо възстановяване.

Възникването на извънредни ситуации при извършването на ежедневните дейности, свързани с предоставянето на платежни услуги по време на работа с TARGET2, RINGS, BISERA и SWIFT са обезпечени от съответни вътрешните процедури за работа при извънредни ситуации.

В Групата на ББР, всички служители на управление „Информационни технологии“ управляват наблюдаваните рискове свързани с ИКТ, като при възникване на случаи, свързани с правилното и непрекъснато функциониране на действащите ИКТ незабавно прилагат и спазват реда за отстраняването им по време на ежедневната работа на системите, като:

- съхраняват се резервни файлове с данни, програми, операционни системи и съпътстваща документация извън сградата на Банката съгласно приложението;
- въведен е и се поддържа постоянен механизъм от правила за контрол на достъпа и паролите;
- определени са процедури за защита от вируси;

- използва се хардуерен модул (IRONPORT) за антивирусна и антиспам защита на мейл трафика;
- въведен е ред за използване и автоматично се актуализират антивирусни програмни продукти;
- осигурена е защита от вируси на всички персонални компютри;
- проверяват се ежедневно log файловете за настъпилите събития в работата на всички сървъри и приложения;
- администрират се идентификационните имена и паролите, когато потребителите напускат институцията (или отсъстват за продължителен период от време).

Служителите на управление "Информационни технологии" участват регулярно във форумите и представянията свързани с управление на информационните системи, банковите информационни технологии, антивирусната защита, защита от неоторизиран достъп, организирани от водещите ИТ фирми.

Изнесени дейности, свързани с ИКТ са описани в Приложение №21.

Преди да сключи договор за възлагане дейности Банката прилага „Политика за възлагане на дейности на външни изпълнители в групата на „Българска банка за развитие“ ЕАД.

Предвид спецификата на ИКТ дейността, свързана с осигуряване на комуникационни канали, Банката е осигурила дублиране на основните комуникационни елементи на системата.

3.6 МАРКЕТИНГ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

През 2024 г. бе извършена една от ключовите трансформации на Българската банка за развитие. В средата на годината бе приета от Министерския съвет **новата стратегия за дейността на Банката** (2024-2026 г.), изработена в тясно сътрудничество с водещите представители на бизнеса, синдикатите и местната власт. За пръв път в 25-годишната история на финансовата институция процесът по създаването на нейната стратегия бе напълно открит, като медиите и широката общественост бяха информирани детайлно за заложените краткосрочни и дългосрочни приоритети.

В резултат бе извършено **цялостно препозициониране на Банката**. Тя бе включена в правителствената програма като водещ инструмент за реализация на държавни политики и ѝ бе възложена роля, надхвърляща стандартното банково кредитиране. Във всички публични и медийни изяви бе посочено, че ББР ще интервенира в ключови сектори като здравеопазване, военнопромишлен комплекс, насърчаване на експорта и иновациите. Комуникирани бяха приоритетите на Банката за намаляване на регионалните дисбаланси чрез изграждането на индустриални паркове и финансирането на стратегическа инфраструктура в цялата страна.

2024 г. премина под знака на ключово събитие за институцията – нейната **25-годишнина**. Юбилеят бе отбелязан с конференция под наслов „*Банките за развитие – инструмент за по-добро използване на публичните средства*“. В събитието се включиха ръководители от ЕК, ЕИБ, ЕИФ, директори на насърчителни и експортни

банки от 20 европейски държави, както и главните изпълнителни директори на водещи български банки.

Конференцията по случай 25 години ББР бе предшествана от **домакинство на срещата на високо ниво на Мрежата на европейските финансови институции за МСП (NEFI)** в София. В нея се включиха представители на финансиращи институции от Австрия, Великобритания, Германия, Гърция, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Хърватска, както и представители на Европейската асоциация на публичните банки (ЕАПБ) и на Европейската асоциация на дългосрочните инвеститори (ELTI). И двете събития получиха широк позитивен медийен отзвук, а част от чуждестранните представители направиха поредица от медийни участия в националните печатни и електронни медии.

През годината ББР участва в две **ключови изложения** – АГРА на Пловдивския панаир, както и изложението „Месомания“ в Интер Експо Център.

Банката бе **домакин на срещи** с компаниите от военнопромишления комплекс, както и с държавните и общински болници. Институцията бе представена по време на световната конференция за климата COP29, както и на бизнес форуми в Сингапур и Виетнам.

Представители на ББР взеха **участие в поредица от събития**, сред които: Green Transition, кръгла маса, посветена на Доклада „Драги“, форума “Привличане на инвестиции и финансиране за общините”, акселераторската програма на Българската фондова борса BeamUp Lab, срещи на БТПП, финансовия форум на в. Капитал, форума “Banking Today”, организиран от Инвестор Медия Груп, събитието „Building sustainability“ на SEE Next, конференцията „Устойчива и ефективна енергийна система за стабилна и сигурна икономика“, организирана от АИКБ, и др.

През годината Банката представи и популяризира **новите си финансови продукти**: програмата за обратно финансиране на строителите, обновяващи сгради с възложител държавни и общински институции, онлендинг програмата за домакинства, инвестиращи във ВЕИ, финансирането на зелена енергия, програмите за подкрепа на болнични заведения, на групи и организации на земеделски производители, програмата за финансиране на експортно ориентирани компании, програмата на ББР Лизинг в партньорство с НГФ. За програмите бяха изработени рекламни материали, проведени бяха дигитални кампании и бяха публикувани материали в печатни и електронни медии. Бяха представени успешни истории на компании, подкрепени от банковата група.

Комуникацията на партньорството на ББР с ЕК по програмата **Invest EU** продължи и през 2024 г. Широко бе отразено подписаното в Брюксел гаранционно споразумение с ЕК. Комуникирани бяха проведените пазарни консултации, както и поканата към търговските банки за финансиране с гаранция по програмата.

Продължи практиката за комуникация на дейността на Фонда за капиталови инвестиции (ФКИ). През годината бе реализиран специален проект съвместно с вестник „Капитал“, посветен на инвестициите и дейността на ФКИ. Обект на засилена комуникация бяха и новите сделки на Фонда с компаниите Quendoo и Fly the Earth.

4 ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2024 Г.

4.1 ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

През 2024 г. световната икономика беше белязана от шоковете от войната в Украйна и последвалите от нея енергийни и други икономически проблеми в Европа. Забавянето на инфлацията стабилизира европейските икономики, като след повишението през 2024 г. се очаква спад на лихвите през 2025 г. и тяхното стабилизиране в средносрочен план, което ще даде допълнителен тласък на икономическия растеж на континента. Достъпът до природни и технологични ресурси, както и значителната бюрокрация са основните предизвикателства пред обединена Европа.

През 2024 г. реалният растеж на brutния вътрешен продукт на България бе 2.8% при очакван ръст от 2.2% в есенната прогноза на Министерство на финансите (МФ). Според БНБ, очакваният ръст на БВП за 2024 г. възлиза на 2.3%.

През 2024 г. е налице тенденция към намаление на годишния темп на инфлацията според ХИПЦ, като в края на годината тя бе 2.6%. Забавянето на инфлационните процеси в страната се дължи в най-голяма степен на понижението на международните цени на енергийните стоки и другите суровини. Прогнозираното нарастване на разходите за труд и силното потребителско търсене се очаква да оказват инфлационен натиск в средносрочен план. На базата на текущата прогноза за инфлацията в България, както и прогнозата на Европейската комисия за инфлацията в другите страни-членки на ЕС, се очаква България да е в състояние да изпълни конвергентния критерий за ценова стабилност през януари 2025 г. и да продължи да го изпълнява след това.

През 2024 г. се наблюдаваше стабилност на заетостта и нивата на безработица. За 2025 г. се очаква заетостта да следва растежа на българската икономика и производителността на труда.

През 2025 г. БНБ очаква реалният БВП да нараства с 2.5%, а през 2026 г. - с 3%. Тази динамика се обуславя главно от преминаването на инвестициите и на износа на стоки и услуги от спад през 2024 г. към растеж през 2025 и 2026 г. Частното потребление се очаква да нарасне с висок темп през периода 2024-2026 и да допринесе в най-голяма степен за растежа на БВП, което от своя страна е в синхрон с прогнозираното увеличение на заетостта и на реалния разполагаем доход на домакинствата.

4.2 БАНКОВ СЕКТОР

През 2024 г. Банките в България осъществяваха дейността си в условия на продължаваща геополитическа несигурност във външната среда, която, в съчетание с евентуални политически промени на държавите, може да доведе до изменения в макрофинансовите условия. Вътрешната среда е сравнително благоприятна и се характеризира от приноса, който запазващото се на добри нива частно потребление, има за икономическия растеж.

Към 31 декември 2024 г. в България работят 23 банки, като шест от тях са клонове на чуждестранни банки, като в края на четвъртото тримесечие на 2024 г.

пазарният дял на петте най-големи банки по размер на активите достига 68.6%. През четвъртото тримесечие на 2024 г. активите на банковата система нарастват със 9.2 млрд. лв. (5%) и в края на декември възлизат на 191.6 млрд. лв.

Към 31 декември 2024 г. печалбата на банковата система е в размер на 3.7 млрд. лв., с 277 млн. лв. (8.1%) повече спрямо реализираната към 31 декември 2023 г. За 2024 г. е реализиран 5.6 млрд. лв. нетен лихвен доход, който е с 723 млн. лв. (14.9%) по-висок от отчетения за 2023 година.

Собственият капитал в баланса на банковата система в края на четвъртото тримесечие на 2024 г. възлиза на 21.0 млрд. лв., с 91 млн. лв. (0.4%) повече спрямо края на септември.

В края на декември 2024 г. брутните необслужвани кредити и аванси възлизат на 3.8 млрд. лв. (при 3.5 млрд. лв. в края на септември 2024 г.), а делът им в общата сума на брутните кредити и аванси е 2.5% (при 2.9% в края на септември 2024 г.).

При представяне на показателя в широкия обхват (включващ паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане) делът на брутните необслужвани кредити и аванси е 1.3% в края на четвъртото тримесечие на 2024 г. (при 1.5% в края на третото тримесечие). Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси (след приспадане на присъщата им обезценка) в края на декември 2024 г. е 1.9 млрд. лв. (при 1.67 млрд. лв. в края на септември 2024 г.), а делът ѝ в общата нетна стойност на кредитите и авансите е 1.3% (при 1.5% в края на септември 2024 г.).

През 2024 г. се наблюдава постепенно увеличение на средните лихвени проценти по новодоговорените депозити. Средният лихвен процент за новодоговорените депозити с договорен матуритет за нефинансови предприятия се повишава от 1.11% до 1.88% за депозитите в левове, а нараства от 1.45% до 1.50% за тези в евро. Средните лихвени проценти по новоотпуснатите кредити за нефинансови предприятия се понижават леко – от 3.90% до 3.85% за тези в левове, а за тези в евро се понижават от 5.76% до 5.01%.

През 2024 г. основното предизвикателство от гледна точка регулации в банковия сектор в България бе приемането на ограничения от страна на Централната банка по отношение на кредитирането за покупка на недвижими имоти. Дейността на банковата система през 2025 г. се очаква да премине под влиянието на подготовката на банките за очакваното въвеждане на еврото от 01.01.2026 г.

5 ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

5.1 РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

Българска банка за развитие ЕАД продължава да работи активно върху поставените ѝ цели, като поддържа високи нива на ликвидност и капитализация.

Резултати от дейността за 2024 г. и 2023 г.:

Всеобхватен доход	2024 г.	2023 г.	Годишно изменение
Нетен доход от лихви	69,222	66,908	3.5%
Нетен доход от такси и комисиони	402	1,850	(78.3%)
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	269	258	4.3%
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(85)	(11)	672.7%
Общи и административни разходи	(29,370)	(27,739)	5.9%
Други доходи от дейността, нетно	14,783	7,646	93.3%
Оперативна печалба преди обезценки и провизии	55,221	48,912	12.9%
Реинтегриране на /(разходи за) обезценки и провизии на нефинансови активи	1,171	(381)	(407.3%)
Разходи за обезценки и провизии на финансови активи	(21,114)	(16,870)	25.2%
Печалба преди данъци	35,278	31,661	11.4%
Разход за данък върху печалбата	(496)	(81)	512.3%
Печалба за годината	34,782	31,580	10.1%
Актьорски загуби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	(69)	(12)	475.0%
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови финансови активи, оценявани по справедлива стойност	37,224	24,448	52.3%
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	10,482	13,721	(23.6%)
Общ всеобхватен доход	82,419	69,737	18.2%

Лихвените приходи за финансовата 2024 г. са 123,757 хил. лв. (за 2023 г.: 117,940 хил. лв.). Лихвените разходи нарастват до 54,535 хил. лв. спрямо 51,032 хил. лв. за аналогичния период от 2023 г. Ръстът както в приходите, така и в разходите се дължи основно на увеличението на бенчмарк лихвените нива, както и на отпадането на отрицателните лихви по наличностите в БНБ и по пласментите в търговските банки.

В резултат на реализираните лихвени приходи и разходи през 2024 г. е отчетен нетен лихвен доход с 3.5% по-висок в сравнение с 2023 г.

Приходите от такси и комисионни за дванадесетте месеца на 2024 г. възлизат на 2,322 хил. лв. – намаление 50.8% спрямо същия период на 2023 г. Нетният резултат от начислени такси и комисиони за 2024 г. е положителен и възлиза на 402 хил. лв., спрямо 1,850 хил. лв. за 2023 г. Резултатът е повлиян основно от намалените приходи от гаранционни такси по портфейлните гаранции COVID-19 за юридически лица, като и от намалените разходи за комисионни за съ-управление към търговските банки във връзка с издадените портфейлни гаранции по гаранционната програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19.

За финансовата 2024 г. е реализирана нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 85 хил. лв., спрямо загуба от 11 хил. лв. за предходната година.

През 2024 г. общите и административни разходи и разходи за амортизация и персонал, възлизат на 29,370 хил. лв., увеличение с 5.9% спрямо 2023 г., главно поради разходите за възнаграждения и външни услуги.

И през 2024 г. Банката отчита отрицателен резултат от начислени обезценки и провизии на кредити, вземания и задбалансови ангажменти – нетен разход в размер на 21,114 хил. лв. (за 2023 г.: 16,870 хил. лв.). Отчетеният отрицателен резултат за 2024 г. се обуславя както от (1) начислените разходи за обезценки за покриване на очаквани кредитни загуби в портфейла на Банката, така и от (2) реинтегриране на провизии по задбалансови ангажменти – издадени портфейлни гаранции към търговските банки по двете гаранционни програми – „Програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19“ и „Програма в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19“, с които на Банката са възложени мандати от правителството на Р. България за предоставяне на финансова помощ в подкрепа на икономиката и за преодоляване на последствията от пандемията, така и от (2) начислените разходи за обезценки за покриване на очаквани кредитни загуби в портфейла на Банката.

Финансовият резултат на Българска банка за развитие ЕАД за 2023 г. е печалба след данъци в размер на 34,782 хил. лв. (2023 г.: 31,580 хил. лв.).

Финансово състояние към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г.:

	Към 31.12.2024 г.	Към 31.12.2023 г.	Годишно изменение
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	341,153	128,662	165.2%
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	848,674	513,867	65.2%
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – вземания от клиенти, вземания от Републиканския бюджет и ценни книжа	1,013,462	1,398,517	(27.5%)
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови и капиталови ценни книжа	504,622	486,458	3.7%
Инвестиции в дъщерни дружества	166,968	166,968	-
Дълготрайни активи	240,648	80,111	200.4%
Други активи	8,194	12,810	(36.0%)
Общо активи	3,123,721	2,787,393	12.1%
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	611,158	581,931	5.0%
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	865,717	650,167	33.2%
Депозити от кредитни институции	246,578	209,918	17.5%
Други привлечени средства	17,106	16,818	1.7%
Задължения по лизинг	112	208	(46.2%)
Провизии	92,419	119,043	(22.4%)
Други пасиви	4,202	5,299	(20.7%)
Общо пасиви	1,837,292	1,583,384	16.0%
Собствен капитал			
Емитиран капитал	1,135,500	1,135,500	-
Натрупана загуба	(196,807)	(179,789)	9.5%
Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(9,580)	(57,286)	(83.3%)
Резерви	357,316	305,584	16.9%
Общо собствен капитал	1,286,429	1,204,009	6.8%
Общо пасиви и собствен капитал	3,123,721	2,787,393	12.1%

Към 31.12.2024 г., размерът на активите на Банката възлиза на 3,123,721 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 2,787,393 хил. лв.), или ръст от 12.1% спрямо предходната година, което се дължи основно на:

- Увеличение на Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност;
- Увеличение на Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Увеличение на активите, придобити от обезпечения;
- Ръст на наличностите по сметки в централни банки и депозити в търговски банки.

Спадът на портфейла от кредити се дължи на по-малко отпуснати кредити спрямо погасените: лихвените нива по новоотпуснатите кредити за момента не са конкурентни на пазара, освен при най-рисковите клиенти, което води до предплащане на кредити или неусвояване на вече договорени такива. Допълнително, вследствие решения на политическо ниво, голям клиент от сектор „Държавно управление“ погаси изцяло експозицията си, а голяма експозиция в сектор „Търговия“ бе уредена чрез придобиване на активите, с които бе обезпечена.

Портфейлът от ценни книжа се управлява в рамките на установените правила и неговият обем е функция на необходимите средства за кредитната дейност и възможностите за реализиране на доходност.

Чувствително увеличение на дълготрайни активи спрямо 2023 г., се дължи на новопридобити имоти, машини и съоръжения, служили за обезпечение, срещу уреждане на дълг от големи кредитополучатели.

Наличностите по сметки се управляват с цел покриване на регулаторните изисквания за минимални задължителни резерви, както и регулаторните и оперативни изисквания за ликвидност, при оптимална доходност.

5.2 КРЕДИТНА И ГАРАНЦИОННА ДЕЙНОСТ

През 2024 г., Банката продължи да развива своята дейност, подкрепяйки българския бизнес, като продължи да поддържа диверсификация на отраслова структура на кредитния си портфейл. Банката регистрира значим спад в обемите в някои сектори спрямо 2023 г. – „Промисленост – производство на машини и оборудване“ (с 39.2%), „Строителство“ (с 20.0%) и „Транспорт“ (с 17.4%) – както и увеличение в други – „Промисленост – производство на хранителни продукти“ (с 31.9%), „Селско стопанство“ (с 60.6%) и „Други отрасли“ (с 10.5%).

Кредитната дейност на ББР се изразява, както в директно предоставяне на заемни средства, така и във финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг. Високата ликвидност на търговските банки обуславя намаленото търсене на финансиране чрез он-лендинг програмите на ББР.

В допълнение към директното кредитиране, Банката предлага значим обем финансиране на кредитни и небанкови финансови институции (он-лендинг), както и гаранции на кредитополучатели по кредити от финансови институции-партньори по утвърдени от българската държава и/или управителните органи на Банката гаранционни програми. Специализираните он-лендинг и гаранционни програми са описани в секция 3.2 Бизнес акценти.

5.3 ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

Привлечените средства от международни институции в края на 2023 г. съставляват 33.3% в структурата на пасива и възлизат на 611,158 хил. лв., в сравнение с 581,931 хил. лв. в края на 2023 г. Изменението за 2024 година спрямо края на 2023 година се обуславя от договорени погашения по подписани финансови споразумения, предсрочно частично погасяване на заем към Китайската банка за развитие, както и усвоени нови линии от ЕИБ, БРСЕ и Китайската Ексим Банка.

6 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ЦЕЛИ НА ББР

Дейността на ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за бизнеса и МСП, като допълва дейността на търговските банки чрез разнообразни финансови програми и инструменти: проектно финансиране, кредити за микро и МСП (оборотни и за инвестиции), индивидуални гаранции и гаранции по портфейли на търговските банки от кредити за МСП, он-лендинг за търговски банки, оперативен лизинг, дялов капитал и др.

Стратегията на ББР ЕАД 2024-2026 е приета с решение на решение на МС 389/07.06.2024 г. Стратегията определя приоритетите на работа и инвестиционните направления за следващите три години, и посочва пътя за участие на Банката в разрешаването на ключови предизвикателства пред страната: как да се повиши конкурентоспособността на бизнеса и да се подсили икономиката чрез осигуряване на достъп до разнообразно финансиране, гаранционни инструменти и подкрепа на публичните политики. С дейността си Банката цели да насърчи инвестициите и икономическия растеж за постигане на енергийна ефективност и декарбонизация, и изграждане на модерна индустриална инфраструктура на фона на засилващи се геополитически и геоикономически рискове.

Стратегията стъпва на три стълба:

- Подкрепа за реализацията на публични инвестиции и проекти, приоритетни за устойчивост на икономиката на страната, вкл. и в партньорство с публичния сектор и местните власи;
- Нов подход за конкурентоспособност на бизнеса, който комбинира подкрепа за индустриални политики, за иновации, за декарбонизация и инвестиции с обща визия за модернизация на страната;
- Подкрепа за ускорено използване на национални и средства на ЕС, в партньорство с държавната администрация.

Всеки от стълбовете дефинира стратегически цели, за постигането на които са разработени бизнес програми, в съответствие с обстоятелствата на национално равнище и нуждите на бизнеса и икономиката. Стратегия 2024 - 2026 беше

формулирана в отговор на социално-икономическите и регионални предизвикателства пред страната. За първите шест месеца на изпълнение на Стратегията (юни-декември 2024 г.) можем да направим три основни извода:

- Навременно допълване на стратегическите цели с нови – за партньорство с публичния сектор и финансиране на стратегически сектори за икономиката;
- Подпомагане достъпа до финансиране на бизнеса чрез съ-финансиране на индустрии, които получават ресурс по ЕС и национални политики;
- Навременно увеличения на лимита над 5 млн. лева по приоритетни направления и проекти, както и на индивидуалния лимит към финансови институции по чл. 3а от ЗКИ, с цел индиректно финансиране на МСП, който може да достигне 15 млн. лева.

В дейността си ББР следва бизнес модел, който съчетава финансиране на инвестиции в подкрепа на публични политики, директно кредитиране на МСП и на публичния сектор, предоставяне на портфейлни гаранции и он-лендинг финансиране в партньорство с банки и небанкови финансови институции, включително изпълнение на възложения на ББР инструмент при непряко управление на ЕК по смисъла на чл. 62 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета, а именно Програма Invest EU. Основни характеристики на бизнес модела са постигане на дългосрочна финансова стабилност на Банката, интегриране на ESG (Environmental, Social and Governance) аспекти и ангажираност към целите за устойчив икономически растеж (т.нар. Цели за устойчиво развитие)³.

През 2024 г. ББР стартира процес за оценка на въздействието на своята дейност, чрез отчитане на нефинансовите резултати и ефекти на финансираните проекти и програми. Измерените ефекти демонстрират ефективността, адресираните пазарни предизвикателства и постигането на стратегическите цели. Методологията за оценка на въздействието е базирана на събиране на данни от Бизнес звената на Банката, на основание на одобрена от УС през м. юли 2024 г. Методика за отчитане на индикатори за ефекта и въздействието на дейността на ББР ЕАД.

За подпомагане на обществения контрол върху дейността си ББР поддържа регулярен диалог с национално представителните работодателски организации, водещите синдикати и Националното сдружение на общините, като консултира процеса по създаване на нови финансови инструменти и споделя знание и добри практики в помощ на бизнеса. Банката поддържа добри взаимоотношения с водещи печатни и електронни медии, неправителствени организации в сферата на предприемачеството, както и с академичната общност.

При изпълнение на стратегическите цели ББР анализира икономическата среда и активно предлага необходимите целеви инструменти като следва принципите, дефинирани в стратегията, така че да допринесе за:

³ С актуализираната Стратегия 2021-2023 ББР приема да изпълнява дейността си в контекста на Глобалните цели за устойчиво развитие на ООН (SDG).

- Устойчиво икономическо развитие чрез антициклични мерки и инструменти;
- Повече инвестициите в икономиката като осигури необходимото съфинансиране на публичните политики и публични инвестиции и проекти;
- Нисковъглеродна икономика като подпомогне бизнеса и публичния сектор в прехода към декарбонизация;
- Териториална кохезия чрез като (съ)финансиране на национални и регионални приоритетни проекти и такива, насочени към справяне с регионалните дисбаланси.

Обогатената стратегическа насока и разширените възможности за кредитиране очаквано довеждат до по-стабилна финансова позиция към 31.12.2024 г.

7 БИЗНЕС МОДЕЛ И ОСНОВНИ НЕМАТЕРИАЛНИ РЕСУРСИ

Реализацията на стратегията и резултирацията от нея бизнес модел зависят основно от ефективното използване на материалните и нематериалните ресурси. Фокусът в организационното развитие е поливалентност на човешките ресурси, ефективност и гъвкавост на процесите, ефективно развитие и внедряване на нови продукти и програми, и устойчиви информационни и комуникационни технологии, които да подкрепят развитието на дейността и организационното развитие.

От 2022 година ББР ЕАД успешно интегрира устойчивото развитие и ESG принципите в основните аспекти на своята дейност, отчитайки значението на нематериалните ресурси като ключов фактор за създаването на стойност за банката. Основните нематериални ресурси включват: високата корпоративна култура и етични стандарти, технологична оптимизация на процесите, подобряване на квалификацията и ангажираността на служителите, както и изграденото партньорство и доверие с клиенти и партньори.

Бизнес моделът на банката все повече ще зависи от способността ѝ да управлява ефективно тези нематериални ресурси, като ги превръща в конкурентно предимство чрез дигитални решения, забързване на процесите, създаване и изпълнение на устойчиви програми за кредитиране, които да отговарят на пазарните гапове и нуждите на целевия сегмент на ББР.. През изминалата година (2024г.) бяха осъществени значителни инвестиции в модерни технологии, автоматизация на процесите и дигитални канали за обслужване на клиентите. Те повишават ефективността и клиентското удовлетворение, като едновременно с това оптимизират използването на природни ресурси.

Особен фокус в кредитната дейност са проекти, насочени към екологична и ресурсна икономика, включително подкрепа за устойчиво земеделие, възобновяеми енергийни източници и ресурсна ефективност. Тези дейности укрепват позицията на ББР като банка за развитие, което създава положителен имидж за привличане на клиенти и създава дългосрочен ефект и въздействие върху икономиката. Банката развива ESG компетенциите на своите служители и насърчава културата на отговорност, прилагане на принципите на Зелен кодекс, което допринася за устойчивата дейност на банката.

7.1 ПОЛИВАЛЕНТНОСТ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Организационната структура на Банката е максимално плоска, което способства за непосредствена комуникация както хоризонтална – между звената – така и вертикална – между служители, ръководители на звена и управителни органи. Поливалентността – капацитетът на един служител да изпълнява повече от една функция и да осигурява заменяемост и приемственост – е ключова за успеха на бизнес модела. В тази връзка Банката осигурява множество обучения – през 2024 г. 72% от служителите на Банката преминаха през различен тип обучения индивидуални и групови обучения, специфични за банковата дейност, които имат пряко отношение към задълженията и отговорностите им – с цел повишаване на компетентността и възможността за поемане на задачи и проекти, надграждащи и развиващи обхвата на дейността на Банката, процесите, и компетентността на конкретните служители и на звената, в които работят. В условията на постоянно променяща се нормативна уредба нашите служители участваха в програми за обучения, за да гарантират спазването на изискванията и прилагането на установените добри практики в банковия сектор. Ключовите теми за обучение през изминалата година бяха: мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, поверителност на данните и киберсигурност, дигиталната и оперативна устойчивост на банковия сектор, ESG и устойчиво финансиране, управление на риска, оценка на финансови активи и финансови институции, оценки на обезпечения, плана за присъединяване на България към еврозоната, успешното управление на проблемни вземания, кредитен анализ, структуриране на кредитно предложение и др. Осъзнавайки ролята на меките умения за изграждането на силни, адаптивни и ориентирани към клиентите екипи, нашите служители преминаха и обучения за ефективната комуникация, лидерство, разрешаване на конфликти, адаптивност и емоционална интелигентност, които са от съществено значение за насърчаване на сътрудничеството и екипната работа. Инвестирането в тези умения не само повишава индивидуалното представяне на служителите, но и укрепва организационната култура.

Атестационният модел за оценка и самооценка на служителите поощрява техният апетит към самостоятелно целеполагане и постигане на резултати в допълнително поставени от самите тях задачи и цели.

7.2 ЕФЕКТИВНОСТ И ГЪВКАВОСТ НА ПРОЦЕСИТЕ

Банката постоянно подобрява вътрешните си процеси и процедури за да може по-ефективно да реагира на бизнес, регулаторни, социални или екологични предизвикателства, които възникват в хода на дейността ѝ.

Плоската организационна структура, както и оперативността на управителните органи способстват за бързи адаптации на вътрешните правила, процедури и процеси, предизвикани както от необходимостта от внедряване на нови дейности по бизнес развитие, така и от регулаторни промени, социални искания или дейности, свързани с въздействието върху околната среда.

Поради спецификата на дейността си, дефинирана в чл. 4, ал.1 от Закона за ББР, банката реализира значителна икономия от мащаба и повишава ефективността си на фона на повишаващите се обществени очаквания към постиганите резултати и изпълнение на възложените мандати.

7.3 ЕФЕКТИВНО ВНЕДРЯВАНЕ НА НОВИ ПРОДУКТИ И ПРОГРАМИ

Изпълнението на дефинираните в Стратегията задачи изисква развитие на целеви продукти и програми, чрез които да се преодолеят пазарните предизвикателства пред част от стопанските субекти, да се осигури достъпно финансиране за иновации и развитие, и да се подпомага реализацията на държавни политики чрез финансови инструменти. За тази цел Банката ускорено развива и внедрява специфични програми (вижте секция 3.2), с които да отговори на възникващите предизвикателства пред сектори или групи предприемачи, които, свързани с пазарни или структурни шокове, или вследствие на външни за тях развития.

7.4 УСТОЙЧИВИ ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Развитието на Банката без клонова мрежа създава допълнителни изисквания относно устойчивостта и гъвкавостта на използваните информационни и комуникационни технологии. Чрез целево управление на развитието на ИКТ инфраструктурата (вижте секция 3.5), Банката цели оптимизиране на бизнес и отчетните процеси, връзката с клиентите и ефективното управление на ИКТ рисковете.

8 ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Процесите по вътрешен контрол в Банката са подробно разписани в секции 9 и 10 на настоящия доклад, както и в Декларацията за корпоративно управление, Приложение №1 към настоящия Доклад. Те включват следните компоненти:

- а) анализ на контролната среда – описание на контролната среда може да бъде намерено в точка „Управление на риска“, „Контролна среда“, и в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Контролна среда“;
- б) процес на оценка на рисковете на Банката – описание на оценката на рисковете може да бъде намерено в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Управление на риска“;
- в) информационна система, включително свързаните с нея бизнес процеси, съществени за финансовата отчетност, и комуникация – описание на информационната система може да бъде намерено в секция „Управление на риска“ и секция „Контролна среда“;
- г) контролни дейности – описание на контролните дейности може да бъде намерено в секции „Управление на риска“, част от Декларация за корпоративно управление; „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“;
- д) текущо наблюдение на контролите – описание на текущото наблюдение и контрол може да бъде намерено в Декларация за корпоративно управление, секции „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“.

9 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

При управление на рисковете, ББР прилага политики и процедури, базирани на добрите банкови практики, адекватни на характера и сложността на нейната дейност. В хода на обичайната си дейност, Банката е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на институцията. Тези рискове се идентифицират, измерват и ограничават до приемливи нива посредством лимити и ограничения, които отразяват склонността на ББР да поеме конкретни рискове, за да постигне своите стратегически цели.

Процесът на управление на рисковете е съществен за доходността на Банката и съществуването ѝ. Основните рискове, на които е изложена ББР, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен риск.

9.1 КРЕДИТЕН РИСК

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена „Българска банка за развитие“ ЕАД, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики. В Банката се използват модели за генериране на вътрешен рейтинг за оценката и управлението на кредитния (вкл. контрагентния) риск по експозициите. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки. В Банката при управлението на кредитния риск се съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на ББР система от лимити по икономически отрасли, региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично.

9.2 ПАЗАРЕН РИСК

Пазарните рискове са свързани с негативни изменения на лихвени проценти, валутни курсове, кредитни спредове и други фактори, оказващи влияние върху цените на ценните книжа и другите финансови активи. Тези движения могат да дадат отражение върху финансовата позиция и рентабилността на Банката.

При управлението на валутния риск в Банката се следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдените лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност.

При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, ББР се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, Банката следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на ББР.

Въведена е система от лимити по отношение на лихвения риск в банков портфейл (ЛРБП) за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Банката.

Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалния риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на ББР. Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствията, лихвени стрес сценарии.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като финансово състояние на контрагента, тип финансов инструмент, матуритет на сделката и други. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневен мониторинг. Портфейлът от ценни книжа, формиран от Банката с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск, а инвестициите са в ДЦК, и ценни книжа, емитирани от надеждни институции, с висока ликвидност и кредитно качество. През 2024 година ББР не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

9.3 ЛИКВИДЕН РИСК

Управлението и контролът на ликвидния риск се извършва чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на адекватен размер на ликвидния буфер и достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда. Ликвидността на Банката се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на висококачествени

ликвидни активи и стабилни източници на финансиране в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на ББР.

9.4 ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

За управлението на операционния риск ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременна идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Банката. При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена в следствие на процеси в дейността на Банката, като се идентифицира и управлява пълният набор от операционни рискове.

Операционни събития, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за ББР. Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

9.5 ПЛАН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ (ДИРЕКТИВА 59/15.05.2014/ЕС)

ББР има разработен План за възстановяване на Групата на ББР („Планът“). Последната му актуализация, приета с решение на УС по протокол № 72/29.10.2024 г. и с решение на НС по Протокол № 45/31.10.2024 г. Планът е съобразен с изискванията, заложи в приетия в средата на 2015 година Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, Насоки за индикатори в Плановите за възстановяване (Guidelines on recovery plan indicators) и технически препоръки относно дефинирането на критичните функции и ключовите бизнес линии (Technical advice on critical functions and core business lines) на Европейския банков орган (ЕБО).

В Плана за възстановяване са разгледани системно важните/критични функции на ББР и са определени показателите за възстановяване – система от показатели, които Банката съблюдава с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото състояние на институцията. Изложени са предпоставките за реализирането на заложените в Плана за възстановяване мерки за възстановяване. Разгледани са сценариите и вариантите за възстановяване, които в случай на активиране на Плана за възстановяване могат да бъдат предприети, както и процесът на вътрешна комуникация и вземане на решения. Разработен е комуникационен план за действие в случай на активиране на Плана за възстановяване.

Планът за възстановяване се актуализира веднъж годишно и се предлага за утвърждаване от УС и НС на ББР. Освен регулярното годишно актуализиране, Планът

за възстановяване се актуализира или след промяна в правната форма, структурата за управление или организационна структура, стопанската дейност или финансовото състояние, което може да окаже съществено влияние върху плана или да наложи промяна в него, както и по искане на надзорния орган.

Одобреният актуализиран План за възстановяване се предоставя на Българската народна банка (БНБ).

Банката съблюдава система от показатели с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото ѝ състояние. Показателите за възстановяване формират система, чрез която се определя момента, в който институцията започва да обмисля прилагането на мерки (опции) за възстановяване и определя кой конкретен вариант за възстановяване да приложи в отговор на реалната ситуация, която е възникнала.

Изчислението на индикаторите се извършва на месечна база за индикаторите на индивидуална основа, и на тримесечна база за индикаторите на консолидирана основа, и се предоставя на Ръководството, като част от пакета с управленска информация. Звената, посочени като отговорни за изчисляването и мониторинга на отделните индикатори, са звената, които имат задължението да инициират ескалация по вземането на решения в случай на индикации за нарушение на референтните стойности.

10 КОНТРОЛНА СРЕДА

ББР следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и европейски фондове“, които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“, „Регулаторно съответствие и контрол“ и „Предотвратяване изпирането на пари и измами“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация. Управление „Регулаторно

съответствие и контрол" отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами" осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма и съблюдаването на санкционните режими. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от управление „Вътрешен одит на Групата" (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно-контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Банката.

С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата" предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Банката е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Банката е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира ръководните органи с управленски и контролни функции на Банката за резултатите от задължителния финансов одит и пояснява по какъв начин задължителният одит е допринесъл за достоверността на финансовото отчитане, и когато е приложимо – отчитането на устойчивостта, както и ролята на Одитния комитет в този процес; наблюдава процеса на финансово отчитане, и представя препоръки и предложения, за да се гарантира достоверност на изготвяните и издавани отчети; наблюдава ефективността на вътрешната контролна система, на системата за управление на риска и на дейността по вътрешен одит в Групата на Банката по отношение на финансовото отчитане и когато е приложимо –

по отношение отчитането на устойчивостта; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети и когато е приложимо – на задължителния ангажимент за сигурност по устойчивостта, като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на [чл. 26, параграф 6 от Регламент \(ЕС\) № 537/2014](#); контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата на Банката, във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит и при необходимост се запознава и дава становища по отделни одитни доклади от извършени одитни ангажименти, както и по всички значими въпроси, свързани с вътрешния одит. Също така, Одитният комитет съгласува стратегическия план на Вътрешен одит на Групата на Банката; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран), като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на чл. 26, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014; запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит и аргументите в подкрепа на важни решения и направен избор в етапа на планиране; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководните органи на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторски доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФОИСУ и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; обсъжда допълнителния доклад на одитора (изготвен съгласно чл. 11, т. 2 от Регламент (ЕС) № 537/2014), и дава препоръки до ръководните органи на Банката за отстраняване на констатираните в доклада съществени слабости и недостатъци; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на глави шеста и седма от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта, както и с чл. 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014, включително целесъобразността на предоставянето на услуги извън одита по чл. 5 от същия регламент; предварително одобрява предоставянето на услуги извън одита от одитор на Банката, като в 7-дневен срок от датата на решението уведомява Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, както и Управителния и Надзорния съвет на Банката за всяко дадено одобрение по чл. 64, ал. 3 и чл. 66, ал. 3 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му, с изключение на случаите когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор; когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор, Одитният комитет наблюдава нейната работа, като въз основа на резултатите от нея предлага на ЕСК възлагане на одиторски ангажимент в съответствие с изискванията на чл. 16 от Регламент (ЕС) 537/2014; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред ЕСК веднъж годишно; заедно с приемането на годишния финансов отчет. Одитният комитет информира ЕСК при установяване на важни обстоятелства от съществено значение за Банката или нейното финансово състояние и отчитане; изготвя и чрез своя председател предоставя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в срок до 31 май годишен доклад за дейността си. Докладът се изготвя във форма и със съдържание съгласно приета от Комисията наредба.

11 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законовите и подзаконовни нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2024 г., ББР е спазила всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ. Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единният съвет за реструктуриране пое наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Европейският банков надзор наред с единния механизъм за реструктуриране са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

Отчетената капиталова адекватност на ББР на индивидуална база към 31.12.2024 г. е 52.40% (31.12.2023 г.: 46.19%). Стойностите на покритие на активите с капиталови буфери многократно превишават нормативно изискваните нива. Респективно агрегираните данни за банковата система за капиталова адекватност са: 21.65% към 31.12.2024 г. и 21.65% към 31.12.2023 г. ББР продължава да поддържа добро ниво на ликвидност. Към 31.12.2024 г., коефициентът на ликвидно покритие (LCR съгласно дефиниция на Регламент 575 /2013/EC) на Банката е в размер на 391.90% (при стойност от 355.76% към края на 2023 г.). За банковата система агрегираният коефициент на ликвидно покритие е 241.0% към 31.12.2024 г. и 246.7% към 31.12.2023 г.

Като част от регулаторната рамка Базел III, считано от 28 юни 2021 г., се прилага „отношение на нетно стабилно финансиране“ (ОНСФ, NSFR) с минимално регулаторно изискване от 100%. Информацията за него отчитат всички кредитни институции в България (без клоновете на чуждестранни банки от страни – членки на ЕС) с тримесечна честота, на индивидуална и консолидирана основа. Към 31 декември 2024 г. агрегираното за банковата система ниво на ОНСФ е 165.2%, а за ББР ЕАД е 123.98%.

12 МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ББР продължава успешно да развива ползотворни взаимоотношения с водещи европейски и международни финансови институции чрез участието си в международни специализирани асоциации. Това сътрудничество дава възможност на Банката да се ползва от най-добрите банкови практики, ноу-хау, информация за финансови продукти и да участва в тяхното разработване и прилагане. ББР има бърз достъп до актуална, обща и специфична информация за промени в законодателната база на европейско ниво и нейното прилагане в областта на банките за развитие, като също така има възможност за участие в процеса на обсъждане на тези промени. Членството в международните специализирани асоциации предоставя възможност и за участие в семинари и срещи на високо ниво, с представители на ЕК и нейните дирекции.

ББР е акционер в Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) от 2003 г. Към 31.12.2024 година ББР притежава пет акции на ЕИФ.

От 2005 г. ББР е активен член на Европейската асоциация на публичните банки (ЕАПБ). В нея членуват повече от 90 финансови институции от 17 държави.

От 2007 г. ББР членува в Мрежата на Европейските Финансови Институции (НЕФИ), в която влизат представители от 20 институции от 219 страни, членки на ЕС и Великобритания.

През 2024 г. ББР продължи участието си в дейността на Европейска асоциация на дългосрочните инвеститори (ЕЛТИ). ББР е съучредител на тази организация.

ББР се присъедини към международната мрежа за малки и средни предприятия (INSME) през 2020 г. INSME е под егидата на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). В асоциацията членуват 64 институции и организации от 34 държави.

През 2024 г. ББР продължи своето участие в Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа.

13 УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА

През 2024 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в ББР.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

Промените в Управителния съвет, Надзорния съвет, Устава на Банката, и Закона за ББР, настъпили през 2024 г. и до датата на одобрение на настоящия доклад са описани в секция 2.2.1.

Към 31.12.2024 г. органите на управление и надзор на ББР имат следния състав:

13.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2024 Г., КЪМ 31.12.2024 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Деляна Валериева Иванова - Заместник-председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света. От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

Димитър Иванов Митев – член на НС от 07.11.2024 г.

Димитър Митев е доказан експерт с 32-годишен опит в банковата сфера. Магистър по финанси от УНСС, с многобройни допълнителни квалификации. Притежава степен CFA – сертифициран финансов анализатор. В Българската банка за развитие работи от 2011 г., като последователно е ръководил управленията „Планиране, анализ и регулации“, „Съответствие“ и „Финанси“. Бил е член на Съвета на директорите на Националния гаранционен фонд, част от Групата на ББР. Кариерата на Димитър Митев е преминала още през HVB Bank Biochim (днес част от Уникредит Булбанк), СиБанк, Юробанк България (Пощенска банка) и Делойт България.

13.2 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2024 Г., КЪМ 31.12.2024 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Ивайло Ангелов Московски – Председател на УС и изпълнителен директор от 05.11.2024 г.

Ивайло Московски е магистър по финансов мениджмънт от Стопанска академия „Д. Ценов“ и бакалавър по Публични финанси от УНСС. През периода 2018-2022 год. е вицепрезидент оперативна дейност на Черноморска банка за търговия и развитие с ресор риск. Г-н Московски е бил министър на транспорта, информационните

технологии и съобщенията в състава на три правителства през периода 2011-2018, а в периода 2009-2011г. – заместник министър на транспорта. Народен представител в 42-ото и 44-ото Народно събрание, член на Комисията по транспорт и Комисията по енергетика.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес. През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др. Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-осигурителна компания "Доверие", където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната ѝ дейност и управляваните фондове.

Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева – член на УС от 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

Теодора Пешева е магистър по планиране от УНСС. Г-жа Пешева има над 20 години опит в търговски банки, на ръководни позиции в сферата на фирменото кредитиране, като професионалната ѝ кариера преминава през Банка ДСК, Търговска банка на Гърция, ОББ. Г-жа Пешева също така притежава опит като финансов директор и одитор.

През 2024 г. в състава на Управителния съвет са участвали и следните членове:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 27.02.2025 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка).

Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка

експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС.

Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзинкски университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Той е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския фонд за дялови инвестиции Delta Capital.

От 2011 г. до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

13.3 ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2024 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово

ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между ББР и управителните ѝ органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на този доклад):

13.3.1 Надзорен съвет

По отношение на членове на НС на Банката, участвали в състава му през 2024 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Росен Андреев Карадимов, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Димитър Иванов Митев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.11.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

13.3.2 Управителен съвет

По отношение на членовете на УС на Банката, участвали в състава му през 2024 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Ивайло Ангелов Московски – Председател на Управителния съвет и изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 05.11.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.;
- Инвестиционен фонд „Три морета“ – член на Надзорния съвет от 22 септември 2021 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите от 24.03.2025 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 27.02.2025 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите от 10.06.2024 г. до 27.02.2025 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.;

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година.

13.4 ОДИТЕН КОМИТЕТ ПРЕЗ 2024 Г., КЪМ 31.12.2024 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева - Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВВИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ „Св. Климент Охридски“. Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

14 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В бележка № 39 към индивидуалния финансов отчет на ББР за 2024 г. са представени сделките с дружества под общ контрол на държавата.

15 СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на индивидуалния финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, освен следните некоригиращи събития:

Промени в Закона за Българска банка за развитие

В бр. 26 на Държавен вестник от 27.03.2025 г. е обнародван Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г. Със закона е направено изменение в Закона за Българската банка за развитие, съгласно което правата на държавата в общото събрание на акционерите на банката се упражняват от министъра на финансите. Изменението е в сила от 31 март 2025 г.

Промени в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД

С решение по Протокол № РД-02-17-1 от 14.01.2025 г. на министъра на иновациите и растежа, в качеството на упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала на ББР са приети изменения и допълнения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 19.02.2025 г.

Промени в управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 8 от 20.02.2025 г. е освободен Илия Запрянов Караниколов като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 27.02.2025 г.

16 ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО

Ръководството на ББР декларира, че приложеният индивидуален годишен финансов отчет отразява достоверно имущественото и финансовото състояние на Банката към края на 2024 г., както и определянето на финансовия резултат за годината, в съответствие с действащото законодателство. Използвана е подходяща счетоводна политика, която е прилагана последователно. При съставяне на годишния финансов отчет са направени необходимите преценки, в съответствие с принципа на предпазливост. Ръководството последователно използва приложимите счетоводни стандарти и годишният финансов отчет е съставен на принципа на действащо предприятие.

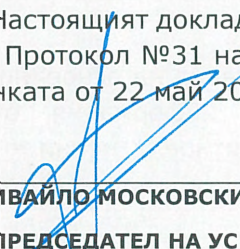
Ръководството на Банката полага усилия за поддържане на подходяща счетоводна система, която отговаря на действащите счетоводни стандарти. Годишният индивидуален финансов отчет разкрива състоянието на Банката с разумна степен на точност.

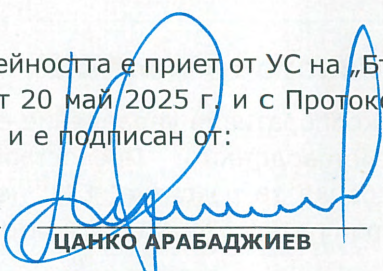
Предприети са всички мерки за опазване активите на Банката, предотвратяване на измами и недопускане нарушаване на законите в страната и наредбите на БНБ за регулиране на банковата дейност.

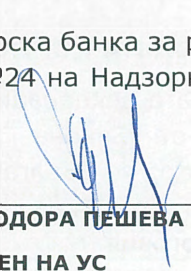

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

Настоящият доклад за дейността е приет от УС на „Българска банка за развитие“ ЕАД с Протокол №31 на УС от 20 май 2025 г. и с Протокол №24 на Надзорния съвет на Банката от 22 май 2025 г., и е подписан от:

ИВАЙЛО МОСКОВСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ
ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ТЕОДОРА ПЕШЕВА
ЧЛЕН НА УС

ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ББР

1 ПРИНЦИПИ НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Настоящата декларация за корпоративно управление е изготвена на основание чл. 40, ал. 1 от Закона за счетоводството. Предоставената информация отчита обстоятелството, че „Българска банка за развитие“ ЕАД не е емитирала ценни книжа, допуснати до търговия на регулиран пазар, или акции, които се търгуват на многостранна система за търговия.

2 ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2024 г., Финансовата група на Българска банка за развитие („Групата“, „Групата на ББР“ или „Финансовата група“) включва „Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“), „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД („ФКИ“) и „ББР Лизинг“ ЕАД („ББР Лизинг“)⁴.

3 „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД

3.1 ФИРМЕН ПРОФИЛ

„Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР“, „Банката“) е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

Като кредитна институция, създадена по силата на специален закон – Закона за Българската банка за развитие (ЗББР), и в изпълнение на мисията си да бъде устойчив инструмент на държавната политика за насърчване на развитието на малкия и среден бизнес в България, „Българска банка за развитие“ ЕАД си е поставила за цел да бъде еталон за добро корпоративно управление и корпоративна отговорност, като стриктно спазва законите и регулаторните изисквания в Република България, нормите на европейското законодателство, Кодекса за корпоративно управление, приетите в банката Етичен кодекс в Групата на ББР, Етичния кодекс на Вътрешния одит на Групата на ББР, както и добрите корпоративни и банкови практики.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз за инвестиционен посредник, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не

⁴ Към края на 2024 г. Банката е едноличен собственик на капитала на ТЦ „Марица“ ЕООД (ТЦМ), като дружеството не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

Към края на 2024 г. Банката упражнява контрол върху Роудуей кьнстракшън АД, по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие. Роудуей кьнстракшън упражнява контрол върху Пътстройинженеринг АД. И двете дружества не са част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

Към края на 2024 г. Банката упражнява контрол върху Кохоферм АД, по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие. Дружеството не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Седалището на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2024 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Към 31.12.2024 г. списъчният състав на Банката е 213 служители.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката. На 13 май 2021 г. Министерският съвет прие Решение № 414 за увеличаване на акционерното участие на държавата в капитала на „Българска банка за развитие“ АД и на 4 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

Към 31.12.2024 г. 100% от капитала се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министъра на иновациите и растежа. С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 31 март 2025 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на финансите.

Към 31.12.2024 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв. съставен от 11,355,000 бр. обикновени, поименни, безналични акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление и правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от Министъра на иновациите и растежа – към датата на съставяне на настоящия документ.

В края на 2024 година ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

Към 31.12.2024 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на Банката, в размер на 10% или повече от собствения капитал.

Съгласно Устава на ББР, кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности

на малки и средни предприятия;

- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия;
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Приоритет при кредитната дейност на Банката представлява кредитирането на малки и средни предприятия с висока добавена стойност.

Банката предоставя и други видове кредити по ред, като експозиция към един клиент или група свързани лица, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, актовете по тяхното прилагане и Устава на Банката, след отчитане ефекта на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет на Банката. Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лв. Ограничението по предходното изречение не се прилага за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и при финансирането на определени в Устава на ББР категории клиенти, и, в определени случаи, при съществуващи експозиции.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност
- издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- дейности по предоставяне на медийни услуги;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез търговски банки-посредници. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са

одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г.

С решение по Протокол № РД-02-17-1 от 14.01.2025 г. на министъра на иновациите и растежа, в качеството на упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала на ББР са приети изменения и допълнения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 19.02.2025 г.

Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

Към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

Най-голямата кредитна експозиция на Банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 126,897 хил. лв. (включително 126,897 хил. лв. балансов дълг) по амортизирана стойност (31.12.2023: 161,416 хил. лв.⁵), което представлява 11.60% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Банката съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2023: 15.36%).

Анализ на структурата на кредитния портфейл по сектори е представен в бележка 19 в индивидуалния финансов отчети на Банката.

Предвид специфичната дейност на Банката, към 31 декември 2024 г. средствата, привлечени от 20-те най-големи небанкови депозанти представляват 87.95% от общата сума на задълженията към други клиенти (към 31 декември 2023 г.: 84.16%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на задълженията към други клиенти възлиза на 23.17% (31 декември 2023 г.: 21.57%).

През 2020 г. Министерският съвет възложи на „Българска банка за развитие“ ЕАД изпълнението на две програми, чиято цел е намаляване на икономическите последици от разпространението на КОВИД-19:

- Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19 (размер: 200 млн. лева от капитала на Банката); С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“. Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл.
- Програма „Възстановяване“ - Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и

⁵ От които за целите на нетната експозиция са извадени признатите високоликвидни обезпечения – блокирани депозити в банката, гарантиращи акредитиви в същия размер.

епидемията от COVID-19, одобрена с Решение № 310 на Министерския съвет от 2020 г. Повече информация относно реализирането на програмите е оповестена на интернет страницата на Банката (размер: 500 млн. лева от капитала на Банката). Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл. Срокът за включване на кредити по гаранционната програма на ББР изтече на 30.06.2022 г.

С оглед на специфичната си дейност, Банката използва значително външно финансиране от международни финансови институции. Детайлна информация относно получените външни кредитни линии е оповестена в бележка 30 към годишния индивидуален финансов отчет.

През месец юли 2024 година **международната рейтингова агенция Fitch Ratings** потвърди дългосрочния рейтинг на Българската банка за развитие - „**BBB**” с **положителна перспектива**. Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР. Оценката отразява добрата капиталова позиция на ББР, възвръщането към печалба и факта, че Банката е 100% собственост на българската държава, която може да ѝ оказва подкрепа при необходимост. Финансирането ѝ е стабилно, като значителна част от него е или с източник от публичния сектор, или е гарантирано от държавата. Останалата част от привлечения ресурс е основно от международни институции за развитие и други банки.

3.2 БИЗНЕС АКЦЕНТИ ПРЕЗ 2024 Г.

През първото тримесечие на 2024 година бе открита програмата финансиране на лечебни заведения за болнична помощ, която има за цел да предостави обратно и/или инвестиционно финансиране за подобрене на инфраструктурата и медицинското оборудване с цел повишаване на обема и качеството на предоставяните медицински услуги. По програмата ББР предоставя кредити в размер до 5 млн. лв. и максимален срок до 10 години. Целевите групи са лечебни заведения за болнична помощ (болници за активно лечение; за продължително лечение; за рехабилитация; за продължително лечение и рехабилитация); Многопрофилни или специализирани (създадени от държавата, общините, други юридически или физически лица).

Срокът за усвояване за обратно финансиране е 12 месеца с договорен брой опции за револвиране според конкретния кредитополучател, всяка за последващ период от 12 месеца, и за инвестиционно финансиране - до 24 месеца, съобразно спецификата на инвестицията.

Успешно бе приета и обновена програмата за инвестиции за изграждане на фотоволтаични централи.

- Българска банка за развитие предлага проектно финансиране на новоучредени микро, малки и средни предприятия за изграждането на фотоволтаични централи с цел продажба на произвежданата електроенергия в размер от 400 хил. лв. до 5 млн. лв., със срок до 15 години и гратисен период до 18 месеца, като също така има опция за сезонен погасителен план. Програмата е в синхрон със стратегията на ББР за подкрепа на зелени проекти и в контекста на заложените от ЕС цели за постигане на въглеродна неутралност.
- Зелени политики за намаляване на въглеродния отпечатък. ББР си поставя като дългосрочна цел подпомагането на зеления преход на българската икономика и увеличаването на дела на екологично чисти енергийни

източници, тъй като 25 на сто от парниковите емисии в глобален мащаб идват от производството на електричество. Изграждането на мощности за зелена енергия е част от пакета мерки на Европейската комисия, включени в т.нар. „Зелена сделка“, чиято цел е намаляване на въглеродния отпечатък до 2050 г.

През третото тримесечие на 2024 г., беше подписано допълнително споразумение към Споразумението между ББР и ЕС за издаване на гаранция по реда на Регламента за InvestEU. Споразумението е за допълване на гаранцията на ЕС с нови 40 млн. евро по Раздел ЕС, което запълни всички траншове поемани от ЕС и даде възможност на ББР да излезе на пазара с продуктите по InvestEU. През този месец ББР проведе и пазарни консултации с оглед финализиране на пакета документи за селекция на финансови посредници и повишаване информираността на пазара. Пазарните консултации бяха проведени с 10 потенциални финансови посредника. През месец септември бе финализиран и пакет документи, съдържащ условията за избор на финансови посредници, като поканата за заявяване на интерес от потенциалните финансови посредници беше обявена в началото на октомври.

Продължава тенденцията най-активно използваните програми да са „Директно финансиране с гаранция по InvestEU“ и „Програма за финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми“, като през септември се забелязва активизиране на търсенето на обратно финансиране по Програмата за финансиране на фирми със сключен договор за изпълнение на СМР с контрагенти, страна по договор за получаване на БФП.

Поради изявен интерес от страна на здравния сектор през м. август 2024 г. Банката одобри допълнения към Програма за финансиране на болнични заведения, които разшириха обхвата и възможностите за финансиране на суми над 5 млн. лв., като по този начин предостави възможност за адекватна подкрепа на всички участници в сектора.

Направени са промени и допълнения в Програмата за финансиране на фирми със сключен договор за изпълнение на СМР с контрагенти, страна по договор за получаване на БФП (обратно финансиране на строители). Одобрена е принципно и Програма за финансиране на предприятия, чиято дейност е производство и разпространение на игрални, документални, анимационни, дебютни филми и сериали.

През четвърто тримесечие на 2024 година бяха финализирани и официално обявени двете нови програми „Програма за подпомагане на отбранителната индустрия“ и програма "Експортно-предекспортно и следекспортно финансиране" в унисон със стратегията на ББР за периода 2024-2026 г.

- Програма за подкрепа на отбранителната индустрия – ВПК, с която се подкрепя стратегически за страната сектор отбрана и военнопromишлен комплекс, които в последните години имат затруднен достъп до банкови услуги. Програмата цели осигуряването на необходимите оборотни средства на фирмите от сектора, както и финансова помощ за изпълнение на планирани от тях инвестиции. По програма се предвижда предоставяне на обратно финансиране чрез различни инструменти и финансиране на инвестиции чрез банков кредит или лизинг, в съответствие с параметрите на конкретния проект.
- Програма „Експортно – предекспортно и следекспортно финансиране“, която е насочена към дружества, регистрирани в България, които произвеждат продукти или услуги с реализация извън страната. В

Стратегията на Банката, подкрепата за експорта е изведена като отделен приоритет. Фокусът са български компании, които планират или вече осъществяват износ на произведените от тях продукти или услуги, като дружествата могат да се възползват от подкрепа за оборотни средства, необходими за производството на експортни продукти или услуги чрез револвиращата кредитна линия. Също така ББР предлага и финансиране чрез кредит за инвестиционни цели/ лизинг на експортно ориентирани предприятия, водещи до стабилизиране или разширяване на производството за експорт.

Очертана и съгласувана бе и принципната рамка за подпомагане на развитието на индустриални зони, паркове и подобни територии, финансирани по национални, европейски и други програми.

4 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В хода на обичайната си дейност Банката е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата ѝ стабилност. Тези рискове се идентифицират, измерват, оценяват и контролират с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът по управление на рисковете е съществен за доходността на Банката. Основните рискове, на които е изложена Банката, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен.

При управлението на различните видове риск, произтичащи от дейността, Групата се ръководи от принципите на консервативност, обективност и пълно съответствие с действащите национални и Европейски нормативни актове. В подкрепа на тази политика, Групата поддържа значително по-високи нива на ликвидни буфери и капиталова адекватност от регулаторно определените.

В „Политика за управление и контрол на риска на ББР ЕАД“ и „Риск стратегията и рисковия апетит на Групата на ББР ЕАД“ са определени целите и принципите за управление на основните рискове, идентифицирани в дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД, включително рисковия апетит, стратегиите, рисковата рамка, организацията на управление, както и отговорностите за тяхното измерване, контрол, управление и отчитане. Политиката е приложима за „Българска банка за развитие“ ЕАД и дъщерните ѝ дружества „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, „ББР Лизинг“ ЕАД.

4.1 ОСНОВНИ РИСКОВЕ /КЪМ 31.12.2024 Г./

Основните рискове, на които е изложена Групата, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен.

4.1.1 Кредитен риск

Кредитният риск е основният риск, на който са изложени ББР и дружествата от Групата, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики.

В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които

могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки.

Управлението на кредитния риск на ББР е изградено на следните основни принципи:

- цялостна и задълбочена оценка на кредитния риск на етапа на разглеждане на кредитно предложение;
- използване на инструменти за редуциране на кредитния риск;
- текущ и системен мониторинг на нивото на кредитния риск на индивидуална и портфейлна основа;
- наличие и прилагане на ясно дефинирани процедури и процеси по управление на кредитния риск и непосредствен ангажимент в процеса по управление на кредитния риск от Управителния съвет и Комитета за управление на риска.

Всички процеси и процедури по управление на кредитния риск са ясно дефинирани, като са налице ясно установени процедури за одобрение на нови кредити, промяна или револвиране на съществуващи такива и надлежно определени процеси и отговорности на звената, участващи в процесите по текущия мониторинг и контрол на кредитния риск. Вътрешните политики и правила на Групата регламентират най-важните инструменти и действия за редуциране на риска и определят толерантността/склонността на ББР към поемане на кредитни рискове.

Одобрение на кредити се извършва въз основа на ясни и добре дефинирани критерии при отчитане на спецификите на съответния клиент, пазар, цел и структура на кредита и източника за неговото обслужване. Вътрешните методики за анализ и оценка на кредитния риск са базирани на съвкупност от поредица количествени и качествени показатели, отчитащи характеристиките на длъжника и сделката. Анализът на кредитоспособността на контрагентите на Банката се фокусира върху идентифициране на ключовите финансови и бизнес рискове, присъщи на клиента.

В резултат на цялата тази комплексна оценка, се присъжда кредитен рейтинг на всеки контрагент, отразяващ неговата индивидуална вероятност от неизпълнение. Процесът по присъждане на вътрешен кредитен рейтинг е базиран на рейтингови модели, регламентирани във вътрешнобанковите нормативни документи. Присъждането на рейтинг на дружество се извършва въз основа на кумулативна оценка на количествените и качествените показатели на клиента. Кредитният рейтинг е основен елемент от кредитния процес, както и е в основата на преценката за вземане решение за кредитиране и на процеса на оценяване на очаквани кредитни загуби при финансовите активи.

Основен елемент в управлението на кредитния риск е прилагането на инструменти за редуциране на кредитния риск. Стратегията на Банката изисква получаването на адекватно обезпечение за предоставяне на кредити. Процентът и състава на предоставеното обезпечение са в зависимост от комплексната оценка на кредитния риск на всеки индивидуален контрагент и проект и се одобрява от компетентния орган на Банката. Видовете приемливи за Банката обезпечения и гаранции са регламентирани във вътрешнобанковите нормативни документи.

Текущият мониторинг на кредитния риск е друг основен елемент от процеса по управление на кредитния риск. Контролът се осъществява на ниво индивидуален контрагент и на ниво портфейл. Всички кредитни експозиции са обект на регулярен мониторинг (кредитен преглед), като неговата честота на изготвяне се определя от

вътрешния кредитен рейтинг на контрагента, но не по-рядко от веднъж годишно. Независимо от регулярните кредитни прегледи на контрагентите, се използва система за ранно предупреждение, базирана на набор от предупредителни сигнали за контрагентите, които индикират потенциално увеличение на кредитния риск.

При управлението на кредитния риск, ББР съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на Банката система от лимити по икономически отрасли, по региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично. Оценката на кредитните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Групата на ББР.

4.1.2 Пазарни рискове

При управлението на валутния риск, Банката прилага стратегия за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдени лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база. Валутни позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната дейност на Банката. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, Банката се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Управлението и контрола на валутния риск се осъществяват посредством лимити за максимална нетна откритата позиция по видове валути и за обща нетна валутна позиция. Основните елементи в процеса на управление на валутния риск включват ежедневно управление и контрол на нетните открити позиции по валути и общо в рамките на утвърдените лимити. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, Банката следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на Банката. Управление и контрол на лихвения риск се осъществяват посредством система от лимити за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Банката. Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалният риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на Банката. Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване базирано на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствия, лихвени стрес сценарии. Изготвят се регулярни отчети и анализи за финансовите активи и пасиви на ББР, разпределени във времеви интервали, според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити, отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене.

Портфейлът от ценни книжа, формиран от Банката с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и с относително ликвидни ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции. През 2024 година Банката не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

Управлението и контрола на ликвидния риск се извършва чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда. За целите на управление и контрол на ликвидния риск Банката прилага вътрешни правила и процедури, чрез които е изградена система от ликвидни показатели, включваща лимити и индикатори за ранно предупреждение. Ликвидността на Банката се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери на Групата и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкротични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на ликвиден буфер в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на Банката. Спазването на лимитите за ликвидни съотношения се следи и докладва регулярно пред компетентните органи.

Оценката на пазарните и ликвидните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Банката.

4.1.3 Операционен риск

За управлението на операционния риск Групата на ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременна идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Групата. При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните структурни звена в следствие на процеси в дейността на Групата на ББР, като се идентифицира и управлява пълния набор от операционни рискове. Операционните събития, характеризирани с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат на ББР или дружествата от Групата, са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата.

Прилагат се лимити за ключови индикатори за операционен риск, които изпълняват функцията на ранни предупредителни сигнали за потенциално нарастване на операционния риск, с цел гарантиране адресирането на критични проблеми и задействане на навременна управленска реакция при необходимост. Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

Оценката на операционния риск се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Групата на ББР.

4.2 СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

- **Надзорен съвет** – извършва общ надзор върху управлението на рисковете. При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет на Банката се подпомага от специализирани комитети, както следва:
 - Одитен комитет (ОК)
 - Комитет за управление на риска (КР)
 - Комитет за възнаграждения
 - Комитет за подбор
 - Консултативен съвет
- **Управителен съвет** – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете. Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:
 - Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП)
 - Комитет по обезценките и провизиите (КОП)
 - Комитет за класифицирани експозиции
 - Оперативен риск комитет (РИКО)
 - Комитет за управление на промените (КУП)
 - Комитет по устойчивост

Детайлно описание на функциите на комитетите към НС и УС е представено в Част 5 Управление на „Българска банка за развитие“ ЕАД

- **Изпълнителни директори и членове на УС** – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- **Управление „Риск“** – осигурява независима информация, анализи и експертна оценка за рисковете и предоставя на ръководния орган цялостен преглед на всички рискове. Звеното изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация, както и предоставя становища по свързани с управлението на риска предложения и решения за съвместимостта им с рисковия толеранс на Банката;
- **Управление „Регулаторно съответствие и контрол“** отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на

предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Съгласно приетите Правила и процедури за регулиране на съответствията в Българска банка за развитие, управление „Регулаторно съответствие и контрол“ предоставя информация на ръководството на ББР, като изготвя регулярни отчети до УС/НС относно спазването на съответствията. В случай на констатирани пропуски, предлага планове за действие с мерки за тяхното отстраняване, изготвя отчети за прогреса по изпълнението на тези планове. Вътрешнонормативните документи на ниво Група се съгласуват от управление „Регулаторно съответствие и контрол“, като по този начин се ограничава възможността за потенциален конфликт с приложимата регулаторна рамка.

- **Управление „Финанси“** – осъществява докладването към УС на ББР и БНБ на отчети, ключови показатели, бизнес планове и тяхното изпълнение, включително на рисковете на оперативно, бизнес, отчетно и стратегическо ниво;
- Бизнес звената и звената, поемащи риск прилагат утвърдените правила и процедури за управление на рисковете, спазват регламентирано зададените ограничения по отношение на извършваните от тях дейности и предоставят необходимата информация за анализ, оценка и вземане на информирано решение. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и европейски фондове“.

5 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законовите и подзаконовите нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2024 г., ББР е спазвала всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ. Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единния съвет за реструктуриране поема наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Единният механизъм за

преструктуриране, наред с Европейският банков надзор, са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

6 КОНТРОЛНА СРЕДА

Банката следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и Европейски фондове“, които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“, „Регулаторно съответствие и контрол“ и „Предотвратяване изпирането на пари и измами“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация. Управление „Регулаторно съответствие и контрол“ отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в Групата на ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари, финансирането на тероризма и съблюдаването на санкционните режими. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от Вътрешния одит на Групата (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в Групата на ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно- контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Групата. С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Банката е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Банката е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира ръководните органи с управленски и контролни функции на Банката за резултатите от задължителния финансов одит и пояснява по какъв начин задължителният одит е допринесъл за достоверността на финансовото отчитане, и, когато е приложимо – на отчитането на устойчивостта, както и ролята на Одитния комитет в този процес; наблюдава процеса на финансово отчитане, и представя препоръки и предложения, за да се гарантира достоверност на изготвяните и издавани отчети; наблюдава ефективността на вътрешната контролна система, на системата за управление на риска и на дейността по вътрешен одит в Групата на Банката по отношение на финансовото отчитане, и, когато е приложимо – по отношение на отчитането на устойчивостта; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети и, когато е приложимо – на задължителния ангажимент за сигурност по устойчивостта, като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на [чл. 26, параграф 6 от Регламент \(ЕС\) № 537/2014](#); контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата на Банката, във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит и при необходимост се запознава и дава становища по отделни одитни доклади от извършени одитни ангажименти, както и по всички значими въпроси, свързани с вътрешния одит. Също така, Одитният комитет съгласува стратегическия план на Вътрешен одит на Групата на Банката; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран), като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на чл. 26, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014; запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит и аргументите в подкрепа на важни решения и направен избор в етапа на планиране; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководните органи на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторски доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФОИСУ и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; обсъжда допълнителния доклад на одитора (изготвен съгласно чл. 11, т. 2 от Регламент (ЕС) № 537/2014), и дава препоръки до ръководните органи на Банката за отстраняване на констатираните в доклада съществени слабости и недостатъци; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на глави шеста

и седма от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта, както и с чл. 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014, включително целесъобразността на предоставянето на услуги извън одита по чл. 5 от същия регламент; предварително одобрява предоставянето на услуги извън одита от одитор на Банката, като в 7-дневен срок от датата на решението уведомява Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, както и Управителния и Надзорния съвет на Банката за всяко дадено одобрение по чл. 64, ал. 3 и чл. 66, ал. 3 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му, с изключение на случаите когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор; когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор, Одитният комитет наблюдава нейната работа, като въз основа на резултатите от нея предлага на ЕСК възлагане на одиторски ангажимент в съответствие с изискванията на чл. 16 от Регламент (ЕС) 537/2014; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред ЕСК веднъж годишно; заедно с приемането на годишния финансов отчет. Одитният комитет информира ЕСК при установяване на важни обстоятелства от съществено значение за Банката или нейното финансово състояние и отчитане; изготвя и чрез своя председател предоставя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в срок до 31 май годишен доклад за дейността си. Докладът се изготвя във форма и със съдържание съгласно приета от Комисията наредба.

7 УПРАВЛЕНИЕ НА „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

Към 31.12.2024 г. органите на управление имат следния състав:

7.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2024 ГОДИНА, КЪМ 31.12.2024 Г И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящия документ Надзорният съвет е в следния състав:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Във връзка с Указ № 222 от 27 август 2024 г. на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (ДВ бр. 73 от 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет

на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

С решение на 51-то Народно събрание от 16.01.2025 г. за избиране на Министерски съвет на Република България (Обн., ДВ, бр. 5 от 17.01.2025 г.), правомощията на служебното правителство, назначено с Указ № 222 на Президента на Република България от 27 август 2024 г. (ДВ, бр. 73 от 2024 г.), са прекратени. Считано от 17.01.2025 г. г-н Росен Карадимов продължи да упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД.

Деляна Валериева Иванова - Заместник - председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света. От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

Димитър Иванов Митев – член на НС от 07.11.2024 г.

С решение по Протокол № РД-02-17-17 от 31.10.2024 г. на министъра на иновациите и растежа в качеството му на едноличен собственик на капитала на ББР, Димитър Иванов Митев е избран за член на Надзорния съвет на Банката. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 07.11.2024 г.

Димитър Митев е доказан експерт с 32-годишен опит в банковата сфера. Магистър по финанси от УНСС, с многобройни допълнителни квалификации. Притежава степен CFA – сертифициран финансов анализатор. В Българската банка за развитие работи от 2011 г., като последователно е ръководил управленията „Планиране, анализ и регулации“, „Съответствие“ и „Финанси“. Бил е член на Съвета на директорите на Националния гаранционен фонд, част от Групата на ББР. Кариерата на Димитър Митев е преминала още през HVB Bank Biochim (днес част от Уникредит Булбанк), СиБанк, Юробанк (Пощенска банка) и Делойт България.

При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет се подпомага от специализирани комитети, както следва:

- Комитет за управление на риска – състои от четири члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР. КР съветва Надзорния съвет и Управителния съвет във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на Банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал; проверява, независимо от Комитета по възнагражденията, дали стимулите, определяни от системата за

възнагражденията, отчитат рисковете, капитала, ликвидността, както и вероятността за реализиране на планирани приходи и разпределението им във времето; представя на Надзорния съвет и/или Управителния съвет предложения за коригиране на ценообразуването на продуктите на Банката, когато цената не е адекватно отражение на модела на стопанска дейност и на стратегията по отношение на риска; извършва периодично преглед на политиките за управление на риска и отправя препоръки към Управителния съвет в случай на необходимост; утвърждава одобрени от УС предложения за лимити/ограничения и политики за управление на рисковете, присъщи за дейността на Банката; разглежда регулярно информация във връзка с анализа, управлението и контрола на риска, чрез която се информира за цялостния рисков профил, изпълнението на рисковите ограничения, както и капиталовата и ликвидната позиция на ББР; осъществява контрол върху изпълнението на стратегии за управление на капитала и ликвидността, както и за всички други съответни рискове на Банката, като например пазарни, кредитни, операционни рискове (вкл. правни и ИТ) и репутационни рискове, за да оцени тяхната адекватност спрямо одобрените рисков апетит и стратегия; определя характера, обема, формата и честотата на информацията за рисковия профил на банката, която следва да му се предоставя; предоставя съвети относно назначаването на външни консултанти, които Надзорният съвет може да реши да ангажира за съвет или подкрепа; прави преглед на редица възможни сценарии, включително неблагоприятни сценарии, за да оцени как би реагирал рисковият профил на Банката на външни и вътрешни събития; следи за съгласуваност между всички съществени финансови продукти и услуги, които се предлагат на клиентите, и бизнес модела и стратегията за риска на Банката; прави оценка на препоръките от вътрешни или външни одитори и предприема последващи действия относно подходящото прилагане на предприетите мерки; предоставя на Надзорния съвет препоръки относно необходимите корекции на стратегията по отношение на риска, произтичащи от промени в бизнес модела на Банката, развитието на пазара или препоръки, отправени от управление риска

- Одитен комитет – състои се от трима члена, избрани от едноличния собственик на капитала на Банката. Одитният комитет на Банката информира ръководните органи с управленски и контролни функции на Банката за резултатите от задължителния финансов одит и пояснява по какъв начин задължителният одит е допринесъл за достоверността на финансовото отчитане, и когато е приложимо – отчитането на устойчивостта, както и ролята на Одитния комитет в този процес; наблюдава процеса на финансово отчитане, и представя препоръки и предложения, за да се гарантира достоверност на изготвяните и издавани отчети; наблюдава ефективността на вътрешната контролна система, на системата за управление на риска и на дейността по вътрешен одит в Групата на Банката по отношение на финансовото отчитане; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети, като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на чл. 26, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014; контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата на Банката, във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит и при необходимост се запознава и дава становища по отделни одитни доклади от извършени одитни

ангажименти, както и по всички значими въпроси, свързани с вътрешния одит. Също така, Одитният комитет съгласува стратегическия план на Вътрешен одит на Групата на Банката; наблюдава извършването на задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран), като взема предвид констатациите и заключенията на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори по прилагането на чл. 26, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014; запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит и аргументите в подкрепа на важни решения и направен избор в етапа на планиране; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководните органи на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторски доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФОИСУ и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; обсъжда допълнителния доклад на одитора (изготвен съгласно чл. 11, т. 2 от Регламент (ЕС) № 537/2014), и дава препоръки до ръководните органи на Банката за отстраняване на констатираните в доклада съществени слабости и недостатъци; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори в съответствие с изискванията на глави шеста и седма от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта, както и с чл. 6 от Регламент (ЕС) № 537/2014, включително целесъобразността на предоставянето на услуги извън одита по чл. 5 от същия регламент; предварително одобрява предоставянето на услуги извън одита от одитор на Банката, като в 7-дневен срок от датата на решението уведомява Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, както и Управителния и Надзорния съвет на Банката за всяко дадено одобрение по чл. 64, ал. 3 и чл. 66, ал. 3 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му, с изключение на случаите когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор; когато Банката разполага с комисия за провеждане на процедура за подбор, Одитният комитет наблюдава нейната работа, като въз основа на резултатите от нея предлага на ЕСК възлагане на одиторски ангажимент в съответствие с изискванията на чл. 16 от Регламент (ЕС) 537/2014; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред ЕСК веднъж годишно; заедно с приемането на годишния финансов отчет. Одитният комитет информира ЕСК при установяване на важни обстоятелства от съществено значение за Банката или нейното финансово състояние и отчитане; изготвя и чрез своя председател предоставя на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в срок до 31 май годишен доклад за дейността си. Докладът се изготвя във форма и със съдържание съгласно приета от Комисията наредба.

- Комитет за възнагражденията - състои от четири члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за възнагражденията изготвя и предлага решения за възнагражденията, като отчита влиянието върху риска и неговото управление в Групата на ББР, дългосрочните интереси на акционерите, инвеститорите и другите заинтересовани лица; предоставя съвети на Надзорния съвет относно структурата на политиката за възнагражденията, което включва също така и съвети за неутралност на пола и равно третиране на служителите от различен пол; оказва съдействие на Надзорния съвет по отношение на контрола по спазването на политиката за възнагражденията, практиките и процесите,

свързани с възнагражденията; проверява актуалността на съществуващата политика за възнагражденията и, ако е необходимо, прави предложения за промени в нея; преглежда назначаването и възнагражденията на външните консултанти, които Надзорният съвет може да реши да ангажира за съвети или помощ; гарантира адекватността на информацията, предоставена на едноличния собственик на капитала на ББР, съответно на едноличния собственик на капитала/общото събрание на акционерите на дъщерните дружества относно политиките и практиките за възнагражденията, по-специално относно предложено по-високо максимално ниво на съотношението между постоянното и променливото възнаграждение; оценява приетите механизми и системи, за да гарантира, че системата за възнагражденията отчита правилно всички видове рискове, ликвидност и капиталови нива и че общата политиката за възнагражденията е съобразена и насърчава разумното и ефективно управление на риска и е в съответствие със стратегията за дейността, целите, корпоративната култура и ценности, както и дългосрочните интереси на Групата на ББР; оценява дали са постигнати целите за изпълнение на дейността в Групата на ББР, както и необходимостта от последваща корекция за риска, включително прилагането на клаузи за удържане и клаузи за възстановяване на размера на променливото възнаграждение; преглежда възможните сценарии, за да провери как политиките и практиките за определяне на възнагражденията реагират на външни и вътрешни събития, както и бек-тестването на критериите, използвани за определянето на предоставеното възнаграждение и предварителната корекция за риск на базата на действителните резултати от риска; контролира пряко възнагражденията на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Регулаторно съответствие и контрол“; отправя препоръки до Надзорния съвет относно структурата на условията на възнаграждението и размера на възнаграждението, което следва да се заплаща на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Регулаторно съответствие и контрол“.

- Комитет за подбор - състои от четири члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за подбор набелязва и препоръчва за избиране от Надзорния съвет на кандидати за членове на управителния съвет, съответно от едноличния собственик на капитала на кандидати за членове на надзорния съвет; подготвя описание на функциите и на изискванията към кандидатите и определя времето, което се очаква избраните членове да отделят в работата на управителния съвет и на надзорния съвет; определя целево ниво във връзка с участието на по-слабо представения пол в състава на управителния съвет и на надзорния съвет на ББР, съответно в състава на съвета на директорите в дъщерните дружества, както и актуализира политиката за увеличаване броя на лицата от по-слабо представения пол в състава на съветите за постигане на това ниво; анализира периодично, но не по-малко от един път годишно структурата, състава, броя на членовете и резултатите от работата на управителния съвет и на надзорния съвет и отправя препоръки за евентуални промени; анализира периодично, но не по-малко от веднъж годишно, знанията, уменията и опита на управителния съвет и на надзорния съвет като цяло и на техните членове поотделно и докладва съответно на всеки от тях; периодично прави преглед на Политиката за подбор, приемственост и оценка на пригодността в Групата „Българска банка за развитие“ ЕАД и отправя препоръки за промяна в нея.

Съставът на комитетите към НС към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Член	Комитет за управление на риска	Комитет за подбор	Комитет за възнагражденията
Росен Андреев Карадимов	Член	Член	Председател
Деляна Валериева Иванова	Член	Председател	Член
Стамен Стаменов Янев	Председател	Член	Член
Димитър Иванов Митев	Член	Член	Член

Допълнително, в рамките на сътрудничеството на Банката с държавата и представителни организации, действа и Консултативен съвет - с участието на представители на национално представителни организации на работодателите, национално представителни организации на работниците и служителите, и на Националното сдружение на общините в Република България. През 2024 г. са проведени 4 заседания на Консултативния съвет.

Консултативният съвет изпълнява следните функции:

- подпомага процеса на взаимодействие между ББР и участващите в него организации;
- подпомага обществения контрол върху дейността на ББР във връзка с успешното изпълнение на целите и задачите ѝ;
- предоставя предварителни становища пред Едноличния собственик на капитала по промени в Надзорния съвет.

7.2 ОДИТЕН КОМИТЕТ ПРЕЗ 2024, КЪМ 31.12.2024 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева - Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВИИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по

Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ "Св. Климент Охридски". Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

7.3 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2024 Г., КЪМ 31.12.2024 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящата декларация Управителният съвет е в следния състав:

Ивайло Ангелов Московски – Председател на УС и изпълнителен директор от 05.11.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 41 от 29.10.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избран Ивайло Ангелов Московски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 73 от 29.10.2024 г., одобрено с решение на Надзорния съвет по Протокол № 42 от 29.10.2024 г., г-н Ивайло Ангелов Московски е овластен да представлява и управлява Банката като изпълнителен директор. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г.

Ивайло Московски е магистър по финансов мениджмънт от Стопанска академия „Д. А. Ценов“ и бакалавър по Публични финанси от УНСС. През периода 2018-2022 год. е вицепрезидент оперативна дейност на Черноморска банка за търговия и развитие с ресор риск. Г-н Московски е бил министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията в състава на три правителства през периода 2011-2018, а в периода 2009-2011г. – заместник министър на транспорта. Народен представител в 42-ото и 44-ото Народно събрание, член на Комисията по транспорт и Комисията по енергетика.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес. През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др. Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-

осигурителна компания „Доверие“, където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната ѝ дейност и управляваните фондове. Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева – Член на УС от 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

Теодора Пешева е магистър по планиране от УНСС. Г-жа Пешева има над 20 години опит в търговски банки, на ръководни позиции в сферата на фирменото кредитиране, като професионалната ѝ кариера преминава през Банка ДСК, Търговска банка на Гърция, ОББ. Г-жа Пешева също така притежава опит като финансов директор и одитор.

През 2024 г. и следните членове са участвали в състава на Управителния съвет:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 27.02.2025 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка). Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС. Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзинкски университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Той е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския фонд за дялови инвестиции Delta Capital.

От 2011 до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

„Българска банка за развитие“ ЕАД се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист. Към датата на одобрение на този документ Банката няма упълномощен прокурист.

През 2024 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в групата на ББР.

7.4 КОМИТЕТИ КЪМ УС

Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:

- Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП) – отговаря за управлението на активите, пасивите и ликвидността, както и за управлението на пазарните рискове, в рамките на своите компетенции, съгласно вътрешната нормативна уредба; определя стратегията по привличане на ресурс, съответно подходите за ценообразуване на кредитите, с цел осигуряване на адекватен марж над цената на ресурса; взема решения относно стратегическата ликвидност на Банката, с оглед осигуряване на редовно и навременно посрещане на текущите и бъдещи задължения, както в нормални условия, така и при ликвидна криза; определя структурата на ликвидните буфери и източниците на допълнително финансиране
- Комитет за обезценки и провизии (КОП) - контролира процеса на наблюдение, оценка и класифициране на финансовите инструменти, установяване на очакваните кредитни загуби и формиране на обезценки съгласно приложимите стандарти за финансова отчетност и вътрешната нормативна уредба.
- Кредитен комитет за класифицирани експозиции - колективен орган, който има функции и правомощия по отношение на експозиции в размер над 5 млн. лв. към едно лице или група свързани лица към Групата на ББР, съветва Управителния съвет на Банката като предлага проекто-решения по въпроси в неговите компетенции, взема решения по оперативни въпроси, извън компетенциите на Управителния и Надзорния съвети;
- Оперативен риск комитет (РИКО) - комитетът функционира от 23.04.2023 г. Целта на РИКО е да осигури адекватно оперативное ниво на мониторинг и управление на риска от УС, да извършва ефективно идентифициране, измерване, оценка и контрол на рисковете от УС и да създаде устойчива организационна структура, в съответствие с принципа на пропорционалност и рамката за управление на риска в Групата на ББР (Банката и дъщерните ѝ дружества).
- Комитет за управление на промените (КУП) – Комитетът одобрява и/или отхвърля стартирането на всяко заявление/искане за иницирана промяна и определя стратегическата рамка и водещи принципи за всеки проект, както и основните му приоритети. Определя Мениджър за всеки проект, както и ролите и отговорностите на всички участници в изпълнението на промяната/проекта, одобрява планове на проектите и проследява прогреса по изпълнение до окончателното им одобрение.

- Комитет по устойчивост - Комитетът по устойчивост дава стратегически насоки по въпроси за устойчивото развитие на Банката, въвеждане на ESG рамката (принципи и характеристики) и свързаните с нея дейности по отчитане и докладване. Следи за изпълнението на целите и политиките на Банката в областта на устойчивото развитие и съветва Управителния съвет на Банката по въпроси в областта на устойчивото развитие, включително въвеждането на практики за „зелено“ кредитиране и следене за изпълнението на целите във връзка с устойчивото развитие.

Комитетите към УС имат следните състави към датата на изготвяне на декларацията:

Комитети към УС	Оперативен риск комитет (РИКО)	Комитет за управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Ивайло Московски	Председател ⁶	Член	Председател	-	-	-
Илия Караниколов	Председател ⁷	Член ⁸	Председател ⁹	-	-	-
Теодора Пешева	Член ¹⁰	Член	Член	-	-	-
Цанко Арабаджиев	Член ¹¹	Председател	Член	-	-	-
Началник управление „Финанси“	Член	Член	-	Председател	Член	Член
Началник отдел „Отчетност“, управление „Финанси“	Член	-	-	-	-	-
Началник на управление „Корпоративни клиенти“	Член (със съвещателни функции)	Член	Член (със съвещателни функции)	Член	-	Член

⁶ С приемане на актуализация на Правила за работа на оперативен риск комитет в ББР, одобрени с протокол № 12/28.02.2025 г.

⁷ Председател до 27.02.2025 г., считано от датата на заличаване в ТРРЮЛНЦ

⁸ Член до 27.02.2025 г., считано от датата на заличаване в ТРРЮЛНЦ

⁹ Председател до 27.02.2025 г., считано от датата на заличаване в ТРРЮЛНЦ

¹⁰ С приемане на актуализация на Правила за работа на оперативен риск комитет в ББР, одобрени с протокол № 12/28.02.2025 г.

¹¹ С приемане на актуализация на Правила за работа на оперативен риск комитет в ББР, одобрени с протокол № 12/28.02.2025 г.

Комитети към УС	Оперативен риск комитет (РИКО)	Комитет за управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Ръководител на отдел „Мониторинг“ към управление „Корпоративни клиенти“	-	-	Член (със съвещателни функции)	-	-	-
Началник управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“	Член (със съвещателни функции)	Член	-	Член	-	-
Началник управление „Риск“	Член	Член	Член (със съвещателни функции)	Член	Член (със съвещателни функции) ¹²	Член
Началник отдел „Риск контрол“, управление „Риск“	Член	-	-	-	-	-
Началник отдел „Пазарен, ликвиден и операционен риск“, управление „Риск“	Член	Член	-	-	-	-
Началник управление „Проблемни вземания“	Член (със съвещателни функции)	-	Член	Член	-	-
Началник управление „Трежъри“	Член (със съвещателни функции)	Член	-	-	-	-
Началник управление „Международни финансови институции и Европейски Фондове“	-	Член	-	-	-	-

¹² С приемане на актуализация на Правила за управление на промените, одобрени с протокол № 1 от 7.01.2025 г.

Комитети към УС	Оперативен риск комитет (РИКО)	Комитет за управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Началник управление „Правно“	Член (със съвещателни функции)	-	Член (със съвещателни функции)	-	-	Член
Началник управление „Финансови инструменти“	Член (със съвещателни функции)	Член	-	Член	-	-
Началник управление „Регулаторно съответствие и контрол“	Член	-	-	-	-	-
Началник управление „Сигурност“	Член (със съвещателни функции)	-	-	-	-	-
Началник управление „Операции“	Член (със съвещателни функции)	-	-	-	-	-
Началник управление „Информационни технологии“	Член (със съвещателни функции)	-	-	-	Член	-
Началник управление „Методология и управление на проекти“	-	-	-	-	Председател	-

Комитети към УС	Оперативен риск комитет (РИКО)	Комитет за управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Началник отдел „Информационна сигурност“	Член (със съвещателни функции) ¹³	-	-	-	Член (със съвещателни функции) ¹⁴	-
Началник управление „Стратегическо развитие и зелени политики“	-	-	-	-	-	Председател

¹³ С приемане на актуализация на Правила за работа на оперативен риск комитет в ББР, одобрени с протокол № 12/28.02.2025 г.

¹⁴ С приемане на актуализация на Правила за управление на промените, одобрени с протокол № 1 от 7.01.2025 г.

7.5 ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2024 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на - или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между дружествата от Групата на ББР и управителните им органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2024 г. и към датата на одобрение на тази декларация):

По отношение на членовете на Надзорния съвет на Банката, участвали в състава му през 2024 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Росен Андреев Карадимов, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Димитър Иванов Митев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.11.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

По отношение на членовете на Управителния съвет на Банката, участвали в състава му през 2024 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Ивайло Ангелов Московски – Председател на Управителния съвет и изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 05.11.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите от 05.08.2021;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите от 24.03.2025 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително като неограничено отговорен съдружник: няма.

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 27.02.2025 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите от 10.06.2024 г. до 27.02.2025 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година, изплатени от емитента и негови дъщерни дружества.

8 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В индивидуалния финансови отчети на Банката се предоставя детайлна информация относно сделките на ББР с дружества под общ контрол на държавата.

ББР за 2024 г. няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, и не се очаква да възникнат такива договори.

9 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ББР И БИЗНЕС ЦЕЛИ

Стратегията на ББР ЕАД 2024-2026 е приета с решение на решение на МС 389/07.06.2024 г. Стратегията определя приоритетите на работа и инвестиционните направления за следващите три години, и посочва пътя за участие на Банката в разрешаването на ключови предизвикателства пред страната: как да се повиши конкурентоспособността на бизнеса и да се подсили икономиката чрез осигуряване на достъп до разнообразно финансиране, гаранционни инструменти и подкрепа на публичните политики. С дейността си банката цели да насърчи инвестициите и икономическия растеж за постигане на енергийна ефективност и декарбонизация, и изграждане на модерна индустриална инфраструктура на фона на засилващи се геополитически и геоикономически рискове.

Стратегията стъпва на три стълба:

- Подкрепа за реализацията на публични инвестиции и проекти, приоритетни за устойчивост на икономиката на страната, вкл. и в партньорство с публичния сектор и местните власи;

- Нов подход за конкурентноспособност на бизнеса, който комбинира подкрепа за индустриални политики, за иновации, за декарбонизация и инвестиции с обща визия за модернизация на страната;
- Подкрепа за ускорено използване на национални и средства на ЕС, в партньорство с държавната администрация.

Всеки от стълбовете дефинира стратегически цели, за постигането на които са разработени бизнес програми, в съответствие с обстоятелствата на национално равнище и нуждите на бизнеса и икономиката. Стратегия 2024 - 2026 беше формулирана в отговор на социално-икономическите и регионални предизвикателства пред страната. За първите шест месеца на изпълнение на Стратегията (юни-декември 2024 г.) можем да направим три основни извода:

- Навременно допълване на стратегическите цели с нови – за партньорство с публичния сектор и финансиране на стратегически сектори за икономиката;
- Подпомагане достъпа до финансиране на бизнеса чрез съ-финансиране на индустрии, които получават ресурс по ЕС и национални политики;
- Навременно увеличения на лимита над 5 млн. лева по приоритетни направления и проекти, както и на индивидуалния лимит към финансови институции по чл. 3а от ЗКИ, с цел индиректно финансиране на МСП, който може да достигне 15 млн. лева.

В дейността си ББР следва бизнес модел, който съчетава финансиране на инвестиции в подкрепа на публични политики, директно кредитиране на МСП и на публичния сектор, предоставяне на портфейлни гаранции и он-лендинг финансиране в партньорство с банки и небанкови финансови институции, включително изпълнение на възложения на ББР инструмент при непряко управление на ЕК по смисъла на чл. 62 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета, а именно Програма Invest EU. Основни характеристики на бизнес модела са постигане на дългосрочна финансова стабилност на банката, интегриране на ESG (Environmental, Social and Governance) аспекти и ангажираност към целите за устойчив икономически растеж (т.нар. Цели за устойчиво развитие)¹⁵.

През 2024 г. ББР стартира процес за измерване приноса от дейността си чрез отчитане на нефинансовите резултати и ефекти на финансираните проекти и програми. Измерените ефекти демонстрират ефективността адресираните пазарни предизвикателства и постигането на стратегическите цели. Методологията за измерване на приноса е базирана на събиране на данни от Бизнес звената на Банката на основание на одобрена от УС през м. юли 2024 г. Методика за отчитане на индикатори за ефекта и въздействието от дейността на ББР ЕАД.

За подпомагане на обществения контрол върху дейността си ББР поддържа диалог с външни заинтересовани страни – с бизнеса, с медиите и държавната администрация и академичната общност, като консултира процеса по създаване на нови финансови инструменти и споделя знание и добри практики в помощ на бизнеса.

¹⁵ С актуализираната Стратегия 2021-2023 ББР приема да изпълнява дейността си в контекста на Глобалните цели за устойчиво развитие на ООН (SDG). Този ангажимент продължава и със Стратегия 2024-2026 г.

При изпълнение на стратегическите цели ББР анализира икономическата среда и активно предлага необходимите целеви инструменти като следва принципите, дефинирани в стратегията, така че да допринесе за:

- Устойчиво икономическо развитие чрез антициклични мерки и инструменти;
- Повече инвестиции в икономиката като осигури необходимото съфинансиране на публичните политики и публични инвестиции и проекти;
- Нисковъглеродна икономика като подпомогне бизнеса и публичния сектор в прехода към декарбонизация;
- Териториална кохезия чрез като (съ)финансиране на национални и регионални приоритетни проекти и такива, насочени към справяне с регионалните дисбаланси;

Обогатената стратегическа насока и разширените възможности за кредитиране очаквано довеждат до по-стабилна финансова позиция към 31.12.2024 г.

10 СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПОЛИТИКА НА МНОГООБРАЗИЕ

Екология, образование, предприемачество, здравеопазване – Българската банка за развитие традиционно посвещава на тези значими за обществения живот сфери своята мисия за корпоративна социална отговорност.

10.1 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В контекста за подкрепа за стартиращи бизнеси ББР за четвърта поредна година бе партньор на акселераторската програма Beam UP lab на Българската фондова борса. Нейната цел е да отличава иновативни български фирми с устойчиви бизнес модели, да им дава видимост пред потенциални инвеститори, както и да повишава тяхното знание относно възможностите за финансиране.

През 2024 г. ББР продължи активното си участие в събития, насочени към развитие на предприемаческата екосистема, сред които форумите **“Привличане на инвестиции и финансиране за общините”** (организиран от Българска агенция за инвестиции), **“Banking Today”** (организиран от Инвестор Медия Груп), **Financial Summit** (организиран от в. Капитал), конференцията **„Устойчива и ефективна енергийна система за стабилна и сигурна икономика”** (организирана от АИКБ) и др. Банката бе представена още на **Конференцията на ООН по изменението на климата (COP29)**, както и на бизнес събития в **Сингапур и Виетнам**.

По случай своята 25-а годишнина, ББР бе домакин на **срещата високо равнище на НЕФИ и конференцията „Банките за развитие** – инструмент за по-добро използване на публичните средства”.

В контекста на необходимостта от установяване на високи професионални стандарти, етика и морални принципи в бизнес средата у нас, ББР подкрепи и провеждането на конференцията **„Интегритет на работното място”**, организирана от **Асоциация „Прозрачност без граници”**.

10.2 КУЛТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

ББР подкрепи също целогодишната **менторска програма “Скритите таланти на България”**, която дава шанс за кандидатстване в университет или професионална

реализация на даровити младежи, лишени от родителска грижа или от социално слаби семейства. Програмата предоставя достъп до частни уроци, семинари, работа с индивидуален ментор, стипендии, учебници и всичко необходимо за успеха на всеки един талантлив младеж в програмата.

10.3 УЯЗВИМИ ГРУПИ

Като част от своята корпоративна социална отговорност ББР е помагала за редица фондации и каузи, създава е партньорства с организации, перспективи и шансове за по-добро бъдеще и има изграден през годините репутация за ангажираност към важни за обществото ни проблеми. В продължение на тази практика през 2024 тя подпомогна **Фондация „За нашите деца“**, която от три десетилетия обединява професионалисти по ранно детско развитие, психолози, физиотерапевти, логопеди, рехабилитатори, специални педагози и хора, посветени на мисията за подкрепа развитието на децата.

НФ „Св. Никола“ е една от най-старите хуманитарни неправителствени организации, която подкрепя домовете за изоставени деца, възрастни хора и лица с увреждания, а ББР традиционно подпомага Коледните и Великденски кампании на фондацията.

ББР се включи като дарител и в коледната кампания на **UNICEF**, която бе фокусирана върху три каузи: патронажна грижа в семейна среда, закрила от насилие и приобщаващо образование за всяко дете.

Банката има и изградено дългогодишно партньорство и с **SOS Детски селища** - институция, която вече 35 години се грижи деца, разделени от своите семейства и деца с риск от изоставяне чрез SOS Семейни домове, SOS Консултативни центрове и SOS Центрове за приемна грижа. През 2024 г. ББР за пореден път оказва подкрепа за кампанията им „Начало на самостоятелен живот“, насочена към младежи, които навършват пълнолетие и търсят работа и квартира.

Традиционно банката оказва подкрепа не само с парични, но и с **материални дарения** като през 2024 г. институцията дари 40 стационарни и преносими компютри и мултимедиен проектор на **фондация „Заедно в час“, дом за деца, лишени от родителска грижа**, гр. Пловдив, **дом за възрастни хора**, гр. Пловдив, както и на **28 ДКЦ – София**.

10.4 ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Банката продължава да бъде партньор на президентската инициатива **„Българската Коледа“**, чиято цел е да даде решение на проблеми, свързани с болничната помощ и детското здравеопазване. Чрез нея се подпомага лечението на стотици деца, възстановяването им след тежки заболявания и операции, осигуряват се средства за диагностика и съвременен оборудване за болниците в страната.

Лекуването и оздравяването зависят еднакво от условията и качеството на лечение, но и от емоционалното състояние на децата, за които медицинските манипулации увеличават риска от трайни емоционални травми. **Кампанията „Светулка“ на фондация „За Доброто“** търси решение на този проблем. В рамките на инициативата се ремонтират и рисуват болничните стаи, изграждат се обособени пространства, където малчуганите могат да се забавляват с книги за четене, материали за рисуване, „домашно кино“, стени за рисуване и други. Кампанията включва добри

Годишен индивидуален доклад за дейността на Българска банка за развитие ЕАД за 2024 г. Стр. 99 от 100

практики и обучение за работа с децата от страна на персонала. Продължаването на подкрепата на ББР за „Светулка“ през 2023 г. дава възможност на фондацията да реализира проекти в още болнични заведения в страната.

Около 200 деца от цяла България чакат за прием в **Клиниката по уши, нос и гърло на ИСУЛ**. Тя е единствена в Западна България, в която се поставят кохлеарни импланти на деца с увреден слух, но разполага с едва 11 легла. ББР подпомогна разширяването и реновирането на детското УНГ отделение в университетската болница.

ББР се включи с подкрепа и за **Фондация „Даная“**, създадена в памет на 15-годишната Даная, която изгуби битката за живота си, но спаси 4 други живота чрез донорство и продължи да бъде двигател на доброто. Целите, които фондацията си поставя, са интегрирането на съвременни стандарти в детското здравеопазване и изграждането на функционална и добре работеща детска болница в България.

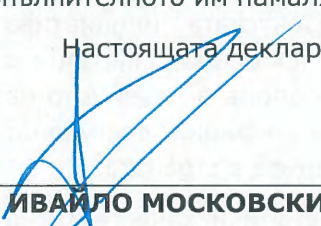
10.5 ЕКОЛОГИЯ

Опазването на околната среда и борбата с климатичните промени са основополагащи за корпоративните ценности и акцент в работата на Българска банка за развитие. През годината тя беше активен участник в събитията, посветени на зелената трансформация и устойчивите инвестиции като конференциите **The Green Transition** (Dir.bg), **Building Sustainability** (SEE Next), **Energy of Tomorrow** (Инвестор Медия Груп) и др.

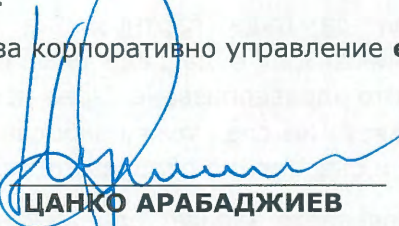
ББР положи основите и на сътрудничество с Министерство на околната среда и водите като припозна форума **„Увеличаване на финансирането на борбата с изменението на климата“**. Инициативата цели да постави началото на диалог между българските и международните финансови институции за това как да осигурят достъпно и изгодно финансиране за постигане на мерките за намаляване на въглеродния двуокис във всеки сектор от икономиката.

В синхрон със своята „зелена“ визия ББР се стреми да редуцира и собственото си въздействие върху околната среда като през последната година банката успя да намали **въглеродните си емисии** със 16 тона спрямо предходната. За това свидетелства доклад, проведен в партньорство с консултантската компания „Денкшат-България“, включващ ежегодна пълна инвентаризация за всички категории емисии, образувани от ББР (преки и непреки), както и набелязване на следващи стъпки за допълнителното им намаляване.

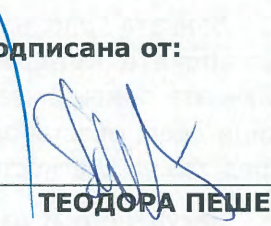
Настоящата декларация за корпоративно управление е подписана от:

ИВАЙЛО МОСКОВСКИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР

ТЕОДОРА ПЕШЕВА

ЧЛЕН НА УС

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

**ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ
ОДИТОРИ И
ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

31 декември 2024 г.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До едноличния собственик на Българска банка за развитие ЕАД

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на индивидуалния финансов отчет на Българска банка за развитие ЕАД („Банката“), съдържащ индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2024 и индивидуалния отчет за всеобхватния доход, индивидуалния отчет за промените в собствения капитал и индивидуалния отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към индивидуалния финансов отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният индивидуален финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, индивидуалното финансово състояние на Банката към 31 декември 2024 и нейните индивидуални финансови резултати от дейността и индивидуалните парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз („ЕС“).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти („МОС“). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет“. Ние сме независими от Банката в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители („Кодекса на СМСЕС“), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта („ЗНФОИСУ“), приложими по отношение на нашия одит на индивидуалния финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФОИСУ и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на индивидуалния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
Очаквани кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти	
Оценката на очакваните кредитни загуби от обезценка на предоставени кредити и аванси на клиенти изисква от ръководството на Банката да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на идентифицирането на обезценени вземания и количественото определяне на обезценките на кредити. За да определи сумата на обезценките за очаквани кредитни загуби, Банката прилага статистически модели и индивидуални анализи с входящи данни, получени от вътрешни и външни източници. Както е оповестено в бел. 19 от приложения индивидуален финансов отчет, Банката е отчетала към 31 декември 2024 кредити и аванси на клиенти с брутна стойност 1,257,509 хил. лв. и очаквани кредитни загуби от обезценка и несъбираемост на кредити и аванси на клиенти в размер на 256,152 хил. лв. При определяне на очакваните кредитни загуби на колективна основа ключовите предположения, преценки и параметри са свързани с разработване на количествени и качествени показатели за проследяване на значително увеличение на кредитния риск за разпределението на отделните кредитни експозиции на клиенти по фази (Фаза 1: Експозиции без значително увеличение на кредитния риск; Фаза 2: Експозиции със значително увеличение на кредитния риск, но без налични обективни доказателства за обезценка и Фаза 3: Експозиции с налични обективни доказателства за обезценка); за определянето на „вероятността от неизпълнение“ (PD), „загубата при неизпълнение“ (LGD) и „експозицията при неизпълнение“ (EAD), а също така и за включването на информация за бъдещо развитие на макро-икономически фактори предвид различни сценарии при определянето на приблизителните оценки на очакваните кредитни загуби. Висока степен на несигурност е присъща за оценката на очакваните кредитни загуби за предоставени кредити и аванси на клиенти, оценявани на колективна основа и зависи от това доколко Банката разполага с достатъчна	Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти, прилагани от Банката. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти. Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Банката за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на обезценките на индивидуална и портфейлна основа. Ние оценихме проектирането, въвеждането и оперативната ефективност на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките. Нашите тестове бяха фокусирани върху контроли, свързани с: - навременното идентифициране на значително увеличение на кредитния риск и правилната класификация на кредитите в съответните фази на обезценка, - редовните процеси за преглед на кредитоспособността на клиентите, - създаване и редовен преглед на списъци с експозиции под наблюдение, - одобрение на изготвените от експерти оценки на обезпеченията, - преглед и одобрение от ръководството на резултатите от изчислението на обезценките. Също така, ние прегледахме качеството на историческите данни, използвани в изчислението на рисковите параметри, и преизчислихме обезценката на база на стойностите на рисковите параметри, получени в резултат от прилагането на моделите.

историческа информация за тестване на използваните допускания и калибриране на точността на параметрите PD и LGD в модела за обезценка. Определянето на очакваните кредитни загуби на кредити и аванси, оценявани на индивидуална основа, е също свързано с прилагането на значителни преценки и предположения от ръководството, най-вече относно времевото разпределение и стойността на очакваните бъдещи парични потоци по експозицията, включително и тези от реализиране на обезпечението. Текущата икономическа и геополитическа обстановка доведе до увеличаване на несигурността по отношение на икономическите перспективи и повиши сложността на оценката и мониторинга на финансовото състояние на клиентите, което изисква повишено ниво на преценка при изчисляване на обезценките на кредити и аванси. Поради значимостта на оценката на предоставените кредити и аванси на клиенти за индивидуалния финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме обезценката на кредити и аванси на клиенти за ключов одиторски въпрос.	Ние оценихме доколко използваните методи за определяне на обезценките са подходящи. Ние извършихме детайлни процедури по същество върху рисково-базирана извадка от кредити с цел да проверим дали кредитите са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Банката. Ние анализирахме финансовото състояние на кредитополучателите и проверихме дали са налице нарушения на договорите и/или отклонения при спазване на договорните условия. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия, оценките на обезпеченията и други фактори, които могат да повлияят на събираемостта на кредитите. Ние оценихме адекватността на допусканията и преценките на Банката, свързани с текущата икономическа и геополитическа обстановка, върху оценката на очакваните кредитни загуби и всички аспекти на процеса по определянето им. Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза. Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в индивидуалния финансов отчет на Банката, свързани с оценката на кредитите и аванси на клиенти, са пълни, подходящи и адекватни.
---	--

Обезценка на договори за финансови гаранции, свързани с програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19 Банката е издател на договори за финансова гаранция, които изискват Банката да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя на гаранцията загубата, която е претърпял, в случай че даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент. Към 31 декември 2024 Банката оценява договорите за финансови гаранции по стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9.	Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, прилагани от Банката. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от договори за финансови гаранции.
---	--

Договорите за финансови гаранции, поети от Българска банка за развитие ЕАД съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19 представляват гаранции за кредитен риск, които се анализират и обезценяват съгласно разработен от Банката модел за обезценка, базиран на настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци по програмите и отчитащ техните специфики. Както е оповестено в бел. 32 в приложения индивидуален финансов отчет изчислените провизии към 31 декември 2024 по кредити на предприятия и по кредити на физически лица са общо 90,289 хил. лв. Оценката на загубите от поети финансови гаранции изисква от ръководството на Банката да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на тяхното количествено определяне. Поради значимостта на оценката на загубите от поетите финансови гаранции за индивидуалния финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме очакваната кредитна загуба от поетите финансови гаранции за ключов одиторски въпрос.	Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Банката за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции. Ние оценихме проектирането и въвеждането на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките от договори за финансови гаранции. Също така, ние прегледахме качеството на данните, използвани в изчислението на очакваните кредитни загуби, и преизчислихме обезценката на база на параметрите, получени в резултат от прилагането на моделите. Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза. Ние извършихме детайлни процедури по същество върху всички договори за финансови гаранции с цел да проверим дали те са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Банката. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия и други фактори, които могат да повлияят на очакваните кредитни загуби. Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в индивидуалния финансов отчет на Банката, свързани с очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, са пълни, подходящи и адекватни.
--	---

Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Управителният съвет на Банката („Ръководството“) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от годишен индивидуален доклад за дейността и декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва индивидуалния финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно индивидуалния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на индивидуалния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с индивидуалния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за индивидуалния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този индивидуален финансов отчет в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на индивидуални финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на индивидуалния финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Банката или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорният съвет и Одитният комитет на Банката („Лицата, натоварени с общо управление“) носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Банката.

Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този индивидуален финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в индивидуалния финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одиторите в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.

- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Банката.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Банката да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в индивидуалния финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Банката да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на индивидуалния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали индивидуалният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществен интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФОИСУ, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на годишния индивидуален доклад за дейността и декларацията за корпоративно управление, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители („ИДЕС“). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в приложимите в България, Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в годишния индивидуален доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, съответства на индивидуалния финансов отчет.
- Годишният индивидуален доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- В декларацията за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен индивидуалният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Допълнително докладване във връзка с Наредба №58/2018 на Комисията за финансов надзор (КФН)

Изявление във връзка с чл. 11 от Наредба №58/2018 на КФН за изискванията за защита на финансовите инструменти и паричните средства на клиенти, за управление на продукти и за предоставяне или получаване на възнаграждения, комисиони, други парични и непарични облаги

На база на извършените одиторски процедури и на придобитото познаване и разбиране за дейността на Банката („Инвестиционен посредник“) в хода и контекста на нашия одит на индивидуалния й финансов отчет като цяло, създадената и прилагана организация във връзка със съхраняването на клиентски активи съответства на изискванията на чл. 3-10 от Наредба № 58 на КФН и чл. 92-95 от Закона за пазарите на финансови инструменти, по отношение на дейността на инвестиционния посредник.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД са назначени за задължителни одитори на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 на Банката от едноличния собственик на капитала, с решение от 10 октомври 2024, за период от една година.
- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2024 на Банката представлява шести пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от нас.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на Одитния комитет на Банката, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Банката.

- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен съвместен одит, освен одита, Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД съвместно са предоставили следните услуги на Банката, които не са посочени в годишния индивидуален доклад за дейността или индивидуалния финансов отчет на Банката:
 - Ангажимент за професионални услуги относно приложението в Банката на Наредба 10 на Българска народна банка за периода 1 януари – 31 декември 2024, в съответствие с изискванията на Закона за кредитните институции.

Делойт Одит ООД
Регистрационен номер: 033

Делойт Одит ООД

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Грант Торнтон ООД
Регистрационен номер: 032

Силвия Динова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов
Управител

ул. Михаил Тенев 4
1784 София, България

бул. Черни връх 26
1421 София, България

29 май 2025

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	Към 31.12.2024	Към 31.12.2023
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	341,153	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	18	848,674	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,001,357	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския Бюджет	20	10,786	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	21	1,319	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - дългови инструменти	22	346,340	365,458
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - капиталови инструменти	22	158,282	121,000
Инвестиции в дъщерни дружества	23	166,968	166,968
Имоти, машини и съоръжения и нематериални активи	24	30,857	36,034
Инвестиционни имоти	25	5,553	5,351
Активи, държани за продажба	26	-	-
Активи, придобити от обезпечения	27	204,238	38,726
Други активи	27	5,992	4,812
Активи по отсрочени данъци	15	2,202	7,998
Общо активи		3,123,721	2,787,393
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	30	611,158	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	865,717	650,167
Депозити от кредитни институции	28	246,578	209,918
Други привлечени средства	31	17,106	16,818
Провизии	32	92,419	119,043
Задължения за лизинг	33	112	208
Други пасиви	34	4,202	5,299
Общо пасиви		1,837,292	1,583,384
Собствен капитал			
Акционерен капитал	35	1,135,500	1,135,500
Натрупана загуба		(196,807)	(179,789)
Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22, 36	(9,580)	(57,286)
Резерви	36	357,316	305,584
Общо собствен капитал		1,286,429	1,204,009
Общо пасиви и собствен капитал		3,123,721	2,787,393

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 29 май 2025 г.

Ивайло Московски
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Георгина Пашева
Член на УС, пълномощник

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на
Делойт Одит ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 033

29.05.2025 г.
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 032

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2024	2023
Приходи от лихви	6	123,757	117,940
Разходи за лихви	6	(54,535)	(51,032)
Нетен доход от лихви	6	69,222	66,908
Приходи от такси и комисиони	7	2,322	4,719
Разходи за такси и комисиони	7	(1,920)	(2,869)
Нетен доход от такси и комисиони	7	402	1,850
Нетна печалба от операции в чуждестранна валута	8	269	258
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	9	(85)	(11)
Други доходи от дейността	10	20,602	29,561
Други разходи за дейността	11	(5,819)	(21,915)
Оперативна печалба преди обезценки, разходи за персонал, административни разходи и амортизации		84,591	76,651
Разходи за обезценки и провизии по финансови инструменти	12A	(21,114)	(16,870)
Разходи за обезценки и провизии по нефинансови активи	12B	(2,400)	(448)
Реинтегрирани провизии по съдебни дела	12B	3,571	67
Оперативна печалба преди разходи за персонала, административни разходи и амортизации		64,648	59,400
Разходи за персонала	13	(17,706)	(16,157)
Общи и административни разходи	14	(9,285)	(8,850)
Разходи за амортизации	24	(2,379)	(2,732)
Печалба преди данъци		35,278	31,661
Разход за данък върху печалбата	15	(496)	(81)
Нетна печалба за годината		34,782	31,580
Друг всеобхватен доход			
<u>Статии, които не се рекласифицират в печалбата или загубата:</u>			
Актьорски загуби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	34	(68)	(12)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	16, 22	37,224	24,448
<u>Статии, които впоследствие се рекласифицират в печалбата или загубата:</u>			
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	16, 22	10,482	13,721
Общо друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		47,638	38,157
Общо всеобхватен доход за годината		82,420	69,737

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2025 г.

Ивайло Московски
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Гендара Пешева
Член на УС, изпълнителен директор

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад за
Делойт Оudit ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 033

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 032

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Акционерен капитал	Законови резерви	Допълнителни резерви	Преценен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Натрупана загуба	Общо
Към 1 януари 2023 г.	1,441,774	-	(677)	(95,455)	(211,369)	1,134,273
Нетна печалба за годината	-	-	-	-	31,580	31,580
Друг всеобхватен доход, нетно от данъци	-	-	(12)	38,169	-	38,157
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	(12)	38,169	31,580	69,737
Намаляване на капитала	(306,274)	-	306,274	-	-	-
Общо сделки с едноличния собственик	(306,274)	-	306,274	-	-	-
Други промени в капитала	-	-	(1)	-	-	(1)
Към 31 декември 2023 г.	1,135,500	-	305,584	(57,286)	(179,789)	1,204,009
Нетна печалба за годината	-	-	-	-	34,782	34,782
Друг всеобхватен доход, нетно от данъци	-	-	(68)	47,706	-	47,638
Общо всеобхватен доход за годината	-	-	(68)	47,706	34,782	82,420
Попълване на законовите резерви	-	51,800	-	-	(51,800)	-
Към 31 декември 2024 г.	1,135,500	51,800	305,516	(9,580)	(196,807)	1,286,429

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2025 г.

Ивайло Московски
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Теодора Пешева
Член на УС, пълномощник

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на
Делойт Одит ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 033

29.05.2025
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 032

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	<i>Бележка</i>	2024	2023
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба за годината преди данъци		35,278	31,661
Корекции за:			
Приходи от дивиденди	10	(2,360)	(2,588)
Разходи за обезценки на кредити	12	32,325	21,884
Разходи за провизии по гаранции и неусвоени кредитни ангажименти	12	(12,964)	(4,544)
Приходи от реинтегриране на провизии на нефинансови активи		(3,571)	(67)
(Печалби)/загуби от обезценки на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	12	1,787	(445)
(Печалби) от обезценки на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	12	(34)	(25)
(Печалби)/загуби от преоценка на инвестиционни имоти	10, 11	(201)	16
Печалба от продажба на имоти, придобити от обезпечения	10	(16,944)	(3,116)
Загуби от обезценки и продажба на други активи	12	2,400	448
Нетна (печалба)/загуба от преоценка на валутни активи и пасиви	8	(3)	3
Разходи за амортизации	24	2,379	2,732
Балансова стойност на отписани активи		4,962	21,136
		43,054	67,095
Изменение на:			
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки		14,023	12,209
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти		349,303	98,613
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския бюджет		3,460	9,167
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход		33,134	135,118
Активи, придобити от обезпечения		(186,076)	(1,613)
Други активи		(2,765)	710
Депозити от кредитни институции		36,660	207,277
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции		215,550	(343,901)
Провизии		(10,089)	(9,341)
Други пасиви		(1,261)	(209)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		494,993	175,125

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2024	2023
Паричен поток от инвестиционна дейност			
Парични плащания за придобиване на имоти машини и съоръжения и нематериални активи		(2,288)	(1,104)
Постъпления от продажби на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи		124	-
Постъпления от продажба на инвестиционни имоти		-	4,570
Постъпления от продажба и подобрения на активи, придобити от обезпечения		36,692	3,865
Получени дивиденди от дъщерни дружества	10	2,282	2,515
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		36,810	9,846
Паричен поток от финансова дейност			
Получени суми по привлечени средства от международни институции	38	303,221	-
Платени суми по привлечени средства от международни институции	38	(273,994)	(197,566)
Получени суми по други привлечени средства		588	330
Платени суми по други привлечени средства	38	(300)	(120)
Нетен паричен поток от/(използван във) финансова дейност		29,515	(197,356)
Нетна промяна на паричните средства и парични еквиваленти през периода		561,318	(12,385)
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	38	596,756	609,141
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	38	1,158,074	596,756

Оперативни парични потоци, свързани с лихви

Постъпления от лихви	103,682	101,287
Платени лихви	(51,945)	(49,287)

Приложените бележки от 1 до 40 са неделима част от този индивидуален финансов отчет. Индивидуалният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 20 май 2025 г.

Ивайло Московски
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Теодора Пешева
Член на УС, Ялномощник

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този индивидуален финансов отчет е издаден одиторски доклад на
Делойт Оudit ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 033

29.05.2025 г.
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество
Регистрационен номер: 032

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА

Индивидуалният финансов отчет на Българска банка за развитие ЕАД („ББР“, „Банката“) за годината, приключваща на 31 декември 2024 г., е одобрен за издаване съгласно решение по Протокол №31 на Управителния съвет от 20 май 2025 г. и Протокол №24 на Надзорния съвет от 22 май 2025 г.

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Българска банка за развитие е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на „Българска банка за развитие“ и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

На 04.06.2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г., с последна актуализация от 16.11.2009 г. и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел - да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране на развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет (НС) и Управителен съвет (УС).

Към 31.12.2024 г. Надзорният съвет на ББР има следния състав: Росен Андреев Карадимов – председател на НС, Деляна Валериева Иванова – заместник-председател на НС, Стамен Стаменов Янев – заместник-председател на НС, Димитър Иванов Митев – член на НС.

Към 31.12.2024 г. Управителният съвет на ББР има следния състав: Илия Запрянов Караниколов, член на УС и изпълнителен директор, Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор, Ивайло Ангелов Московски – член на УС и изпълнителен директор и Теодора Петрова Пешева, член на УС.

Банката се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист.

Към 31.12.2024 г. Банката няма упълномощен прокурист.

Към 31.12.2024 г. в Банката работят 213 служители (31.12.2023 г.: 201 служители).

Към 31.12.2024 г. Българска банка за развитие ЕАД няма открити клонове.

Този финансов отчет е индивидуален. Банката съставя и консолидиран финансов отчет в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС), в който инвестициите в дъщерни предприятия са отчетени и оповестени в съответствие с МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“.

Кредитен рейтинг

През юли 2024 г. Международната рейтингова агенция „Fitch Ratings“ потвърди рейтинга на „Българска банка за развитие“ ЕАД – „BBB“, с положителна перспектива. Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР.

Оценката се базира на добрата капиталова позиция на ББР, високата вероятност и наличието на фискално пространство за подкрепа от страна на собственика – българската държава, стабилното финансиране от международни финансови институции, депозити от държавата, държавни структури и предприятия, както и поддържаната висока ликвидност.

Промени в Закона за Българска банка за развитие през 2025 г.

В бр. 26 на Държавен вестник от 27.03.2025 г. е обнародван Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г. Със закона е направено изменение в Закона за Българската банка за развитие, съгласно което правата на държавата в общото събрание на акционерите на Банката се упражняват от министъра на финансите. Изменението е в сила от 31 март 2025 г.

Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2024 г. и 2025 г.

През 2024 г. и 2025 г., в Банката бяха извършени следните промени в управлението и структурата:

Промени, свързани с капитала и устава на Българска банка за развитие ЕАД

Към 31.12.2024 г. капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД няма изменение спрямо предходната 2023 г. Същият възлиза на 1,135,500,000 лв. чрез собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях.

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г.

С решение по Протокол № РД-02-17-1 от 14.01.2025 г. на министъра на иновациите и растежа, в качеството на упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала на ББР са приети изменения и допълнения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 19.02.2025 г.

Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026.

Промени в Одитния комитет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г.

От 01.01.2023 г. Одитният комитет на „Българска банка за развитие“ ЕАД е в състав - Светлана Христова Куртева, Светлодара Енчева Петрова и Деляна Валериева Иванова. Няма промени в състава на Одитния комитет през 2024 г. и към датата на издаване на настоящия отчет.

Промени в Надзорния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г. и 2025 г.

С решение по Протокол № РД-02-17-17 от 31.10.2024 г. на министъра на иновациите и растежа в качеството му на едноличен собственик на капитала на ББР, Димитър Иванов Митев е избран за член на Надзорния съвет на Банката. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 07.11.2024 г.

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г. и 2025 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. е освободен Иван Валентинов Церовски като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 41 от 29.10.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избран Ивайло Ангелов Московски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г.

С решение на Управителния съвет по Протокол № 73 от 29.10.2024 г., одобрено с решение на Надзорния съвет по Протокол № 42 от 29.10.2024 г., г-н Ивайло Ангелов Московски е овластен да представлява и управлява Банката като Изпълнителен директор. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 05.11.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 8 от 20.02.2025 г. е освободен Илия Запрянов Караниколов като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 27.02.2025 г.

Промяна в структурата на Банката

През 2024 г. и до момента на одобрение на настоящия годишен индивидуален финансов отчет настъпиха следните промени в организационната структура на Банката:

Няма съществени промени в разпределението на ресорите между членовете на УС през 2024 г., освен:

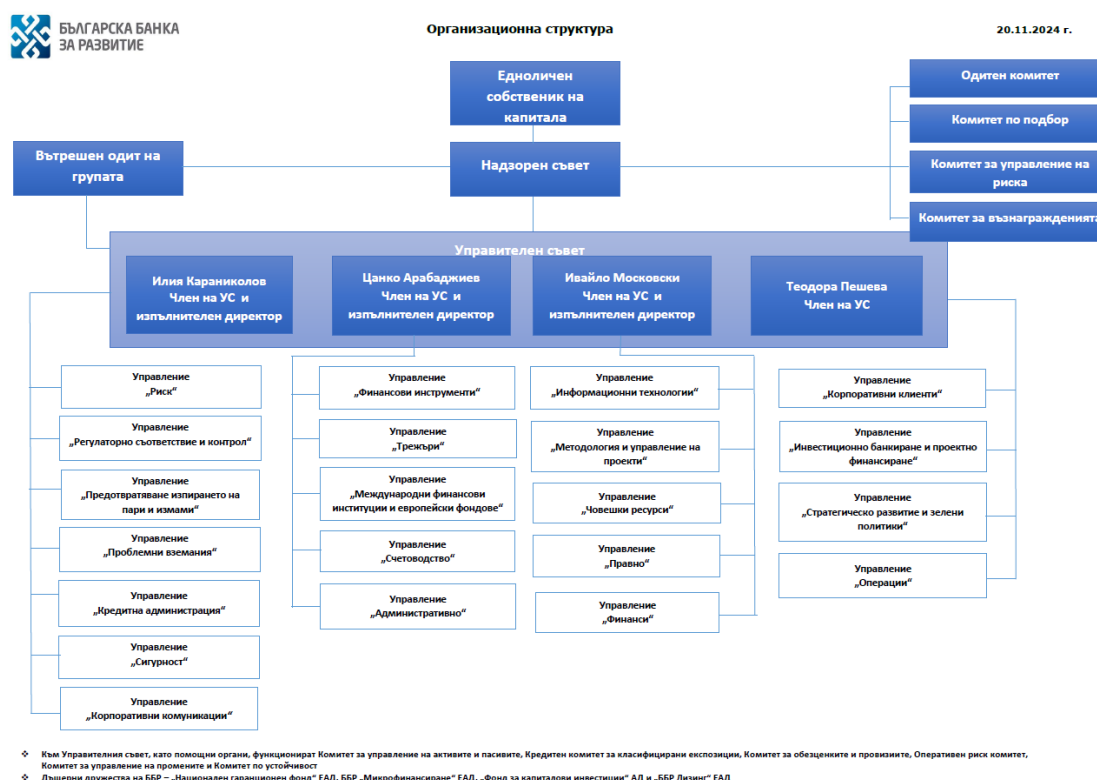
- ✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 18/27.03.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 14/29.03.2024 г., е извършено преразпределение на ресорите на УС, във връзка с увеличаване на състава на съвета с нов член - г-жа Теодора Пешева.
- ✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 34/30.05.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 23/03.06.2024 г., е извършено

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

ново преразпределение на ресорите на УС, във връзка с оттеглянето на г-н Иван Церовски като член от Управителния съвет.

- ✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 77/18.11.2024 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по протокол № 49/20.11.2024 г., е извършено ново преразпределение на ресорите на УС, във връзка с избирането на г-н Ивайло Московски за нов член на Управителния съвет.
- ✓ Към 31 декември 2024 г. Управителният съвет осъществява дейността си без председател.

В диаграмата по-долу е представена организационната структура към 31.12.2024 г.:

- ✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 6/04.02.2025 г., с оглед необходимостта от засилване на маркетинговата дейност на Банката, функцията „Връзки с обществеността“ е изнесена от управление „Корпоративни комуникации“, като за целта е създадена позиция „Мениджър, връзки с обществеността“ на пряко подчинение на Управителния съвет, а наименованието на управление „Корпоративни комуникации“ е променено на „Маркетинг и бранд мениджмънт“. Позицията Мениджър „Връзки с обществеността“ е пряко подчинена на Управителния съвет.
- ✓ С решение на Управителния съвет по протокол № 7/11.02.2025 г., одобрено от Надзорния съвет с решение по Протокол № 5/11.02.2025 г., във връзка с напускането на г-н Илия Караниколов и с оглед осигуряване на приемственост, звената от ръководения от него ресор са прехвърлени към останалите членове на Управителния съвет.

✓ С решения на Управителния съвет по протокол № 8/14.02.2025 г., одобрени от Надзорния съвет с решения по протокол № 6/14.02.2025 г., г-н Ивайло Московски е избран за председател на Управителния съвет на Банката, като решението е отразено и в организационната структура.

Организационна структура

```

graph TD
    SO[Едноличен собственик на капитала] --> SB[Надзорен съвет]
    SB --> Bd[Управителен съвет]
    SB --> OC[Одитен комитет]
    SB --> KPD[Комитет по подбор]
    SB --> KUPR[Комитет за управление на риска]
    SB --> KV[Комитет за възнагражденията]
    Bd --> CM[Цанко Арабаджиев  
Член на УС и изпълнителен директор]
    Bd --> IM[Ивайло Московски  
Председател на УС и изпълнителен директор]
    Bd --> TP[Теодора Пешева  
Член на УС]
    CM --> MR[Мениджър „Връзки с обществеността“]
    CM --> U1[Управление „Трейдъри“]
    CM --> U2[Управление „Международни финансови институции и европейски фондове“]
    CM --> U3[Управление „Финансови инструменти“]
    CM --> U4[Управление „Кредитна администрация“]
    CM --> U5[Управление „Счетоводство“]
    CM --> U6[Управление „Административно“]
    CM --> U7[Управление „Човешки ресурси“]
    CM --> U8[Управление „Маркетинг и бранд мениджмънт“]
    IM --> U9[Управление „Риск“]
    IM --> U10[Управление „Регулаторно съответствие и контрол“]
    IM --> U11[Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“]
    IM --> U12[Управление „Проблемни вземания“]
    IM --> U13[Управление „Методология и управление на проекти“]
    IM --> U14[Управление „Право“]
    IM --> U15[Управление „Информационни технологии“]
    IM --> U16[Управление „Сигурност“]
    TP --> U17[Управление „Корпоративни клиенти“]
    TP --> U18[Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“]
    TP --> U19[Управление „Стратегическо развитие и зелени политики“]
    TP --> U20[Управление „Операции“]
    TP --> U21[Управление „Финанси“]
  
```

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

20.03.2025 г.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Изявление за съответствие

Индивидуалният финансов отчет на Банката е изготвен в съответствие с МСФО счетоводни стандарти, приети от Европейския съюз („МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС“). Отчетната рамка „МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС“ по същество е определената национална счетоводна база Международни счетоводни стандарти („МСС“), приети от ЕС, регламентирани със Закона за счетоводството и дефинирани в т. 8 от неговите Допълнителни разпоредби.

Настоящият индивидуален финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:

- Финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност;
- Инвестиционни имоти, които се отчитат по справедлива стойност;
- Активи, държани за продажба, отчитани по по-ниската от тяхната отчетна стойност и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите за продажба;
- Активи, придобити от обезпечения, които се отчитат по по-ниската от тяхната цена на придобиване и нетната им реализируема стойност.

Действащо предприятие

Настоящият индивидуален финансов отчет е изготвен на база принципа за действащо предприятие. Банката няма необходимост или намерение да прекратява или значително да намалява своята дейност, да ликвидира или прехвърля значима част от своите активи или да прехвърля значима част от дейността си на други лица. Банката е с добра капитализация и може безпроблемно да посрещне своите текущи и дългосрочни задължения с наличните си активи.

Степен на ликвидност и матуритетна структура

Банката представя индивидуалния отчет за финансовото си състояние по степен на ликвидност. Анализ относно възстановяването на активите или уреждането на пасивите е представен в Бележка 4.3.

Валута на представяне

Българският лев е отчетната и функционалната валута на отчетната единица. Този индивидуален финансов отчет е представен в хиляди лева.

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Представянето на финансов отчет съгласно МСФО счетоводни стандарти изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност или където предположенията и приблизителните счетоводни

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

оценки са съществени за индивидуалния финансов отчет, са оповестени по-долу.

а) Очаквани кредитни загуби от финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Всеки месец Банката извършва преглед на своя кредитен портфейл и други финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, с цел да установи размера на очакваните кредитни загуби от обезценка. При определяне на размера на загубата от обезценка в индивидуалния отчет за всеобхватния доход, ръководството на Банката преценява количествения ефект на наблюдаваните индикатори и данни, които посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно – намаление, свързано с конкретен кредит/компонент от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити.

Основните показатели за определяне на рисковите групи са финансово състояние на длъжника и изпълнение на проекта, финансиран от кредита, проблеми в обслужването, включително просрочие на лихви и падежирали главници, източници за погасяване и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация. Допълнително, за кредитите, приети за гарантиране от Европейския инвестиционен фонд („ЕИФ“), се признава загуба от обезценка след приспадане на частта, поета от ЕИФ (Бележка 4.1).

При определянето на бъдещите парични потоци, ръководството на Банката използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит, коригирани със статистически данни за Европа, за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск, както и на обективни доказателства за обезценка или очаквана обезценка на портфейла от нереализирала се в конкретен негов компонент, загуба. Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуална кредитна експозиция, като се взема предвид и качеството на обезпеченията. Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и периода за получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (Бележки 12 и 19).

б) Оценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Капиталови инструменти, некотирувани на фондов пазар

Банката класифицира като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, притежаваните от нея инвестиции под формата на акции в непублични дружества/предприятия (под 20% от капитала им), които са придобити с цел установяване и развитие на стопански отношения от значение за нея. Ръководството оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценило, че цената на придобиване (себестойността) най-добре отразява тяхната

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

справедлива стойност, в случаите, когато:

- Липсва достатъчна и съвременна информация, чрез която да се оцени справедливата стойност, или
- Където има широк кръг от възможни методи и/или резултиращи оценки на справедливата стойност, и цената на придобиване е най-близо до справедливата стойност от диапазона получени стойности (Бележки 9 и 22).

Капиталови и дългови инструменти, котиращи на фондов пазар

Към 31.12.2024 г., Банката е направила подробен сравнителен анализ на промените в движението на борсовите цени на националния и чуждестранни фондови пазари по отношение на притежаваните от нея акции на публични дружества и публично търгувани облигации.

За инвестициите в ценни книжа, регистрирани за търговия на регистрирани фондови пазари, ръководството е извършило проучване и анализи и счита, че могат да се оценяват последващо по справедлива стойност, определяна директно на база реализирани сделки на борсовия пазар през последния месец на финансовата година (Ниво 1). Допълнително, приложените цени са анализирани за тенденцията в поведението на борсовите цени на съответните ценни книжа поне за последните три месеца на годината, и респективно до датата на издаване на индивидуалния финансов отчет (Бележки 9, 16 и 22).

в) Провизии по издадени банкови и кредитни гаранции

Банката е формирала провизии свързани с портфейл от условни ангажименти за плащане. Банката извършва преглед на тези условни ангажименти с цел да установи дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да бъде изплатен ангажимент за погасяване на задължение. В случай на възникнали събития, Банката провизира задължението си до стойността на бъдещите си разходи, свързани с изходящите потоци от стопански плащания. Тези разходи/загуби се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни искове към ползвателя на гаранцията или трети лица (Бележки 12 и 32). Договор за финансова гаранция е договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция първоначално се измерват по тяхната справедлива стойност и, освен ако не са класифицирани като измервани по справедлива стойност през печалба и загуба или не са възникнали в резултат от прехвърляне на активи, след първоначалното им признаване се оценяват впоследствие по по-високата от:

- стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9, и
- първоначално признатата стойност минус, когато е уместно, кумулативната стойност на признатия приход.

г) Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани методи и изчисления на актюери, базирани на предположения за смъртност, текучество на персонала, бъдещо ниво на работни

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката (Бележка 34).

д) Оценка на инвестиционни имоти

При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти са използвани становища и оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката. Оценките са направени, използвайки различни подходи за оценка – метод на възстановителната стойност, метод на капитализиране на доходите, метод на пазарните сравнения, като за всеки метод е определена тежест за достигане на крайната справедлива стойност на инвестиционните имоти към края на отчетния период (Бележка 25).

е) Активи, придобити от обезпечения

Активите, придобити от обезпечения включват активи, които Банката е придобила в резултат на кредити в неизпълнение. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност. Нетната реализуема стойност се определя на базата на оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката (Бележки 26 и 27).

ж) Справедлива стойност на финансовите инструменти

Когато справедливите стойности на финансовите активи и пасиви в индивидуалния отчет за финансовото състояние, не могат да бъдат получени от активни пазари, те се определят с помощта на различни техники за оценяване, които включват използването на математически модели. Базовите данни за тези модели са извлечени от историческите наблюдения на Банката и индикатори, които се наблюдават на финансовите пазари, където това е възможно. В противен случай се правят допускания за установяване на справедливи стойности. Допусканията вземат предвид фактори, свързани с ликвидност, волатилност за по-дългосрочни деривативи и дисконтови проценти, предсрочни плащания и предположения за неизпълнение, свързани с ценни книжа, обезпечени с активи (Бележка 5).

Нови и изменени стандарти и разяснения в сила през отчетния период

За текущата финансова година Банката е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от СМСС, приети от ЕС и респ. от Комитета за разясненията на МСФО счетоводни стандарти, които са били уместни за дейността ѝ. Следните изменения на съществуващи МСФО счетоводни стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период:

- **Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети:** Класификация на пасивите като текущи и нетекущи, Класификация на пасивите като текущи или нетекущи – отлагане на датата на влизане в сила на нетекущи задължения с ковенанти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г.);
- **Изменение на МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестяване: Споразумения за финансиране на доставчици** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г.);

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- **Изменение на МСФО 16 Лизинг** – Задължения по лизинг при продажба и обратен лизинг, издадено от СМСС на 22 септември 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024).

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 01 януари 2024 г., не са настъпили съществени промени във финансовия отчет на Българска банка за развитие ЕАД

Публикувани стандарти, които все още не са в сила и не са приложени по-рано

По-долу са представени накратко публикуваните стандарти или техните промени, които все още не са действащи или не са приложени по-рано от Банката към датата на издаване на настоящия индивидуален финансов отчет.

Изменения на съществуващи МСФО счетоводни стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобряване на настоящия финансов отчет не е прилагано следното изменение на МСФО счетоводни стандарти, което е издадено от СМСС и прието от ЕС, но все още не е влязло в сила:

- **Изменение на МСС 21: Ефекти от промените в обменните курсове** – Липса на обменяемост (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025);

Нови стандарти и изменения на съществуващи МСФО счетоводни стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Понастоящем МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС, не се различават съществено от МСФО счетоводни стандарти, приети от СМСС, с изключение на следните счетоводни стандарти и изменения на съществуващите счетоводни стандарти, които не са били одобрени за прилагане в ЕС към датата на одобрение на настоящия финансов отчет (посочените по-долу дати на влизане в сила са за МСФО счетоводни стандарти, издадени от СМСС):

- **МСФО 18 – Представяне и оповестявания във финансовия отчет:** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2027);
- **МСФО 19 - Дъщерни дружества без публична отчетност: Оповестявания** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2027);
- **Изменения на МСФО 9 и МСФО 7** – Класификация и оценка на финансовите инструменти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2026);
- **Изменения на МСФО 9 и МСФО 7** – Договори, отнасящи се до зависима от природата електроенергия (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2026);
- **Изменения на МСФО 1, МСФО 7, МСФО 9, МСФО 10 и МСС 7** - Годишни подобрения на счетоводните стандарти по МСФО - том 11 - в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2026;
- **МСФО 14 Разчети за регулаторни отсрочени сметки** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016) – Европейската комисия е взела решение да не започва процеса по приемане на този междинен стандарт и да изчака окончателния стандарт;
- **Изменение на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** - Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие и последващи изменения (датата на влизане в сила е отложена за неопределен период, но е разрешено по-ранно прилагане).

ББР очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху индивидуалния финансов отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да окаже съществен ефект върху представянето и оповестяването на информация във финансовия отчет. Банката е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху индивидуалният ѝ финансов отчет.

Отчитането на хеджирането, отнасящо се до портфейли от финансови активи и пасиви, чиито принципи не са приети от ЕС, е все още нерегулирано.

Според преценката на Банката прилагането на отчитане на хеджирането за портфейли от финансови активи и пасиви съгласно **МСС 39 Финансови инструменти - Признаване и оценяване**, няма да окаже съществен ефект върху финансовия отчет, ако се приложи към отчетната дата.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9)

Финансови активи

Признаване на активи

Банката признава финансов актив или финансов пасив в отчета за финансовото състояние, тогава и само тогава, когато е част от съществуващо договорно отношение, уреждащо инструмента.

Банката класифицира финансовите активи, като измервани впоследствие по амортизирана стойност, справедлива стойност през друг всеобхватен доход или справедлива стойност през печалбата или загубата въз основа на:

- 1) бизнес модел на Банката за управление на финансовите активи и
- 2) характеристиките на договорния паричен поток на финансовия актив.

Независимо от избора си по отношение на подхода за отчитане, Банката има възможност при първоначалното признаване да определи неотменимо определен финансов актив като оценяван по справедлива стойност в печалбата или загубата, ако това елиминира или значително намалява несъответствието в оценката или признаването, което в противен случай би възникнало от оценяването на активи или пасиви или от признаването на печалби и загуби от тях на различна основа.

Финансов актив се оценява по амортизирана стойност, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци (Hold to Collect); и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати (SPPI).

Финансов актив се оценява по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- 1) Финансовият актив е държан в рамките на бизнес модел, чиято цел се постига чрез събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати.

Финансов актив се оценява по справедлива стойност в печалбата или загубата, освен ако не се оценява по амортизирана стойност или по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход в съответствие с посочените критерии.

При първоначалното признаване, Банката може да направи неотменим избор да представи по справедливата стойност през друг всеобхватен доход последващи промени в инвестиция в капиталов инструмент, която не е държана за търгуване, или не е условно възнаграждение, признато от приобретател в бизнес комбинация, към която се прилага МСФО 3.

Рекласификация на финансови активи

Когато и само когато Банката промени своя бизнес модел за управление на финансови активи, тя рекласифицира всички засегнати финансови активи, в съответствие с изискванията за класификация на активи. В случай, че Банката приложи такава рекласификация на финансовите активи, тя я прилага занаяпред, от първия ден на първия отчетен период следващ промяната в бизнес модела, която е резултирала в рекласификация на финансовите активи. Банката не преизчислява признати в миналото печалби, загуби (включително печалби или загуби от обезценка) или лихви.

Оценка и отчитане

При първоначално признаване, в случай на финансов актив или пасив, който не се отчита по справедлива стойност в печалбата или загубата, Банката отчита финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност, вземайки предвид като евентуално увеличение и/или намаление разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването или създаването на финансовия актив или пасив.

Определяне на бизнес модела

Банката дефинира „бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци" като бизнес модел, при който финансовите активи на Банката се управляват за да се реализират парични потоци чрез събиране на договорни плащания през жизнения цикъл на инструмента. Банката може да използва този бизнес модел и в случай на конвертиране на продажба на активи с повишен кредитен риск или с цел намаляване на концентрационния риск.

Тези финансови активи се отчитат по амортизирана стойност, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Банката определя „Бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи" като бизнес модел, при който ключовият ръководен персонал на Банката е взел решение, че събирането на договорните парични потоци и продажбата на финансови активи са неразделна част от постигането на целта на бизнес модела и включва много по-чести и на по-висока

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

стойност продажби на финансови активи в сравнение с бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци. Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Банката определя „Други бизнес модели“ като бизнес модел, който не включва нито държане на финансови активи с цел събиране на договорни парични потоци, нито за едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Обикновено включва активно изкупуване и продажба на финансови активи.

Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Когато договорните парични потоци на финансов актив бъдат предоговорени или модифицирани по друг начин и предоговарянето или модифицирането не води до отписването на този финансов актив в съответствие с МСФО 9, Банката преизчислява брутната балансова стойност на финансовия актив и признава печалба или загуба от модифициране в печалбата или загубата. Брутната балансова стойност на финансовия актив се преизчислява като настоящата стойност на предоговорените или модифицираните договорни парични потоци, които са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент по финансовия актив (или коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка), или, когато е приложимо, с преразгледания ефективен лихвен процент, изчислен съгласно параграф 6.5.10 от МСФО 9.

Балансовата стойност на модифицирания финансов актив се коригира за всякакви извършени разходи и такси, които се амортизират за оставащия срок на модифицирания финансов актив.

Банката отписва финансов актив, когато договорните права за паричните потоци от актива са погасени, или Банката прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени. Всяко участие в прехвърлен финансов актив, който е създаден или задържан от Банката, се признава като отделен актив или пасив.

При определени обстоятелства предоговарянето или модифицирането на договорните парични потоци на финансов актив може да доведе до отписване на съществуващия финансов актив в съответствие с настоящия стандарт. Когато модифицирането на финансов актив води до отписване на съществуващия финансов актив и последващо признаване на модифицирания финансов актив, модифицираният актив се счита за „нов“ финансов актив за целите на МСФО 9.

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в индивидуалния отчет за финансово състояние тогава и само тогава, когато Банката има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Банката притежава следните не-деривативни финансови активи:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Финансови активи по амортизирана стойност.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност включват пари и парични еквиваленти, вземания от банки, кредити и аванси на клиенти, вземания от Републикански бюджет, ценни книжа и търговски и други вземания.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност са финансови активи, които се държат в рамките „бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци“ и които представляват само плащания на главници и лихви (SPPI). Банката държи такива финансови активи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци в рамките на жизнения цикъл на актива. Такива активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс всички пряко съотносими разходи по сделката. След първоначално признаване тези финансови активи се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент, намалена със загуби от обезценка.

Ефективният лихвен процент е процентът, който точно дисконтира приблизително оценените бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на финансовия актив или финансовия пасив до брутната балансова стойност на финансов актив или до амортизираната стойност на финансов пасив.

При изчисляване на ефективния лихвен процент се оценяват приблизително очакваните парични потоци, като взема предвид всички договорни условия по финансовия инструмент (например опции за предсрочно погасяване, удължаване, кол-опции и други подобни опции), но не взема предвид очакваните кредитни загуби. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите по договора, които са неразделна част от ефективния лихвен процент, разходите по сделката и всички други премии или отбиви.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Финансовите активи, отчитани през друг всеобхватен доход включват капиталови и дългови ценни книжа, както и специфични случаи на кредити.

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, представляват активи, придобити съгласно бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи.

Дълговите инструменти се оценяват по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако са изпълнени следните две условия:

- а) финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажби на финансови активи, и
- б) съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Дълговите инструменти първоначално се признават по справедлива стойност плюс разходите по сделката. В последствие промените в отчетната стойност на тези дългови инструменти в резултат от положителни или отрицателни валутни курсови разлики,

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

приходи или разходи от обезценка и лихвен доход изчислен при използването на ефективния лихвен процент се признават в печалби и загуби. Когато една инвестиция в дългов инструмент се отпише, натрупаните печалби и загуби през друг всеобхватен доход се рекласифицират в печалби и загуби.

При първоначално признаване Банката може да направи неотменим избор (на база отделен инструмент) да определи инвестиция в капиталов инструмент като измервана по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход. Определянето като измерван по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход не се прилага когато капиталовия инструмент е държан за търгуване или представлява условен актив признат от придобиващата страна при бизнес комбинация.

Инвестиции в капиталови инструменти, измервани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, първоначално се измерват по справедлива стойност плюс разходи по сделката. Впоследствие, те се измерват по справедлива стойност, като печалба или загуба, възникнала от промените в справедливата стойност, се признава през друг всеобхватен доход и се натрупва в преоценъчен резерв. Натрупаната печалба или загуба не се рекласифицира като печалба или загуба при загуба или продажба на инвестицията в капиталови инструменти, а се прехвърля към резервите.

Дивидентите от инвестиции в капиталови инструменти се признават в печалбата или загубата в съответствие с МСФО 9, освен ако дивидентите доказано не представляват възстановяване на част от разходите за инвестицията. При освобождаването от капиталови инструменти от тази категория всяка сума, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите, се прекласифицира в неразпределената печалба.

Активи на доверително управление

Банката предоставя доверителни услуги, които водят до държане на или инвестиране в активи от името на клиенти. Активите, държани на доверително управление, освен ако са изпълнени определени критерии за признаване, не са показват във финансовите отчети на Банката, тъй като не представляват активи на Банката.

Българска банка за развитие ЕАД извършва услуги в качеството си на инвестиционен посредник, съгласно разпоредбите на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК). Като инвестиционен посредник, Банката следва да отговаря на определени изисквания за защита на интересите на клиентите съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) и Наредба 38 издадена от Комисията по финансов надзор (КФН). Банката също така следва да спазва изискванията на Директива 2014/65/ЕС за Пазарите на финансови инструменти (MiFID II) и Регламент 600/2014 на ЕС относно Пазарите на финансови инструменти (MiFIR).

Банката е създала и прилага организация, свързана със сключването и изпълнението на договори с клиенти, с изискването на информация от клиенти, с воденето на отчетност и съхраняването на клиентски активи, съгласно изискванията на горепосочените национални и Европейски нормативни актове. Банката е изградила система от вътрешни правила и процедури за вътрешен контрол, които да осигурят пълното съответствие с нормативната уредба, посочена по-горе.

Финансови пасиви

Всички финансови пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент или по справедлива стойност в печалбата или загубата. Финансови пасиви, които не са условно възнаграждение на

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

придобиващия в бизнес комбинация, държани за търгуване, или определени като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент.

Първоначално, те се признават по справедливата стойност на получените парични потоци при възникване на пасива, намалени с разходите по сделката. Впоследствие, всяка разлика между нетните парични потоци и остатъчната стойност се признава в печалбата или загубата за периода по метода на ефективната лихва за срока на пасива.

Финансовите пасиви, отчетени от Банката като депозити, привлечени средства и издадени ценни книжа, се представят по амортизирана стойност.

Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до брутната балансова стойност на финансовия актив или до амортизираната стойност на финансовия пасив. При изчисляване на ефективния лихвен процент, Банката оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Отписване на финансови инструменти

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва, когато:

- 1) Договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли;
- 2) Договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са прехвърлени, или договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са запазени, но е поето договорно задължение за плащане на всички събрани парични потоци, без съществено отлагане, на трета страна по сделка за прехвърляне, при което:
 - Банката е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив или
 - Банката нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но не е запазила контрола върху него.

Когато Банката е прехвърлила договорните си права за получаване на парични потоци от финансовия актив и нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но е запазила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления финансов актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай, Банката признава и съпътстващо задължение. Прехвърленият актив и съпътстващото задължение се оценяват така че да отразяват правата и задълженията, които Банката е запазила.

Степента на продължаващото участие, което е под формата на гаранция за прехвърления актив, се оценява по по-ниската от първоначалната балансова стойност на актива и максималната стойност на възнаграждението, което може да се наложи да бъде възстановено от Банката.

Финансов пасив се отписва от индивидуалния отчет за финансовото състояние, когато той е погасен, т.е. когато задължението, определено в договора, е отпаднало или е

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

анулирано или срокът му е изтекъл.

Замяната на съществуващ финансов пасив с друг дългов инструмент от същия заемодател със съществено различни условия, или същественото модифициране на условията на съществуващ финансов пасив, се отчита като отписване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. Разликата между балансовите стойности на първоначалния и новия пасив, се признава в индивидуалния отчет за всеобхватния доход – в печалбата или загубата.

Пълно или частично отписване на вземания се инициира при наличие на съответния размер заделени по конкретната експозиция провизии и по преценка от управление „Проблемни вземания“ за тяхната несъбираемост, съответно непълна събираемост, в обичайния за предприятията процедура срок, която преценка се базира на осъществяване на някои от следните обстоятелства:

1. Предприетите съдебни действия по реда на ГПК, ЗОЗ и ТЗ са изчерпани и/или иницирането на съдебни действия (респ. продължаването на вече предприети такива) е безпредметно, като това е потвърдено от управление „Правно“;
2. Всички обезпечения са реализирани в хода на съдебните действия;
3. Няма допълнително открити имоти или други активи, собственост на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници;
4. Допълнително откритите имоти или други активи, собственост на длъжника и/или поръчителите и солидарните длъжници, са несеквестируеми, т.е. Банката не може да насочи изпълнение към тях, или са с незначителна стойност спрямо остатъчния дълг;
5. Не се очаква Банката да събере суми от запори на дружествени дялове на основния длъжник и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) в дружества и последваща ликвидация на тези дружества (в случай, че има икономически смисъл за стартиране на такава);
6. Липсват обосновани очаквания за получаване на паричен поток от иницирането/продължаването на правните действия по отношение на оставащото учредено в полза на Банката обезпечение, защото същото е определено въз основа на релевантно правно становище, като нереализуемо или трудно реализуемо поради наличието на непреодолими проблеми от правно естество, или са налице вещни тежести в полза на друг кредитор с поредност преди учреденото обезпечение в полза на Банката;
7. Разходите за извършване на продажба по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) на имущество на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) биха надвишили очакваните от Банката приходи от продажбата или възприетата от Банката редуцирана стойност;
8. В резултат на извършен анализ на обезпечеността и възможностите за погасяване на експозицията е установено, че същата не се очаква да бъде събрана в пълен размер;
9. Постановено е определение за откриване на производство по несъстоятелност и неговото спиране, след установена от съда липса на достатъчно активи, които да покрият разноските по несъстоятелност, и същевременно липса на солидарни длъжници.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Съгласно своята Процедура относно отписване на вземания, Банката отписва вземания и въз основа на окончателна преценка за несъбираемост, независимо от забавата спрямо обичайния за предприятията процедура срок, която преценка е породена от осъществяване на някое от долуописаните обстоятелства:

1. За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са юридически лица – когато са заличени търговци.
2. За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са физически лица – починало лице без прието наследство, или без наследници.
3. В случай, че са налице следните обстоятелства (кумулятивно):
 - изчерпани са всички възможни принудителни действия за събиране на вземането, или в случай, че има имущество, собственост на някое от задължените лица, разходите за извършване на продажбата му по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) биха надвишили очакваните от Банката приходи от продажбата или възприетата от Банката редуцирана стойност.
 - не се очакват повече постъпления за погасяване на задълженията – както от принудителни действия, така и от доброволни погашения.
 - разноските, свързани с предприемане на действия за заличаване на дружеството от Търговски регистър, са разход, който не се очаква да бъде възстановен.

Обезценка на финансови активи

МСФО 9 изисква признаването на обезценка от очаквани кредитни загуби върху дългови финансови инструменти, оценявани по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лизингови вземания, търговски вземания и активи по договори, както и върху договори за финансови гаранции. Размерът на обезценката зависи от вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца след първоначалното признаване, освен ако не е настъпило значително увеличение на кредитния риск, което налага да се оценят очакваните кредитни загуби (ОКЗ) през целия живот на финансовия актив.

Оценката на ОКЗ се основава на цялата налична, разумна и аргументирана информация към отчетната дата за миналите събития, текущата ситуация, както и използване на уместни макроикономически показатели и надеждни прогнози за бъдещите икономически условия. Всяка година Банката анализира влиянието на различни измерими макроикономически фактори върху поведението на кредитите в портфейла и интегрира в моделите за изчисление на очаквани кредитни загуби онези, които в исторически план показват статистически значими корелации – положителни или отрицателни – със случаите на неизпълнение и обемите на загуби. За годините, завършващи на 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г., въз основа на направения анализ на корелациите между различните макрофактори и нивото на необслужвани кредити, Банката актуализира моделите си за обезценка, като включва ръста на БВП (България), нивото на безработица и цените на петрола. Теглата на последните два фактора се оптимизират с оглед максимална корелация.

Очакваните кредитни загуби се оценяват на базата на три макроикономически сценария – реалистичен, негативен и оптимистичен – които се използват при изчислението на обезценката с различни тегла. За експозиции, които в съответния момент надвишават 5,000 хил. лв. на ниво група свързани лица или такива, класифицирани във Фаза 3, установяването на конкретния размер на необходимата

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

обезценка за очаквани кредитни загуби се прави на индивидуална основа, а за останалите – на портфейлна основа. Получените резултати могат допълнително да се коригират и очакваните кредитни загуби да се увеличат или намалят, за да бъдат отразени бъдещи рискове, които не подлежат на моделиране (основно законодателни или регулаторни). Наличието на такива рискове се установява при периодичните анализи на експозициите, които се извършват от Банката. Изготвените индивидуални тестове за обезценка се докладват от отговорните бизнес звена и управление „Риск“ на Комитета за обезценки и провизии, а от него – на компетентните органи в Банката, с цел вземане на решение за промяна на класификация, установяване на наличието на реструктуриране и/или размер на необходимата провизия за обезценка.

Банката е изготвила методология, която въвежда критерии за класифициране на финансовите активи в три категории (т. нар. „фази“), критерии за трансфери между тях и определяне размер на обезценка в зависимост от фазата, в която е класифициран съответният актив.

По-долу са описани фазите и техните характеристики:

- Фаза 1 – Редовни – включва финансови активи без значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Обезценката на тези активи се основава на вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца или за по-къс период, ако животът на инструмента е по-къс от една година;
- Фаза 2 – Наблюдавани – включва финансови активи със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Такова увеличение се предполага да има, ако кредитът е просрочен повече от 30 дни; длъжникът е поставен под наблюдение; кредитният рейтинг на длъжника се е влошил към отчетната дата в сравнение с рейтинга му на датата на признаване на инструмента или Банката очаква кредитът да бъде реструктуриран. В този случай очакваните кредитни загуби се изчисляват за целия живот на актива;
- Фаза 3 – Необслужвани – включва активи, за които съществуват обективни доказателства, че са обезценени, като например кредити в неизпълнение. Банката е определила специфични критерии, според които се определя че даден длъжник е в неизпълнение. Един финансов актив е обезценен, ако има обективни доказателства за обезценка в резултат от едно или повече събития, възникнали след първоначалното признаване на актива, и това събитие на загуба е засегнало очакваните бъдещи парични потоци от този актив, което може да бъде надеждно оценено. Очакваните кредитни загуби за тези инструменти също се изчисляват за целия им живот.

Абсолютният праг за прехвърляне на кредитите между нивата е обвързан с вътрешния кредитен рейтинг, определен от Банката на съответния кредитополучател. Банката е определила кредитен рейтинг 7 за граница за преминаване във фаза 2 и кредитен рейтинг 8 за преминаване във Фаза 3. В допълнение, Банката наблюдава относителни индикатори за увеличен кредитен риск, с цел да определи дали е налице значително влошаване на риска от неизпълнение на експозицията. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и са представени в Бележка 4.1.

Обективно доказателство, че финансов актив е обезценен, включва неизпълнение или просрочие от длъжника, реструктуриране на задължението към Банката при условия,

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

които Банката иначе не би разглеждала, индикации, че длъжник или емитент ще изпадне в несъстоятелност, неблагоприятни промени в статуса на плащания на длъжник или емитент, икономически условия, които водят до неизпълнения или изчезването на активен пазар за дадена ценна книга. Всеки актив с просрочие на дължимите по него договорни плащания над 90 дни се категоризира като „необслужван“ и се класифицира във фаза 3.

Закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка са активи, които са кредитно обезценени при първоначалното признаване. За тези активи Банката признава всички промени в очакваната кредитна загуба за целия срок на инструмента от първоначалното признаване като загуба от обезценка с признаване на промените в печалбата или загубата. Резултатът от положителна промяна в състоянието на тези активи се отчита като приход от преоценка.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Банката взема предвид доказателства за обезценка на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, както за конкретен актив, така и на колективно равнище. Активите, които имат сходни рискови характеристики се проверяват колективно за обезценка.

При проверката на колективно ниво за обезценка, Банката използва историческите тенденции за вероятността за неизпълнение, времето за възстановяване и размера на възникналите загуби.

Загубата от обезценка за финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, се изчислява като разликата между неговата отчетна стойност и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент.

Оценяването на очакваните кредитни загуби е функция на вероятността от неизпълнение, загубата при неизпълнение (значимостта на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността от неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с прогнозна информация. По отношение на експозицията при неизпълнение, за финансови активи тя се представлява от брутната им балансова стойност към отчетната дата.

Съгласно „Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции“, обезценка на колективна (портфейлна) основа се извършва съобразно приетата от Банката методика, върху портфейли или подпортфейли от експозиции със сходни рискови характеристики и в зависимост от установеното ниво на кредитен риск, остатъчен срок до падежа, и други характеристики, имащи влияние върху потенциалното неизпълнение на ниво портфейл.

Понастоящем Банката е определила като портфейл за колективна обезценка вземанията по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС) и всички вземания под 5 млн. лв., които не са обект на индивидуална оценка.

Под обезценка на индивидуална база, Банката разбира (пак в същата Политика) оценка на очакваните кредитни загуби въз основа на индивидуалните параметри на експозицията:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

1. Когато експозицията е във Фаза 3, се прилага индивидуален модел за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията.
2. Когато експозицията е във Фаза 1 или 2 се използва:
 - а. инструмент (tool), който съпоставя индивидуалните характеристики на експозицията (матуритет, модел на изплащане, сектор, тип и т.н.) с приложими към експозиции със сходни характеристики исторически обосновани вероятности за неизпълнение, макроикономически параметър, секторни специфики и др., или
 - б. индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от дейността при сценарии „действащо предприятие“ в няколко (минимум два) сценария със съответните тегла с обща сума, равна на вероятността да не настъпи *неизпълнение*, както и индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията в сценарий „недействащо предприятие“ с тегло, равно на вероятността от неизпълнение.

За експозиции над 5,000 хил. лв. тези прегледи са индивидуални, а за суми под този праг – на портфейлна основа.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

За дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава провизия за загуба от обезценка в отчета за финансовото състояние. Тъй като балансовата стойност е равна на справедливата стойност, загубата от обезценка се включва като част от преоценената стойност в преоценъчния резерв на инвестициите.

За капиталовите ценни книги не се начислява обезценка, като всяко движение на справедливата стойност се отчита през друг всеобхватен доход до окончателната продажба или отписване на ценната книга.

Договори за финансови гаранции и гаранции за кредитен риск

Договорите за финансови гаранции подлежат на анализ и обезценка съгласно модела за анализ на очаквани кредитни загуби. Към тези договори, доколкото по тях не е настъпило плащане, се прилага конверсионен коефициент, който може да бъде между нула и единица, определена въз основа на историческия опит, разбирането на Банката за специфичните бъдещи нужди от финансиране на длъжниците и друга относима прогнозна информация. Договорите за финансови гаранции, по които е настъпило плащане от страна на Банката, се обезценяват като кредити към съответния бенефициент.

Гаранциите за кредитен риск, поемани от ББР съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от КОВИД-19, се анализират и обезценяват съгласно разработен от Банката отделен модел, отчитащ спецификите както на програмите (виж подсекция „Условни ангажименти“ в секция 4.1 Кредитен риск, както и бележки 32 и 37), така и на бенефициентите, както и историческите данни за загуби на сходни кредитни продукти на българския пазар. Изчислените провизионни проценти към 31.12.2024 г. са 31.5% по програмата за гарантиране на кредити за юридически лица и 31.7% по програмата за гарантиране на кредити на физически лица и свободни професии (към 31.12.2023 г.: съответно 27.6% и 34%).

Към края на 2024 г. провизиите възлизат на 90,289 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 111,845 хил. лв.) (виж бележки 32 и 37).

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13)

Дефиниции

Справедливата стойност се дефинира като цената, която би била получена при продажба на даден актив или платена при прехвърлянето на задължение при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката. Банката оповестява информация за справедливата стойност на тези финансови активи и пасиви, за които има налична пазарна информация и чиято справедлива стойност е съществено различна от отчетената балансова стойност.

Справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, които се търгуват на активни пазари и за които има достъпна пазарна информация, са основани на обявени пазарни цени или цени на затваряне. Използването на реални пазарни цени и информация намалява нуждата от управленска преценка и предположения, както и несигурността, свързана с определянето на справедливи стойности.

Наличността на реални пазарни цени и информация варира в зависимост от продуктите и пазарите, и се променя въз основа на специфичните събития и общите условия на финансовите пазари. За част от останалите финансови инструменти, Банката определя справедливите стойности, използвайки техника на оценяване, базирана на нетна настояща стойност. Изчисляването на нетната настояща стойност се извършва с пазарни криви за доходност и кредитни спредове, където е необходимо, за съответния инструмент. Целта на техниките на оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява цената на финансовия инструмент на отчетната дата, която би била определена от преки участници на пазара. Банката има установена контролна среда по отношение на оценяването на справедливите стойности.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не са търгувани на активни пазари (напр. деривативи, нетъргуеми на борсата), които са обект на сделка между страните, са определени чрез използването на техники за оценки. Тези техники за оценки се придържат към употребата на пазарни данни, когато има такива и колкото е възможно по-малко на специфичните оценки на Банката. Справедливата стойност на нетъргуеми капиталови активи (акции и дялове в дружества) се оценяват, използвайки един или повече допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато Банката е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност. Такива методи са:

- Пазарният метод – като използва цени и друга относима информация, генерирана от сделки на пазара, които касаят сходни или идентични активи, пасиви или групи активи и пасиви (бизнеси)
- Разходният метод – като използва сумите, които биха били необходими понастоящем за подмяната на определен актив или изграждане на сходен по капацитет и функционалност актив (настояща стойност на замяна)
- Приходният метод – който превръща бъдещи суми (парични потоци или приходи и разходи) до единна настояща (дискантирана) сума, отразяваща текущите пазарни очаквания за тези бъдещи суми.

Изборът на използван метод зависи от характеристиките на бизнеса, възможността за

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

идентифициране на сходни сделки или сходни компании, както и свързаната със структурата на сделката очаквана възвръщаемост.

При последващо оценяване Банката взема предвид методите, използвани при първоначалната/предходната оценка на справедливата стойност, и анализира разликите в стойностите между периодите. При промяна на методите и/или теглата, Банката предоставя аргументация защо тя е наложителна и как новият подход отразява в максимална степен справедливата стойност, както и нейното изменение във времето.

Банката оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност.

Йерархия на справедлива стойност

Банката използва следната йерархия за определяне и оповестяване на справедливата стойност на финансовите инструменти чрез оценителска техника:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които, пряко или косвено, са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котиран цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котиран цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;
- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котиран цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват, за да отразят разликите между инструментите.

Йерархията на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви е оповестена в Бележка 5.

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до три месеца, в това число и по репо-сделки с оригинален срок до три месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения (не са блокирани). Банката поддържа Минимален задължителен резерв според изискванията на БНБ и за целите на паричния поток ги включва в Пари и парични еквиваленти. Те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност. Банковите овърдрафти, които са платими при поискване и формират неразделна част от управлението на паричните наличности на Банката, се включват като компонент на

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

парични средства и парични еквиваленти за целите на изготвянето на индивидуалния отчет за паричните потоци.

3.2 Други активи

Инвестиции в дъщерни дружества (МСС 27)

Дългосрочните инвестиции, представляващи акции в дъщерни дружества се отчитат съгласно МСС 27, доколкото не е приложим МСФО 9. Те са представени в индивидуалния финансов отчет:

- По цена на придобиване, която представлява справедливата стойност на възнаграждението което е платено, включително преките разходи по придобиването на инвестицията, или,
- По справедлива стойност на участието, определена чрез оценка от квалифициран оценител, в случаите, когато справедливата стойност е по-ниска от цената на придобиване.

Притежаваните от Банката инвестиции в дъщерни дружества подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага датата на сключване на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя отделно към статията други доходи/(разходи) от/за дейността на индивидуалния отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Данъци (МСС 12)

Банката начислява текущи данъци съгласно българските закони. Данъкът върху печалбата се изчислява на база на облагаемата печалба за периода, определена в съответствие с правилата, установени от данъчните власти, по силата на които се плащат (възстановяват) данъци.

Данъчният ефект, свързан със сделки или други събития, отчетени в отчета за всеобхватния доход, също се отчита в отчета за всеобхватния доход, и данъчният ефект, свързан със сделки и други събития, отчетени директно в собствения капитал, също се отнася директно в собствения капитал.

Задълженията по отсрочени данъци се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на данъчно облагане, освен в случаите, когато възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочените данъчни активи се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на приспадане, до степента, до която е вероятно да има налична облагаема печалба, срещу която да се извършат съответните приспадания по отсрочени данъчни вземания. Това не се отнася за случаите, когато те възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Отсрочени данъци се признават като приход или разход и се включват в нетната печалба за периода, освен в случаите, когато тези данъци възникват от сделка или събитие, отчетено за същия или различен период директно в собствения капитал. Отсрочени данъци се начисляват в или приспадат директно от собствения капитал, когато тези данъци се отнасят за позиции, които се начисляват или приспадат през същия или различен период, директно в собствения капитал.

Имоти, машини и съоръжения (МСС 16)

Имотите, машините и съоръженията са представени в индивидуалния финансов отчет по историческа цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубата от обезценка. Банката признава дълготраен актив, когато стойността му е равна на, или надвишава, 700 лв.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и съоръженията се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и други.

Последващо оценяване

Избраният от Банката подход за последваща оценка на имотите и съоръженията е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Печалби и загуби при отписване на имоти, машини и съоръжения (определят се като разлика между постъпленията и балансовата стойност на актива) се признават нетно в други доходи/разходи от/за дейността в печалби и загуби.

Метод на амортизация

Банката използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Ползният живот по групи активи е както следва:

- сгради – 50 г.
- банково оборудване и компютри – 5 г.
- транспортни средства – 5 г.
- стопански инвентар – 7 г.

Ползният живот по групи активи не е променен в сравнение с 2023 г.

Ползният живот на отделните групи активи е определен от ръководството съобразно: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определеният полезен живот на съоръженията се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти и съоръжения, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация.

Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Нематериални активи (МСС 38)

Нематериалните активи са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти (софтуер) и лицензи за ползване на софтуер.

В Банката се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години.

Обезценка на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи

Балансовата стойност на имоти, машини и съоръжения и на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Загубите от обезценката се включват в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Отписване на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи

Имоти, машини и съоръжения и нематериалните активи се отписват от индивидуалния финансов отчет, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групите на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи (определени като разлика между нетните приходи от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата) се признават нетно в Други оперативни приходи/разходи в отчета за всеобхватния доход.

Инвестиционни имоти (МСС 40)

Ръководството на Банката използва тази категория при отдаване под наем на активи, придобити от обезпечения по кредити. Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. След първоначалното признаване, инвестиционните имоти се отчитат по модела на справедливата стойност. Печалбата или загубата, възникнала от промяната в справедливата стойност на инвестиционните имоти, се включва в печалбата или загубата за периода, в който е възникнала. Справедливата стойност на инвестиционните имоти се определя въз основа на оценката от независим оценител.

Приходите от наем от инвестиционните имоти се представят в други доходи от дейността, а оперативните разходи пряко или непряко свързани с генерираните доходи от наем се представят в други разходи за дейността. Отписването на инвестиционен имот се извършва при продажба или трайно изваждане от употреба, като от продажбата му не се очакват бъдещи ползи. Печалбите или загубите от отписването на инвестиционни имоти се отчитат в печалбата или загубата за периода, в които са възникнали.

Активи, държани за продажба (МСФО 5)

Активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на Банката, или чрез отдаване под наем или лизинг. Активите, държани за продажба се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка.

Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от Банката като обезпечения и се придобиват в последствие от нея в резултат на замяна на "дълг срещу собственост", от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Активи, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Ръководството обичайно провежда активно мероприятия за реализиране на сделки за продажба, която се цели да бъде изпълнена в рамките на поне една година от датата на класифициране на актива в тази група.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата. Активите от тази класификационна група не се амортизират.

Ако тези активи не бъдат реализирани в 12-месечен срок или в 24-месечен срок, при положение, че са изпълнение изискванията на МСФО 5 за удължаване на срока, те се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения.

Активи, придобити от обезпечения (МСС 2)

Активите, придобити от обезпечения и класифицирани първоначално като Активи, държани за продажба, за които не са изпълнени изискванията на МСФО 5, се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения. Те се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

Себестойността на активите, придобити от обезпечения представлява сумата от всички преки разходи по придобиването на активите, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до тяхното настоящо местоположение и състояние. Нетната реализуема стойност е предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност минус приблизително оценените разходи за завършване на търговския цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

Обезценката на тези активи се изчислява в съответствие със счетоводната политика на Банката на база на очакваната реализация на активите от придобити обезпечения. Обезценката на активите, придобити от обезпечения се включва в отчета за всеобхватния доход. Ръководството на Банката счита, че балансовата стойност на активите, придобити от обезпечения представлява най-добрата преценка за тяхната нетна реализуема стойност към датата на отчета за финансово състояние. Допълнителна информация е представена в Бележки 26 и 27.

Обезценка на нефинансови активи (МСС 36)

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Банката, различни от инвестиционни имоти, материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя по едно и също време всяка година. Загуба от обезценка се признава винаги в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до настоящата им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и специфичния риск за актива или за ОГПП.

За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат разглеждани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загубите от обезценка се признават в печалби и загуби. Загубите от обезценка, признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загубата от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

3.3. Други пасиви

Лизинг (МСФО 16)

Банката като лизингодател

Лизингови договори, при които Банката е лизингодател, се класифицират като финансов или оперативен лизинг. Когато по лизинговия договор се прехвърлят по същество всички рискове и ползи от използването на актива към лизингополучателя, договорът се класифицира като финансов лизинг. Всички останали лизингови договори се класифицират като оперативен лизинг.

Към 31.12.2024 г. Банката няма договори като лизингодател по финансов лизинг.

Банката признава лизинговите плащания по договори за оперативен лизинг като приход по линейния метод. Банката прибавя първоначалните преки разходи, извършени във връзка с постигането на оперативен лизинг, към балансовата стойност на основния актив и ги признава като разход през срока на лизинговия договор на същата база както дохода от лизинг.

Банката начислява амортизация на активите, обект на оперативен лизинг съответствие с МСС 16 и МСС 38.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Банката като лизингополучател

ББР ЕАД оценява дали даден договор е или съдържа елементи на лизинг при започване на своето действие.

Банката признава актив с право на ползване и съответно лизингово задължение по отношение на всички договорености за лизинг, в които е лизингополучател, с изключение на краткосрочните лизингови договори (договори със срок от 12 месеца или по-малко) и договори, активите по които са с ниска стойност. За тези лизингови договори се признават лизингови плащания като оперативен разход по линейния метод за срока на лизинговия договор.

Първоначално лизинговото задължение се оценява по настояща стойност на лизинговите плащания, дисконтирани с присъщия за лизинга лихвен процент. Ако този процент не може да се определи, Банката използва свой диференциален лихвен процент.

Лизинговите плащания, участващи в оценката на лизинговото задължение, включват:

- Фиксирани лизингови плащания (включително фиксираните по същество плащания), намалени с всички вземания по лизингови стимули;
- Променливи лизингови плащания, които зависят от индекс или лихвен процент, първоначално измерени с помощта на индекса или процента към началната дата;
- Сумата, която се очаква да бъде платима от лизингополучателя по гаранции за остатъчна стойност;
- Цената на упражняване на опциите за покупка, ако в голяма степен е сигурно, че лизингополучателят ще упражни опциите; и
- Плащане на неустойки за прекратяване на лизинговия договор, ако срокът на лизинга отразява упражняването на опция за прекратяване на лизинговия договор.

Лизинговото задължение се представя на отделен ред в индивидуалния отчет за финансовото състояние.

Впоследствие лизинговото задължение се оценява чрез увеличаване на балансовата стойност, което да отрази лихвата върху лизинговото задължение (използвайки метода на ефективния лихвен процент) и чрез намаляване на балансовата стойност, което да отрази направените лизингови плащания.

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство (МСС 19)

Съгласно българското законодателство, Банката е задължена да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Трудовите отношения с работниците и служителите на Банката, в качеството ѝ на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала на Банката под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки се признават като разход в индивидуалния отчет за всеобхватния доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Банката вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

В края на всеки отчетен период, Банката прави оценка и отчита сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена в резултат на неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в даденото предприятие може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики, тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната настояща стойност към датата на отчета, по която те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние, коригирана с размера на актюерските печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби - през друг всеобхватен доход.

Разходите за минал стаж се признават веднага в индивидуалния отчет за всеобхватния доход, в периода, в който са възникнали.

Към края на всеки отчетен период, Банката назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните и задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта, те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Настоящата стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Актюерски печалби и загуби от промени в демографските и финансови предположения при пенсиониране по възраст и стаж са признати в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

на 2 брутни месечни работни заплати;

- за неизползван платен годишен отпуск – за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж.

Банката признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната настояща стойност.

Провизии и условни пасиви (МСС 37)

Провизии се признават, когато Банката има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно, че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към края на отчетния период за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

Условните задължения са задължения, възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от Банката, или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в индивидуалния отчет за финансовото състояние, но подлежат на оповестяване.

Договори за финансови гаранции (МСФО 9)

Договори за финансови гаранции са такива договори, които задължават издателя на гаранцията да обезщети лицето в полза на което е издадена, вследствие на неизпълнение от страна на трето лице - дебитор, на поети задължения, които са били гарантирани. Първоначалното отчитане на финансови гаранции се извършва по справедлива стойност, като се приема, че справедливата стойност към момента на издаване на гаранцията е таксата събрана за издаването ѝ, където има такава. Вземания за бъдещи премии не се признават. Приходът от комисионни се разсрочва по линеен метод, за периода за който се отнася. В последствие, задълженията на Банката по финансови гаранции се отчитат по по-високата от стойността на обезценката, определена в съответствие с МСФО 9 и стойността при първоначално признаване, намалена, където е подходящо, с натрупаната стойност на прихода, признат в съответствие с политиките за признаване на приходи на Банката.

Очакваните кредитни загуби, отнасящи се до издадени финансови гаранции, се отразяват в отчета за всеобхватния доход в перото Обезценка на финансови активи. Вероятността да възникне задължение за плащане от страна на Банката по такива договори, се оценява на базата на исторически опит с подобни инструменти.

3.4 Капитал

Акционерен капитал

Акционерният капитал е представен по номиналната стойност на издадените и платените акции. Постъпленията от издадени акции над тяхната номинална стойност се отчитат като премийни резерви.

Разходите, отнасящи се пряко до издаването на нови акции, се приспадат от капитала нетно от свързаните с тях данъци. Дивидентите по обикновени акции се признават в периода, в който са били одобрени от акционерите. Дивидентите за периода, обявени след датата на изготвяне на финансовите отчети, се оповестяват като събитие след датата на отчета.

Дивиденди

Задължение за парични разпределения към собствениците се признава, когато разпределението е одобрено от тях и не зависи от Банката. Кореспондиращата сума се отписва директно от собствения капитал.

3.5 Приходи и разходи

Приходи от лихви и разходи за лихви (МСФО 9)

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за всеобхватния доход на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни инструменти, с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата, при използване на метода на ефективния лихвен процент на основата на цената на придобиване и приложимия лихвен процент. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия, или други разлики между първоначалната балансова стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислена на база ефективен лихвен процент.

Приходът от лихви включва лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лихви по депозити в други банки, лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходът за лихви се признава на принципа на начисляване и включва лихвите по привлечени депозити от клиенти и от банки, както и по получени кредити и други привлечени средства, такси и комисионни по получени кредити, които са неразделна част от ефективния разход за лихви.

За експозициите, класифицирани във фази 1 и 2, Банката признава приходи от лихви на база на метода на ЕЛП, начислени върху тяхната брутна балансова стойност. За експозициите, класифицирани във фаза 3, Банката признава приходи от лихви на база на метода на ЕЛП, начислени върху тяхната амортизирана стойност, намалена с обезценка за очаквани кредитни загуби.

Банката също така притежава инвестиции и активи в страни с отрицателни лихвени равнища. Банката оповестява изплатени лихви по такива активи като лихвен разход с допълнително оповестяване в Бележка 6.

Приходи по договори с клиенти (МСФО 15)

Съгласно МСФО 15 се прилага петстъпков модел по отношение на приходите, произтичащи от договори с клиенти, независимо от вида на сделката или индустрията, изискващи от Банката да (1) идентифицира договорите с клиенти, (2) да идентифицира задълженията за изпълнение по тези договори, (3) да определи сумата на възнаграждението по договор, (4) да разпредели възнаграждението по договорите по идентифицираните задължения за изпълнение, и (5) да признава приход, когато е удовлетворено всяко едно от определените задължения за изпълнение.

Банката е идентифицирала следните задължения за изпълнение съгласно МСФО 15:

Услуги във връзка с извършване на трансакции – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Поради краткия времеви период на извършване на услугата, приходи се признават в момента на предоставянето ѝ. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Банката и представляват фиксирана сума на трансакция, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Банката прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на трансакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата. Издаване на гаранции и акредитиви – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Прехвърлянето на изгодите към клиента е равномерно за срока на договора и затова, Банката прилага линеен метод за измерване на напредъка по договора, водещ до линейна амортизация на таксите за договорения период. Таксите за тези услуги са фиксирани суми, изчислени в зависимост от стойността на гаранцията или акредитива.

- Поддържане на депозити – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Банката и представляват фиксирана сума на месечна база, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Банката прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на трансакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата.
- Извършване на дейност като посредник, за която Банката получава агентски комисиони – приходите се признават в определен момент във времето при предоставяне на посредническата услуга, тъй като Банката оперира в качеството си на посредник. На база на тези обстоятелства Банката признава приходи равни на стойността на комисионното възнаграждение за изпълнение на посредническата услуга. Комисионното възнаграждение представлява нетната сума, която Банката задържа след изплащане на частта, дължима на третата страна, на която Банката посредничи за изпълнение на услугите от същата тази трета страна.

Таксите за обслужване на облигационни емисии представляват такси за изпълняване на функцията банка-довереник по облигационна емисия на предприятие от обществен интерес. Възнаграждението се начислява и заплаща периодично, съгласно договор.

Приходите от средства на доверително управление представляват такси за управление на средства, предоставени от Министерство на финансите във връзка със заем от Kreditanstalt für Wiederaufbau предоставен на Министерство на финансите. Те

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

се признават когато са дължими по договор.

Банката – с изключение на ограничени операции, предоставяни на нейните служители – не реализира приходи от услуги, свързани с банкиране на дребно: размерът на приетите депозити и разплащателни сметки е 9,810 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 8,068 хил. лв.). Банката не е анализирала в детайли потенциалното влияние на такива услуги върху приходите с оглед ограничената ѝ експозиция към клиенти на дребно и липсата на клонова мрежа.

Операции в чуждестранна валута

При изготвянето на финансовия отчет сделки във валути, различни от функционалната валута на Банката (чуждестранна валута) се признават по валутни курсове, валидни към датата на сделката. На всяка отчетна дата монетарните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсовете, валидни към тази дата. Немонетарни позиции, отчитани по справедлива стойност, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсове, валидни към датата, на която е определена справедливата стойност. Немонетарните позиции, отчитани по историческа стойност в чуждестранна валута не се превалутират.

Сделки, осъществени в чуждестранни валути, са трансформирани в лева по курсовете на БНБ за деня на сделката. Вземанията и задълженията в чуждестранна валута се преоценяват ежедневно. В края на годината са преоценени в легова равностойност по заключителните обменни курсове на БНБ, които на по-важните валути към датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние са следните:

<u>Вид валута</u>	<u>31 декември 2024</u>	<u>31 декември 2023</u>
Щатски долари	1.88260	1.76998
Евро	1.95583	1.95583

От 1999 г., българският лев е обвързан с еврото, официална валута на Европейския съюз, в съотношение 1 евро за 1.95583 лева.

Нетните печалби или загуби от промяната на валутните курсове, възникнали от преоценката на вземания, задължения и от сделки с чуждестранна валута, са отчетени в индивидуалния отчет за всеобхватния доход за периода, в който са възникнали.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност, Банката е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и влошаване на финансовата стабилност на институцията. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва поемането на неоправдан риск. Процесите по управление на рисковете са ключови за доходността на Банката и нейната стабилност.

Управлението на риска в Българска банка за развитие ЕАД представлява комплекс от методи и процедури, които Банката използва за идентифициране, измерване и контрол на рисковите си експозиции. Банката управлява следните основни категории риск:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Кредитен;
- Ликвиден;
- Пазарен;
- Операционен.

При управление на рисковете, Българска банка за развитие ЕАД прилага политики и процедури, адекватни на характера и сложността на нейната дейност и базиращи се на добри банкови практики.

4.1. Кредитен риск

Кредитен риск е рискът от потенциални загуби, породени от неизпълнение от страна на клиентите на Банката на договорни задължения, във връзка с вземания и притежавани от Банката финансови инструменти, вкл. държавен риск, риск от контрагента и сетълмент риск и кредитен риск от концентрация.

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена Банката, поради което управлението му е основно в дейността ѝ. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР и с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики, както и изискванията на МСФО счетоводни стандарти.

Банката използва модели за генериране на вътрешен рейтинг при оценката и управлението на кредитния (включително контрагентния) риск по експозициите. Вътрешните рейтинг модели са съобразени със спецификата на оценявания субект. Създадените модели за оценка на кредитния риск при корпоративни клиенти на Банката са базирани на анализ на исторически данни и настоящото финансово състояние на контрагентите и свързаните с тях лица, историята и поведението им при обслужване на задължения към други контрагенти, анализ на бъдещите парични потоци, източник на обслужване на съществуващите и потенциално възникващите задължения към Банката и други специфични за конкретната сделка параметри. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл.

Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни, доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. Съществува „Процедура за ранно предупреждение при корпоративни кредитни клиенти“, включваща система за ранно предупредителни сигнали и действия.

При управлението на кредитния риск на Банката се съблюдава система от вътрешнобанкови лимити, които се преразглеждат и актуализират периодично.

В Банката функционира специализирано звено, оценяващо риска, както на ниво клиент, така и на ниво експозиция, като нивото на кредитоспособност се оценява и следи през целия живот на кредита – от кандидатстването до неговото пълно погасяване. Кредитният риск се редуцира частично и чрез прилагане на техниката „обезпечена кредитна защита“, посредством приемане на различни видове обезпечения, като оценките по обезпеченията във всеки един момент не са по-стари от 12 месеца.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Банката формира обезценки по експозиции, в зависимост от рисковия профил на кредитополучателя и/или групата свързани клиенти и на база извършени индивидуални тестове за обезценка.

Експозициите в корпоративния кредитен портфейл на Банката се разделят основно на три категории според наличието на Индикатори за обезценка – изменение на обективните показатели, на базата на които се извършва първоначалната оценка и последващо наблюдение на експозиция / клиент, което би довело до изменение на паричните потоци от финансовите активи в това число просрочие на дължими плащания от кредитополучателя: Фаза 1, „редовни“; Фаза 2, „наблюдавани“ или „forborne“ и Фаза 3, „проблемни/необслужвани“. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и представени в настоящата бележка 4.1. За кредити над 5,000 хил. лв. се извършват индивидуални прегледи за наличието на такива индикатори, а за суми под този праг – прегледите се извършват на портфейлна основа.

При клиенти, за които текущо няма установени индикации за повишен риск, Банката извършва периодично (най-малко веднъж годишно) преглед на финансовото и правно състояние, включително и на приетите обезпечения, с цел установяване необходимостта от промяна в процента на обезценки за риск от загуба и /или промяна в оценката на степента на кредитен риск. При клиенти с повишен кредитен риск, прегледът се извършва веднъж на 6 месеца, като при клиенти „проблемни/необслужвани“, прегледът се извършва на тримесечие. В изпълнение на препоръките на Базелския комитет и тяхното транспониране в регулации в рамките на Европейския съюз и по-конкретно Регламент 575/2013/ЕС и Директива 2013/36/ЕС, търговските банки следва да въведат с вътрешно-нормативните си актове вътрешно-рейтингова система, която позволява съпоставимост с официален кредитен рейтинг на кредитополучатели от признати външни рейтингови институции, която възприема международно използваната скала от десет кредитни рейтингови категории, включително две категории за необслужвани кредити.

Банката е разработила детайлна вътрешно-нормативната база, включваща Политика и правила за определяне на обезценка за несъбираемост на рискови експозиции, Методика за анализ и оценка на кредитния риск в Българска банка за развитие ЕАД, Правила за кредитната дейност на ББР и Методика за индивидуален кредитен рейтинг в Българска банка за развитие ЕАД, осигуряващи пълно съответствие на политиката и процедурите при определянето на вътрешен кредитен рейтинг с посочените нормативни актове на ЕС.

Размерът на обезценката се определя като разликата между текущия размер на амортизираната стойност на експозицията на клиента към Банката и нейния възстановим размер.

Банката начислява обезценка на портфейлна основа за вземанията по НПЕЕМЖС.

С цел предпазване и намаляване на кредитния риск, Банката приема обезпечения съгласно вътрешните си правила. Обичайната практика на Банката е да изисква обезпечение от кредитоискателите поне в размер на 100%, спрямо договорения размер на кредита, като се изисква изготвяне на оценки от лицензирани независими оценители.

Кредитен риск в дейността на Банката възниква и по линия на задбалансови ангажименти, основно неусвоени средства по одобрени заеми, гаранции и акредитиви,

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

представляващи неотменяем ангажимент на Банката да извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна и са носители на кредитен риск, аналогично на балансовите кредитни експозиции.

Банката формира различни подпортфейли, базирани на типа на контрагентите и носителите на кредитен риск, както следва:

- директно кредитиране – портфейл от кредитни ангажименти с длъжници юридически лица, различни от банкови финансови институции и кредити към физически лица (кредити към служители на Банката), както и субекти от публичния сектор.
- индиректно финансиране или „он-лендинг“ – портфейл от кредити, формирани към финансови (банкови и небанкови) институции, които имат за цел предоставяне на финансиране/улесняване достъпа до финансиране на микро, малки и средни предприятия в Република България.
- финансиране по линията на НПЕЕМЖС в изпълнение на ПМС 18 на МС.

Извън рамките на кредитния портфейл, кредитен риск в дейността на Банката е наличен при експозиции, формирани при други нейни дейности:

- портфейл от финансови инструменти различни от кредити, формиран във връзка с управление на свободните средства на Банката, който е съставен основно от държавни ценни книги с емитент Република България и други държави от ЕС, класифицирани като „финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“.
- към банки по линия на операции на паричен пазар, пласирани срочни депозити и наличности по ностро сметки;
- експозиции на вземания, обвързани с държавния бюджет.

В Банката функционира система от лимити във връзка с кредитния риск и риска от концентрации за различните подпортфейли, като текущо се следи кредитния риск и риска от концентрации на финансовите активи, както на базата на отраслови критерии, по отделни контрагенти, така и по застрахователни дружества, осигуряващи покритие. По отношение на директното кредитиране на Банката, за него се следи разпределението по икономически сектори и към клиенти и група свързани клиенти, като се спазват вътрешни ограничения (лимити) за концентрация на корпоративния кредитен портфейл по икономически сектори.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от финансовите активи, признати в индивидуалния отчет за финансовото състояние е, както следва:

Финансов актив	2024		2023	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	341,153	341,153	128,662	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	849,071	848,674	514,568	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,257,509	1,001,357	1,620,386	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския бюджет	10,971	10,786	14,431	14,262
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	346,340	346,340	365,458	365,458
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	158,282	158,282	121,000	121,000
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,366	1,319	1,704	1,622
Други финансови активи	1,074	1,074	2,645	2,645
	2,965,766	2,708,985	2,768,854	2,530,149

Позиция „Вземания от Републикански бюджет“ включва кредити по Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в размер на 10,786 хил. лв. (2023: 14,431 хил. лв.).

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово, е както следва:

	2024		2023	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Кредитни гаранции по програми анти-КОВИД	286,226	195,937	373,894	262,049
Неусвоен размер на разрешени кредити	227,485	227,472	184,384	184,378
Банкови гаранции и акредитиви	88,013	85,787	98,455	92,471
Невнесена част от акции на Three Seas Initiative	11,210	11,210	7,788	7,788
Участие в инвестиционна програма SIA	352	352	479	479
	613,286	520,758	665,000	547,165
Максимална експозиция към кредитен риск	3,579,052	3,229,743	3,433,854	3,077,314

При определяне на нетната експозиция, са взети предвид начислените обезценки и провизии, високоликвидните обезпечения (държавни ценни книжа и парични средства), както и нетната настояща стойност на ликвидни обезпечения – недвижими имоти.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Кредитен риск – концентрация

В таблицата по-долу са представени данни за финансовите активи на Банката (парични средства, средства по разплащателни сметки в Централни банки, вземания от банки, финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – предоставени кредити и аванси на клиенти, вземания от Републиканския бюджет, ценни книжа по амортизирана стойност и други финансови активи), класифицирани по сектори на икономиката (по брутна стойност преди обезценка):

	2024	%	2023	%
Сектори				
Финансови услуги	1,553,270	52.37%	970,494	35.05%
Държавно управление	314,333	10.60%	460,412	16.63%
Търговия	247,839	8.36%	430,092	15.53%
Промисленост, общо	272,827	9.20%	296,624	10.71%
Промисленост – производство на машини и оборудване	50,453	1.70%	83,035	3.00%
Промисленост – производство и разпределение на енергия	84,183	2.84%	86,715	3.13%
Промисленост – производство на хранителни продукти	60,633	2.04%	45,968	1.66%
Промисленост – други производства	77,558	2.62%	80,906	2.92%
Туристически услуги	251,569	8.48%	262,532	9.48%
Строителство	108,312	3.65%	129,984	4.69%
Транспорт	92,411	3.12%	111,883	4.04%
Операции с недвижими имоти	49,680	1.68%	51,564	1.86%
Селско стопанство	47,149	1.58%	29,357	1.07%
Други отрасли	28,376	0.96%	25,912	0.94%
	2,965,766	100%	2,768,854	100%

Концентрацията на клиентския портфейл (извън банкови институции) е представена в следващата таблица:

	2024		2023	
	Нетна експозиция*	% от СК	Нетна експозиция*	% от СК
Най-голяма обща експозиция към клиентска група	115,847	10.59%	161,416	15.36%
Общ размер на десетте най-големи експозиции	589,192	53.88%	921,160	87.64%
Обща сума двадесетте най-големи експозиции	756,135	69.15%	1,150,045	109.42%

* Нетна експозиция – Стойността на експозицията след приспадане на провизиите и високо ликвидните обезпечения.

Най-голямата кредитна експозиция на Банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 126,897 хил. лв. (включително 126,897 хил.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

лв. балансов дълг) по амортизирана стойност (31.12.2023: 161,416 хил. лв.¹), което представлява 11.60% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Банката съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2023: 15.36%).

Към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от собствения капитал на Банката.

Структурата на финансовите активи на Банката съгласно рисковите класификационни групи е следната (по брутна стойност преди обезценка):

Към 31 декември 2024 г.	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	341,153	-	-	341,153
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	849,071	-	-	849,071
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански бюджет	10,971	-	-	10,971
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	264,117	264,962	69,527	598,606
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Търговски кредити	168,201	174,194	123,368	465,763
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Потребителски кредити	2,578	2	-	2,580
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,983	-	-	1,983
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити на други финансови институции	130,674	5,728	-	136,402
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,366	-	-	1,366
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Други кредити и вземания	21,989	30,186	-	52,175
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	329,511	-	16,829	346,340
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	158,282	-	-	158,282
Други финансови активи	1,074	-	-	1,074
Общо финансови активи	2,280,970	475,072	209,724	2,965,766

¹ От които за целите на нетната експозиция са извадени признатите високоликвидни обезпечения – блокирани депозити в банката, гарантиращи акредитиви в същия размер.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31 декември 2023 г.	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	-	-	128,662
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	514,568	-	-	514,568
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански бюджет	14,431	-	-	14,431
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	255,563	280,409	124,582	660,554
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Търговски кредити	329,999	115,840	284,180	730,019
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Потребителски кредити	2,097	2	57	2,156
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,660	-	-	1,660
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Кредити на други финансови институции	131,788	1,779	2,056	135,623
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,704	-	-	1,704
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Други кредити и вземания	21,132	44,867	24,375	90,374
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	349,816	-	15,642	365,458
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	121,000	-	-	121,000
Други финансови активи	2,645	-	-	2,645
Общо финансови активи	1,875,065	442,897	450,892	2,768,854

По-долу са представени видовете обезпечения извън търговски предприятия, приети от Банката във връзка с отпуснати кредити, по справедлива стойност, определена от лицензирани независими оценители и потвърдена от служител на Банката, притежаващ необходимия лиценз:

Вид обезпечение	2024		2023	
	Справедлива стойност	%	Справедлива стойност	%
Ипотеки	689,592	68.60%	834,987	74.32%
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	204,601	20.35%	217,662	19.37%
Блокирани депозити	33,672	3.35%	42,965	3.82%
Ценни книжа, котиран на фондов пазар	7,461	0.74%	-	-
Застраховка кредитен риск	11,758	1.17%	23,299	2.07%
Банкови гаранции	58,250	5.79%	4,559	0.41%
Общо обезпечения	1,005,334	100%	1,123,472	100%

Кредитните експозиции могат да бъдат обезпечени с повече от едно обезпечение, т.е. могат да бъдат включени в повече от една позиция. Сумата от обезпеченията може да надхвърля 100%, тъй като по един кредит може да има повече от едно обезпечение.

Банката може да предоговори първоначалните условия по сключени договори в случаите на молба от страна на контрагентите. Обичайно това са сроковете за усвояване на кредитите, размера на кредита, лихвените нива и/или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски. Най-често това се наблюдава в случаи на промяна на първоначалните параметри, целите и обхвата, респ. времеви график на проектите. При предоговарянето се анализират измененията в първоначалните условия, с цел установяване дали промените представляват концесия (отстъпка) в полза на длъжника, както и доколко тази отстъпка значително изменя паричните потоци и тяхната нетна настояща стойност и, следователно, експозицията следва да се приеме за модифицирана/преструктурирана и, съответно, да бъде класифицирана във Фаза 2 или Фаза 3.

Съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР, Банката следи експозициите за индикатори, които биха могли да доведат до обезценка в бъдещ период. Тези индикатори могат да бъдат както пазарни – промяна в лихвените проценти, спредовете или други пазарни движения, или промени в регулаторната среда – така и специфични – промяна в стойността на обезпечението, промяна в прогнозите за развитие на дружеството, непредвидени в бизнес плана разходи, настъпването на инциденти, водещи до значително намаляване на капацитета на кредитополучателя.

Също така, анализът следва да определи дали модификацията е съществена до степен, която дава основание да се отпише активът и да се заведе нов такъв.

През 2024 г. и 2023 г. Банката извърши анализ на ефекта от модификациите върху експозициите от портфейла си, с цел да определи дали някои от тях не индикират необходимост от отписване и отчитане на нов актив. В резултат от анализа бе оценено, че ефектът от модификациите не е значителен.

Анализът на промените в стойностите на основните групи финансови активи и тяхната обезценка са представени в подсекция „Отчитане на ОКЗ“ в тази секция.

По отношение на кредитите, отпускани по програмата за енергийна ефективност, следва да бъде отбелязано, че съгласно параметрите на програмата размерът на одобрения кредит подлежи на регулярен процес на актуализация с оглед контрол на разходите по изпълнение. Резултат от този контрол е подписването на анекси по кредитите с актуализиране на финансовите параметри.

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В таблицата по-долу са представени данни за стойността на портфейла от финансови активи на Банката по видове инструменти:

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност												Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход				
Нефинансови предприятия и небанкови финансови институции			Републикански Бюджет		Банки		Физически лица		Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки		Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност		Други финансови активи		Дългови инструменти	
2024	2023		2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Обезценени на индивидуална основа																
-----редовни (Фаза 1)	255,087	358,745	-	-	-	-	-	-	-	-	1,366	1,704	1,074	2,645	329,511	349,816
-----наблюдавани (Фаза 2)	415,426	420,341	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	186,763	415,101	-	-	-	-	-	57	-	-	-	-	-	-	16,829	15,642
Брутна стойност	857,276	1,194,187	-	-	-	-	-	57	-	-	1,366	1,704	1,074	2,645	346,340	365,458
В т.ч. предоговорени	800,974	1,166,502	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----редовни (Фаза 1)	8,608	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	1,173	1,456	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	4,845	5,442	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	14,626	6,898	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
В т.ч. предоговорени	6,018	6,898	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
До 30 дни	2,689	1,456	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
От 30- 90 дни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Над 90 дни	3,329	5,442	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обезценени на портфейлна основа																
-----редовни (Фаза 1)	259,868	233,914	10,971	14,431	21,458	31,391	4,561	3,757	-	-	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	18,659	17,860	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	278,527	251,774	10,971	14,431	21,458	31,391	4,563	3,759	-	-	-	-	-	-	-	-
В т.ч. предоговорени	154,054	143,480	-	-	10,747	18,359	338	227	-	-	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----редовни (Фаза 1)	61,418	145,822	-	-	827,613	483,177	-	-	341,153	128,662	-	-	-	-	-	-
-----наблюдавани (Фаза 2)	39,812	3,238	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-----необслужвани (Фаза 3)	1,287	14,651	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	102,517	163,711	-	-	827,613	483,177	-	-	341,153	128,662	-	-	-	-	-	-
В т.ч. предоговорени	95,551	163,007	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	1,252,946	1,616,570	10,971	14,431	849,071	514,568	4,563	3,816	341,153	128,662	1,366	1,704	1,074	2,645	346,340	365,458
В т.ч. предоговорени	1,056,597	1,479,887	-	-	10,747	18,359	338	233	-	-	-	-	-	-	-	-

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Банката класифицира непросрочени и необезценени експозиции в посочените класове в зависимост от вътрешния им кредитен рейтинг, както следва:

- висок клас – от кредитен рейтинг от 1 до 3 включително за небанкови финансови институции, от 1А до 4С включително за МСП клиенти; от AAA до BB- включително за проектно финансиране – Фаза 1;
- стандартен клас – от кредитен рейтинг от 4 до 5 включително за небанкови финансови институции, от 5А до 6С включително за МСП клиенти и от В+ до В включително за проектно финансиране – Фаза 1;
- нисък клас – кредитен рейтинг 6 за небанкови финансови институции, от 7А до 7В включително за МСП клиенти и от В- до BB- за проектно финансиране – Фаза 1 (рейтинг 6), без просрочие или с просрочие до 30 дни или Фаза 2 (рейтинг 7 за небанкови финансови институции, от 7С до 8С включително за МСП клиенти и от CCC+ до CCC за проектно финансиране) и просрочие в интервала 30 до 90 дни;
- необслужвани – Фаза 3 (рейтинг 8, 9 и 10 за небанкови финансови институции, 9 и 10 включително за МСП клиенти и от CCC- до D за проектно финансиране) и просрочие над 90 дни.

Наблюдаваните кредити и вземания (Фаза 2), представени по амортизирана стойност, са както следва:

	2024	2023
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	264,962	280,409
Търговски кредити	174,194	115,840
Потребителски кредити	2	2
Кредити на други финансови институции	5,728	1,779
Други кредити и вземания	30,186	44,867
	475,072	442,897

Когато първоначалните условия на споразумението са изменени чрез даване на концесии (отстъпки) от страна на Банката към длъжника, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения, кредитът се класифицира като „преструктуриран“ (Фаза 2 или 3, съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Преструктурираните кредити и вземания, представени по амортизирана стойност, са както следва:

	2024	2023
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	147,452	240,416
в т.ч. Редовни (Фаза 1)	-	-
Наблюдавани (Фаза 2)	119,999	158,925
Необслужвани (Фаза 3)	27,453	81,491
Търговски кредити	137,963	326,116
в т.ч. Редовни (Фаза 1)	7,913	9,549
Наблюдавани (Фаза 2)	94,478	97,349
Необслужвани (Фаза 3)	35,572	219,218
Кредити на други ФИ	-	777
в т.ч. Редовни (Фаза 1)	-	-
Наблюдавани (Фаза 2)	-	777
Необслужвани (Фаза 3)	-	-
Други кредити и вземания	29,690	60,925
в т.ч. Редовни (Фаза 1)	-	-
Наблюдавани (Фаза 2)	29,690	36,550
Необслужвани (Фаза 3)	-	24,375
	315,105	628,234

Условни ангажименти

Банкови гаранции, акредитиви и неусвоени кредитни ангажименти

Банката оценява кредитното качество на предоставените условни ангажименти чрез методология, която оценява дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да изтекат ресурси от Банката.

Тези разходи (загуби) се определят на база Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване на ББР въз основа на Конверсионен фактор (CCF), който се прилага при задбалансови експозиции, при които има вероятност те да се превърнат в балансови (плащане по гаранции, усвояване на част от разрешения размер на кредита и др.).

Към 31.12.2024 г., Банката е идентифицирала ангажименти по гаранции (извън тези, по програмите анти-КОВИД) за 88,013 хил. лв. (2023 г.: 98,455 хил. лв.), които са провизирани в размер на 1,737 хил. лв. (2023: 3,242 хил. лв.) (Бележка 32).

Кредитни гаранции анти-КОВИД

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от КОВИД-19 (виж Бележка 37).

За тези програми, ББР възприе специална методика за провизиране с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци, както следва:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Програма за фирми – МСП и междинни предприятия

Основните параметри на програмата и гарантираните кредити са:

- Задължението за плащане по гаранциите е на практика безусловно, при спазване на договореното в гаранционните споразумения (за кредити, допуснати в програмата).
- Гаранциите са в размер до 80% от главницата по заем. Установен е максимален таван на плащанията – първоначално от 30%, а с решение на Министерски съвет в края на 2020 г. таванът е повишен на 50%.
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерии, свързани с ефектите от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на юридически лица. Включени са МСП, като с измененията от края на 2020 г. са добавени големите предприятия, сведени с измененията от 2021 г. до small mid-caps („Програма за възстановяване“).
- Банките имат възможност да включват кредити без обичайно необходимото обезпечение (първоначално изискването е за максимум 20% покритие на експозициите с материално обезпечение, в следствие бе увеличено на 50% - т.е. от 0% до 50%, а с промените по „Програма възстановяване“ материалната обезпеченост отпадна, оставяйки допустими само гаранциите от действителни собственици и свързани лица, както и залозите на вземания по сметки). Също така, до промените в „Програма за възстановяване“ е допустимо включването на определен процент вече формирани експозиции. Самоучастието на банките е определено на поне 20%. Условиата предопределят значително по-висок риск от този при обичайни гаранционни програми за бизнеса.

Към 31.12.2024 г. ББР е поела към търговските банки ангажимент за гаранции (като Лимит на плащанията или CAP) в размер на 50% от формираните по Програмата гарантирани портфейли. Съгласно предоставените от търговските банки окончателни отчети, към края на годината по програмата са гарантирани 1,677 броя кредити с общ размер 281.2 млн. лв., за които е предоставена гаранция в размер 225.0 млн. лв.

Предоставянето на гаранции по програмата приключи в края на м. юни 2022 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегирани данни) са 2,842 гарантирани кредита, в размер на 630.3 млн. лв.

При първоначалните калкулации за очаквани кредитни загуби, свързани с програмата за фирми, заложените параметри оценките за очакваните развития бяха:

Плащанията от страна на ББР да възлязат на 30% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 70% да бъдат изплатени от кредитополучателите;

- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение);
- Възстановяването на платените по гаранциите суми да възлезе на 35% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията;

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

В началото на 2025 г. Банката извърши анализ на поведението на портфейла от гаранции, свързани с кредити, отпуснати по тази програма. Вследствие на анализа, Банката реши да повиши процента на провизиране на тези експозиции на 31.5% (2023 г.: 27.6%).

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 3.33% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.51% за всеки 1% изменение.

Програма за физически лица

- Плащанията по гаранциите са на практика безусловни, при спазване на договореното в гаранционните споразумения (за кредити допуснати в програмата);
- Гаранциите са за 100% от главницата по заема;
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерия засегнатост от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на физически лица. Това са лица в неплатен отпуск или самонаети лица с намалени приходи. Доходите на кредитополучателите са стресирани и значително по-ниски от обичайните;
- Срокът на заемите е 5 години, включително възможен гратисен период до 24 месеца;
- ББР компенсира участващите търговски банки с плащане на годишна база в размер на 1.50% върху размера на поетия гаранционен ангажимент при максимален срок С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“.

С РМС 448/07.07.2022 г. бе дадена възможност за удължаване на заемите до 7 години, като при анексиране на гаранционните споразумения се променя и компенсацията от ББР: при удължаване на гаранцията след петата година компенсацията за търговските банки се намаля на 1%.

Предоставянето на гаранциите по програмата приключи през м. август 2021 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегирани данни) са 52,915 гарантирани кредита, в размер на 254.6 млн. лв.

При първоначалните калкулации за очаквани кредитни загуби, свързани с програмата за физически лица, заложените параметри оценките за очакваните развития бяха:

- Плащанията от страна на ББР да възлязат на 40% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 60% да бъдат изплатени от кредитополучателите;
- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение);

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Възстановяването на плащанията по гаранциите суми да възлезе на 25% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията;
- Заплащането на 1.5% към търговските банки е неотменим ангажимент на ББР, който е включен в калкулацията;
- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

Към 31.12.2024 г. ББР е гарантирала по програмата 36,347 активни кредита, за които е предоставена гаранция в размер на 58.1 млн. лв.

В началото на 2025 г. Банката извърши анализ на поведението на портфейла от гаранции, свързани с кредити, отпуснати по тази програма. Вследствие на анализа, Банката реши да промени процента на провизиране на тези експозиции към 31.12.2024 г. от 34% на 31.7%.

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 1.96% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.05% за всеки 1% изменение.

Към 31.12.2024 г. ББР е издала гаранции за общо 286,226 хил. лв. (31.12.2023 г.: 373,894 хил. лв.), като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 339,246 хил. лв. (31.12.2023 г.: 554,763 хил. лв.), и е заделила провизии на стойност 90,289 хил. лв. (31.12.2023 г.: 111,845 хил. лв.)

Отчитане на очаквани кредитни загуби (ОКЗ)

За инструментите, отчитани по амортизирана стойност, ОКЗ намаляват балансовата стойност в отчета за финансовото състояние.

За дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ОКЗ е част от негативната промяна на справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Те продължават да се представят по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, като натрупания коректив за загуби се представя в отчета за всеобхватния доход. При последващо отписване на инструмента, натрупаният коректив се признава в печалбата или загубата за периода.

Вероятност от неизпълнение (PD)

PD е вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга. За всеки вид индивидуална експозиция или портфейл, когато група експозиции се оценяват колективно, Банката поддържа историческа информация за движението между различните фази.

Стойността на 12-месечната вероятност от неизпълнение („12M PD“) се определя въз основа на наблюдаваните темпове на влошаване и се изчислява като движеща се средна стойност (moving average) за период, който обхваща минимум 2 години. За експозиции, които се оценяват индивидуално, стойността на 12M PD се определя в зависимост от присъдения кредитен рейтинг съобразно вътрешен модел. Данните за промените в рейтинга на кредитополучателите в едногодишен хоризонт се обобщават в транзакционни матрици, като за всяка стъпка на рейтинга се изчислява 12M PD в

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

зависимост от броя на установените случаи на неизпълнение. Банката коригира стойностите на 12M PD с цел отразяване на текущите или очаквани икономически условия, които могат да се различават от тези през анализирания исторически периоди.

Експозиция при неизпълнение (EAD)

EAD представлява очаквания размер на експозицията към момента на неизпълнение. Тя се определя в зависимост от типа на кредита, като се отчитат както усвоените, така и договорените неусвоени суми, според очакванията за бъдещи усвоявания.

Загуба при неизпълнение (LGD)

LGD представлява съотношението между очакваната загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение, към размера на експозицията при неизпълнение. Банката изчислява каква би била потенциалната загуба, ако експозицията мине в неизпълнение и единственият източник за погасяване на задълженията би бил реализиране на обезпеченията. Загубата се представя като процент от EAD.

Банката е определила относителни прагове, които също се използват за експозициите, за които важат абсолютните прагове и за тези, за които няма определени такива. Те са на базата на матрици обхващащи целия кредитен цикъл (through-the-cycle, TTC) и промяната на вероятността за неизпълнение на съответните експозиции от външните агрегирани данни на Moody's (като предварително Банката има разработена методология за приравняване на вътрешните кредитни рейтинги към тези на рейтинговата агенция), както и от историческите данни за експозициите на Банката.

Основни групи активи, подлежащи на обезценка

В следващите таблици са представени движенията на основните групи активи, подлежащи на обезценка, между различните фази за периода 01.01-31.12.2024 г. и 01.01-31.12.2023 г.:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Активи, отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление и Вземания от банки)

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2023 г.	925,781	477,498	345,197	1,748,476
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(134,113)	134,113	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(5,293)	-	5,293	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(183,725)	183,725	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	9,549	(9,549)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	45,871	(45,871)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	77,684	3,850	2,233	83,767
Изплатени или прехвърлени	(162,366)	(34,075)	(57,980)	(254,421)
Увеличени	32,701	8,914	2,653	44,268
Салдо към 31.12.2023 г.	743,943	442,897	435,250	1,622,090
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(23,013)	23,013	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(8,286)	-	8,286	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(41,851)	41,851	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	3,808	(3,808)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	84,907	(84,907)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	84,400	1,243	3,309	88,952
Изплатени или прехвърлени	(250,431)	(36,343)	(216,670)	(503,444)
Увеличени	40,487	5,014	5,776	51,277
Салдо към 31.12.2024 г.	590,908	475,072	192,895	1,258,875

В таблицата, представена по-горе, се включват всички активи, отчитани по амортизирана стойност – нефинансови предприятия, включително с държавно участие, физически лица и небанкови финансови институции.

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Държавно управление

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2023 г.	23,598	-	-	23,598
Изплатени или прехвърлени	(13,234)	-	-	(13,234)
Увеличени	4,067	-	-	4,067
Салдо към 31.12.2023 г.	14,431	-	-	14,431
Изплатени или прехвърлени	(5,060)	-	-	(5,060)
Увеличени	1,600	-	-	1,600
Салдо към 31.12.2024 г.	10,971	-	-	10,971

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В Държавно управление Банката представя активи, отчитани по амортизирана стойност, свързани с Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС).

Активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2023 г.	140,689	-	-	140,689
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	459,443	-	-	459,443
Изплатени или прехвърлени	(94,600)	-	-	(94,600)
Увеличени	9,036	-	-	9,036
Салдо към 31.12.2023 г.	514,568			514,568
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	810,374	-	-	810,374
Изплатени или прехвърлени	(477,813)	-	-	(477,813)
Увеличени	1,942	-	-	1,942
Салдо към 31.12.2024 г.	849,071	-	-	849,071

Заемите към банки и финансови институции, представени в предходната таблица, включват както операции на междубанков пазар, така и депозити с различна срочност.

Активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2023 г.	480,234	-	14,685	494,919
Изплатени или прехвърлени	(144,188)	-	(24)	(144,212)
Увеличени	13,770	-	981	14,751
Салдо към 31.12.2023 г.	349,816	-	15,642	365,458
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	70,173	-	-	70,173
Изплатени или прехвърлени	(99,267)	-	(32)	(99,299)
Увеличени	8,789	-	1,219	10,008
Салдо към 31.12.2024 г.	329,511	-	16,829	346,340

Портфейлът от ценни книжа е съставен основно от облигации на Република България, други европейски суверенни емитенти и облигации на големи корпоративни клиенти.

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2024 г. и 2023 г.

Размерът на очакваната кредитна загуба е функция на вероятността от неизпълнение на инструмента, очакваната загуба при неизпълнение и размера на балансовата и задбалансовата експозиция. Вероятността от неизпълнение (PD) и очакваната загуба при

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

неизпълнение (LGD) са параметрите, които участват в определяне на процента за провизиране и тези параметри се определят на базата на индивидуален преглед на ранните предупредителни знаци, които са хомогенни по отношение на кредитните си характеристики и на обвързаността си с международни и местни макроикономически променливи, които биха могли да им повлияят.

По-долу са представени движенията на обезценките през 2024 г. и 2023 г.:

**Активи, отчитани по амортизирана стойност
(с изключение на Държавно Управление и
Вземания от банки)**

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2023 г.	22,968	66,020	154,883	243,871
Трансфери:	(3,111)	3,111	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(346)	-	346	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	-	(23,398)	23,398	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	-	-	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	-	9,815	(9,815)	-
Нови експозиции	1,045	2,681	48,269	51,995
Изплатени или прехвърлени	(6,938)	(14,002)	(54,936)	(75,876)
Увеличение на обезценката по съществуващи експозиции	480	13,646	3,719	17,845
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	14,098	57,873	165,864	237,835
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(553)	553	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(122)	-	122	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(8,296)	8,296	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	345	(345)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	64,054	(64,054)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	792	4,271	31,489	36,552
Изплатени или прехвърлени	(2,297)	(22,389)	(57,037)	(81,723)
Увеличени	1,081	34,574	27,880	63,535
Салдо на обезценките към 31.12.2024 г.	13,344	130,295	112,560	256,199

**Активи, отчитани по амортизирана стойност -
Държавно Управление**

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2023 г.	61	-	-	61
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	108	-	-	108
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	169	-	-	169
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	16	-	-	16
Салдо на обезценките към 31.12.2024 г.	185	-	-	185

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

**Активи, отчитани по амортизирана стойност –
Вземания от банки**

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2023 г.	1,384	-	-	1,384
Увеличени/(Намалени), нетно	(683)	-	-	(683)
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	701	-	-	701
Увеличени/(Намалени), нетно	(304)	-	-	(304)
Салдо на обезценките към 31.12.2024 г.	397	-	-	397

**Активи, отчитани по справедлива стойност
през друг всеобхватен доход – Дългови
инструменти**

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2023 г.	2,918	-	4,110	7,028
Изплатени или прехвърлени	(1,035)	-	-	(1,035)
Други движения	-	-	589	589
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	1,883	-	4,699	6,582
Изплатени или прехвърлени	(1,088)	-	-	(1,088)
Други движения	77	-	2,798	2,875
Салдо на обезценките към 31.12.2024 г.	872	-	7,497	8,369

Стойност на обезпеченията към 31.12.2024 г.

Стойността на обезпеченията по обезпечени активи е представена в следващата таблица:

Вид обезпечение	Балансова стойност на кредита	Стойност на обезпечението
Ипотеки	254,200	689,592
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	71,071	204,601
Блокирани депозити	71,312	33,672
Застраховка кредитен риск	6,202	11,758
Ценни книжа, котиращи на фондов пазар	4,996	7,461
Банкови гаранции	50,794	58,250
Други обезпечения	541,225	1,940,494
Необезпечени	6,553	-
Общо	1,006,353	2,945,828

Стойност на обезпеченията към 31.12.2023 г.

Вид обезпечение	Балансова стойност на кредита	Стойност на обезпечението
Ипотеки	387,330	834,987
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	79,947	217,662
Блокирани депозити	102,645	42,965
Застраховка кредитен риск	9,962	23,299
Банкови гаранции	2,144	4,559
Други обезпечения	786,265	2,719,888
Необезпечени	14,340	-
Общо	1,382,633	3,843,360

Риск от държавата

Банката е формирала портфейл от ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, формиран основно от държавни ценни книжа с емитент Република България, други държави от ЕС и САЩ. Експозицията на Банката към държавен дълг е 298,379 хил. лв. към 31.12.2024 г. и 319,521 хил. лв. към 31.12.2023 г.

Книжата на Република България имат присъден кредитен рейтинг BBB/A-2 с положителна перспектива от Standard & Poor's (28.05.2024 г.), BBB с положителна перспектива от Fitch Ratings (18.10.2024 г.) и Baa1 със стабилна перспектива от Moody's (24.01.2025 г.). Притежаваните книжа, емитирани от правителствата на други държави са с рейтинг не по-нисък от BBB- по скалата на Fitch Ratings/Standard&Poor's, или еквивалента Baa3 по скалата на Moody's.

Според Fitch Ratings, рейтинг BBB означава, че „очакванията за неплатежоспособност са ниски и капацитетът за обслужване на финансовите задължения е адекватен, но при влошаване на икономическите условия или бизнес средата този капацитет е вероятно да намалее.“ Moody's и Standard&Poor's имат сходни дефиниции за рейтингите, дадени на суверена.

4.2. Пазарен риск

Пазарните рискове са свързани с негативни изменения на лихвени проценти, валутни курсове, кредитни спредове и други фактори, оказващи влияние върху цените на ценните книжа и другите финансови активи. Тези движения могат да дадат отражение върху финансовата позиция и рентабилността на Банката.

Лихвен риск

Лихвеният риск е вероятността от изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Лихвеният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Банката. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени във времеви интервали според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Подходът за измерване на лихвения риск по отношение на цялостната дейност основно включва:

- Анализ на лихвената чувствителност на дохода – измерващ лихвената чувствителност на нетния лихвен доход на Банката;
- Анализ на лихвената чувствителност на икономическия капитал – измерва лихвената чувствителност на икономическата стойност на капитала на Банката;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за лихвен риск, отразяващи волатилността на съответната лихвена крива, както и рисковия апетит на Банката;
- Стрес тестове за лихвен риск – които представят потенциалното изменение на годишния нетен лихвен доход и икономическата стойност на капитала на Банката след прилагане на стрес-сценарии за изменение на лихвените криви по валути.

Анализът на лихвения риск при паричните потоци се извършва чрез разпределението на паричния поток на активите и пасивите, участващи в анализа на лихвения дисбаланс и формиращи съответните матуритетни несъответствия. При наличие на позиции в отчета за финансовото състояние на Банката, класифицирани като такива, определени по справедлива стойност, същите се отнасят в приложимата матуритетна зона в анализа на лихвения дисбаланс. Банката поддържа определени безлихвени активи и пасиви във връзка с осъществяване на разплащателни операции.

Освен анализа на лихвената чувствителност, при управление на лихвения риск регулярно се идентифицират и основните източници, участващи в промяната на нетния лихвен спред на Банката. Това спомага за вземане на своевременни решения по отношение на лихвената политика на Банката, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо лихвения риск, на който е изложена Банката, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите граници и лимити за Банката.

Таблицата по-долу обобщава лихвената експозиция и риск на Банката. В нея са включени активите и пасивите на Банката по балансова стойност, съгласно лихвените клаузи, заложи в договорите, матуритетната им структура и чувствителността им, спрямо движението на лихвените проценти.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

31 декември 2024 г.

	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	безлихвени	Общо
Финансови активи				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	27,717	810,265	10,692	848,674
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	991,483	9,874	-	1,001,357
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския Бюджет	10,786	-	-	10,786
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1,319	-	-	1,319
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	40,648	305,692	-	346,340
Други финансови активи	-	-	1,074	1,074
	1,071,953	1,125,831	11,766	2,209,550
Финансови пасиви				
Привлечени средства от международни институции	611,158	-	-	611,158
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	341,997	512,481	11,239	865,717
Депозити от кредитни институции	46,233	200,345	-	246,578
Други привлечени средства	12,164	4,942	-	17,106
Задължения по договори за лизинг	112	-	-	112
Други финансови пасиви	-	-	63	63
	1,011,664	717,768	11,302	1,740,734
Общо балансова лихвена експозиция	60,289	408,063	464	468,816
Условни задължения и ангажименти	168,819	58,666	293,286	520,771

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

31 декември 2023 г.

	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	безлихвени	Общо
Финансови активи				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	43,267	459,517	11,083	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,372,528	9,952	153	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския Бюджет	14,262	-	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	1622	-	-	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	31,602	333,856	-	365,458
Други финансови активи	-	-	2,645	2,645
	1,463,281	803,325	13,881	2,280,487
Финансови пасиви				
Привлечени средства от международни институции	581,931	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	373,177	263,078	13,912	650,167
Депозити от кредитни институции	20,615	189,303	-	209,918
Други привлечени средства	11,687	5,131	-	16,818
Задължения по договори за лизинг	208	-	-	208
Други финансови пасиви	-	-	4,521	4,521
	987,618	457,512	18,433	1,463,563
Общо балансова лихвена експозиция	475,663	345,813	(4,552)	816,924
Условни задължения и ангажименти	153,147	31,237	362,787	547,171

Анализ на лихвената чувствителност

Таблицата на следващата страница включва финансовите инструменти на Банката, представени по балансова стойност, категоризирани по по-ранната от двете дати – датата на промяна на лихвения процент по договор или датата на падежа.

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

31 декември 2024 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксира на лихва	Безлихве ни	Общо
Финансови активи									
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	6,785	20,932	-	-	-	-	810,265	10,692	848,674
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	73,725	917,758	-	-	-	-	9,874	-	1,001,357
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	10,786	-	-	-	-	-	-	-	10,786
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	1,319	-	-	-	-	-	1,319
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	69,097	62,361	65,765	61,106	55,225	32,786	-	-	346,340
Други финансови активи								1,074	1,074
Общо финансови активи	160,393	1,001,051	67,084	61,106	55,225	32,786	820,139	11,766	2,209,550
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	-	186,982	424,176	-	-	-	-	-	611,158
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	420,369	337,927	87,401	8,781	-	-	-	11,239	865,717
Депозити от кредитни институции	46,233	-	-	-	-	-	200,345	-	246,578
Други привлечени средства	-	12,164	-	-	-	4,942	-	-	17,106
Задължения по договори за лизинг	-	112	-	-	-	-	-	-	112
Други финансови пасиви	-	19	-	-	44	-	-	-	63
Общо финансови пасиви	466,602	537,204	511,577	8,781	44	4,942	200,345	11,239	1,740,734
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(306,209)	463,847	(444,493)	52,325	55,181	27,844	619,794	527	468,816
Условни задължения и ангажменти	-	12,507	155,534	778	-	-	58,666	293,286	520,771

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

31 декември 2023 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксира на лихва	Безлихве ни	Общо
Финансови активи									
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	8,741	34,526	-	-	-	-	459,517	11,083	513,867
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	90,676	1,281,699	-	-	-	-	10,105	153	1,382,633
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	14,262	-	-	-	-	-	-	-	14,262
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	1,622	-	-	-	-	-	1,622
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	4,019	-	19,947	71,710	227,481	42,301	-	-	365,458
Други финансови активи	-	-	-	-	-	-	-	2,645	2,645
Общо финансови активи	117,698	1,316,225	21,569	71,710	227,481	42,301	469,622	13,881	2,280,487
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	-	103,945	477,986	-	-	-	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	407,059	30,763	16,720	118,248	63,465	-	-	13,912	650,167
Депозити от кредитни институции	20,615	-	-	-	-	-	189,303	-	209,918
Други привлечени средства	-	11,687	-	-	-	5,131	-	-	16,818
Задължения по договори за лизинг	-	208	-	-	-	-	-	-	208
Други финансови пасиви	4,458	26	-	-	37	-	-	-	4,521
Общо финансови пасиви	432,132	146,629	494,706	118,248	63,502	5,131	189,303	13,912	1,463,563
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(314,434)	1,169,596	(473,137)	(46,538)	163,979	37,170	280,319	(31)	816,924
Условни задължения и ангажименти	-	13,519	137,241	2,387	-	-	31,237	362,787	547,171

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Чувствителност на лихвените активи и пасиви

Таблицата по-долу показва чувствителността на финансовия резултат на Банката при възможни промени в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември с плаващ лихвен процент и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Реалният ефект от промени в пазарните лихвени нива може да бъде различен, тъй като съществена част от кредитите и вземанията от клиенти се олихвяват с плаващ лихвен процент, базиран на определяна от Банката променлива част, която се влияе от множество фактори.

Валута	2024			2023		
	Увеличение/ намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал	Увеличение/ намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал
BGN	0.50%	1,289	(506)	0.50%	1,460	(1,078)
EUR	0.50%	(832)	(932)	0.50%	873	(1,642)
USD	0.50%	(185)	(2)	0.50%	(192)	-
BGN	-0.50%	(1,289)	506	-0.50%	(1,460)	1,078
EUR	-0.50%	832	932	-0.50%	(873)	1,642
USD	-0.50%	185	2	-0.50%	192	-

Чувствителност на собствения капитал, измерена чрез потенциалното изменение в пазарната стойност на дълговите инструменти отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, при изменение на лихвените криви с 50 б. т.

Нетният лихвен спред към 31.12.2024 г. е 2.19% (към 31.12.2023 г.: 2.98%).

Валутен риск

Валутният риск е риск от негативно влияние на изменения във валутните курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Банката в резултат на открити валутни позиции. При управлението на валутния риск, Банката следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции съгласно зададени лимити. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а в следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност.

Политика на Банката е основната част от активите и пасивите, и респективно банковите операции да са деноминирани във валутите евро или лев. Банката не извършва съществени сделки и не държи значителни открити позиции във валути, различни от евро и лев. Докато курсът на лева е устойчиво фиксиран към еврото, еврото не се разглежда като валута, носеща валутен риск за паричните потоци и финансовата позиция на Банката.

Валутният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Банката. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени според валутата, в която са деноминирани.

Подходът за измерване на валутния риск по отношение на цялостната дейност включва основно:

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Анализ на валутната чувствителност на дохода – измерващ приходите на Банката от валутни операции;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за валутен риск, отразяващи рисковия апетит на Банката;
- Стрес тестове за валутен риск, които представят потенциалното изменение на годишния доход след прилагане на стрес-сценарии за изменение на валутните курсове.

Анализът на валутния риск се извършва чрез разпределението на активите и пасивите на Банката според валутата, в която са деноминирани, което спомага за вземане на своевременни решения по отношение на валутната политика на Банката, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо валутния риск, на който е изложена Банката, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите за Банката граници и лимити.

Следващата таблица обобщава експозицията на Банката към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на Банката по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

Към 31 декември 2024 г.

	В USD	В EUR	В друга чуждестра нна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	108	123,012	-	218,033	341,153
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	77,602	765,908	179	4,985	848,674
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	616,092	-	385,265	1,001,357
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	-	-	10,786	10,786
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	-	1,319	1,319
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	5,628	223,253	-	117,459	346,340
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	41,457	-	116,825	158,282
Други финансови активи	14	244	-	816	1,074
Общо финансови активи	83,352	1,769,966	179	855,488	2,708,985

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Финансови пасиви	В USD	В EUR	В друга чуждестра нна валута	В BGN	Общо
Привлечени средства от международни институции	-	611,158	-	-	611,158
Депозити от клиенти, различни от кредитни институции	55,996	443,776	108	365,837	865,717
Депозити от кредитни институции	27,298	177,276	-	42,004	246,578
Други привлечени средства	-	17,106	-	-	17,106
Провизии по гаранции	-	-	-	92,026	92,026
Задължения по договори за лизинг	-	112	-	-	112
Други финансови пасиви	-	63	-	-	63
Общо финансови пасиви	83,294	1,249,491	108	499,867	1,832,760
Нетна балансова валутна позиция	58	520,475	71	355,621	876,225
Условни задължения и ангажименти	5,883	98,973	-	508,430	613,286

Към 31 декември 2023 г.

	В USD	В EUR	В друга чуждестра нна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	77	35,646	-	92,939	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	53,563	446,356	41	13,907	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	854,243	-	528,390	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	-	-	14,262	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	-	1,622	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	-	233,143	-	132,315	365,458
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	41,502	-	79,498	121,000
Други финансови активи	16	1,734	-	895	2,645
Общо финансови активи	53,656	1,612,624	41	863,828	2,530,149

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Финансови пасиви	В друга чуждестранна валута				
	В USD	В EUR	В BGN	Общо	
Привлечени средства от международни институции	-	581,931	-	-	581,931
Депозити от клиенти, различни от кредитни институции	53,614	143,829	-	452,724	650,167
Депозити от кредитни институции	-	186,521	-	23,397	209,918
Други привлечени средства	-	16,818	-	-	16,818
Провизии по гаранции	-	-	-	115,087	115,087
Задължения по договори за лизинг	-	208	-	-	208
Други финансови пасиви	3	453	-	4,065	4,521
Общо финансови пасиви	53,617	929,760	-	595,273	1,578,650
Нетна балансова валутна позиция	39	682,864	41	268,555	951,499
Условни задължения и ангажименти	6,147	85,016	-	573,837	665,000

Таблицата по-долу показва чувствителността на Банката при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември 2024 г.

2024						
Валута	КУРС	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал
		Намаление (BPS)**	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1.88260	(1,795)	1,586	(3)	3	-
Японска йена (JPY)	0.0119945	(11)	5,000	-	-	-
Британски паунд (GBP)	2.35875	(867)	1,333	(3)	2	-
Общ ефект				(6)	5	

Таблицата по-долу показва чувствителността на Банката при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември 2023 г.

2023						
Валута	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал	
	КУРС	Намаление (BPS)**	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1.76998	(1,687)	1,491	(1)	1	-
Японска йена (JPY)	0.01251	(12)	5	-	-	-
Британски паунд (GBP)	2.25054	(827)	1,272	(2)	2	-
Общ ефект				(3)	3	-

* Пресметнато въз основа на 3-мес. изменение на валутния курс (исторически период 3 год.) със степен на доверителност 99%.

** Неблагоприятна промяна във валутните курсове спрямо нетните открити позиции на Банката в отделните валути.

Към 31 декември 2024 г. и 2023 г. откритите позиции по валути и пазарната волатилност на съответните валути биха оказали незначителен ефект върху финансовия резултат на Банката, оценен в размер на минус 6 хил. лв. (2023 г.: минус 3 хил. лв.) в хипотезата на неблагоприятна промяна на валутните курсове спрямо откритите позиции по отделните валути на Банката с отчетените базисни точки (BPS: 1 б. т. = 0.0001 в десетична форма).

Ценови риск на акции, котирани на борсата

Ценовият риск, свързан с акциите, е рискът от понижаване на справедливата стойност в резултат на промяна в пазарните цени. Банката е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като инвестиции по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. За целта, ръководството на Банката следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа. Допълнително, към настоящия момент силно са редуцирани операциите на фондовите пазари и търговията със закупените акции, като текущо се наблюдават докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността му.

4.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява рискът Банката да не може да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе неприемливи загуби.

Дейността на Банката изисква устойчив паричен поток, който да замени съществуващите депозити и получени кредити при падежа им, както и да задоволи търсенето на клиентите за допълнителни кредити. При управление на ликвидността, Банката взема предвид и ангажиментите, свързани с неусвоената част по отпуснати кредити и всички други видове условни ангажименти.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Падежните срокове на активите и пасивите, способността за заместване на лихвоносните задължения на приемлива цена, в момента на техния падеж, както и влиянието на промените в лихвените проценти и валутните курсове върху печалбата преди данъци и собствения капитал са важни фактори при оценката на ликвидността на Банката. За да управлява ликвидния риск, във всеки момент, Банката поддържа високоликвидни активи в съответствие с валутата на пасивите си.

Мониторингът и контролът на общата ликвидност се извършват от Комитета за управление на активи и пасиви (КУАП). Банката съблюдава различни нормативно определени и вътрешни ликвидни съотношения и индикатори, определени от БНБ и ЕБО, както и от Ръководството на Банката, като се извършват и вътрешни анализи въз основа на падежни таблици със сценарии за установяване на нетните парични потоци по периоди, включващи базови, и песимистични сценарии, отразяващи в различна степен негативни допускания, свързани със загуба на доверие от страна на клиенти, влошаване на качеството на кредитния портфейл, негативни допускания за банковия пазар и други допускания, които биха могли да повлияят върху ликвидната позиция на Банката. Допълнително се следят редица съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва и чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността и чрез мониторинг на нивото на ликвидните буфери на Банката и допълнителните източници на финансиране при пазарни шокове, идиосинкратични шокове, представляващ загуба на доверие от страна на пазара в отделна банка или банкова група, водещо до намаляване рейтинга на институцията с поне две степени и комбинирани шокове. Целта на стресовите сценарии е да проверят адекватността на Банката да противодейства на различни кризисни ситуации.

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на отношение на ликвидно покритие на Банката:

	2024	2023
Към 31 декември	391.90%	355.76%
Средна стойност за периода	429.52%	293.13%
Най-високо за периода	596.58%	405.48%
Най-ниско за периода	299.13%	206.31%
	2024	2023
Парични средства и парични салда при Централни банки	341,153	128,662
Средства по разплащателни сметки в други банки и междубанкови депозити до 90 дни	816,921	468,094
Държавни ценни книжа	298,379	319,521
Ликвидни активи	1,456,453	916,277
Финансови пасиви, оценявани по амортизирана стойност	1,740,671	1,459,042
Провизии	92,419	119,043
Задължения към персонала при пенсиониране	914	705
Пасиви	1,834,004	1,578,790
Коефициент на ликвидните активи (КЛА)	79.41%	58.04%

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В таблицата по-долу е направен анализ на активите и пасивите на Банката по балансова стойност, групирани по остатъчен срок до падежа:

Към 31 декември 2024 г.	До 1 месец	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	341,153	-	-	-	-	341,153
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	768,021	48,900	12,329	19,424	-	848,674
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	7,919	25,896	120,941	441,345	405,256	1,001,357
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	4,173	6,613	-	-	10,786
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	178	1,141	-	1,319
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	69,247	65,537	126,323	54,766	30,467	346,340
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	158,282	-	-	-	-	158,282
Други финансови активи	1,074	-	-	-	-	1,074
Общо финансови активи	1,345,696	144,506	266,384	516,676	435,723	2,708,985
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	-	89,310	123,378	259,087	139,383	611,158
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	420,428	337,927	103,889	3,472	1	865,717
Депозити от кредитни институции	246,578	-	-	-	-	246,578
Други привлечени средства	-	-	213	13,018	3,875	17,106
Провизии	300	600	2,700	88,426	-	92,026
Задължения по договори за лизинг	8	16	88	-	-	112
Други финансови пасиви	-	19	-	44	-	63
Общо финансови пасиви	667,314	427,872	230,268	364,047	143,259	1,832,760
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	678,382	(283,366)	36,116	152,629	292,464	876,225
Условни задължения и ангажменти	16,216	4,399	261,791	227,448	10,904	520,758

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31 декември 2023 г.	До 1 месеца	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	-	-	-	-	128,662
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	468,094	1,541	4,074	40,158	-	513,867
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	284,394	20,996	142,265	518,909	416,069	1,382,633
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	4,139	10,123	-	-	14,262
ФА, отчитани по амортизирана стойност – Дългови ценни книжа	-	-	184	1,438	-	1,622
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	4,676	1,304	92,894	225,542	41,042	365,458
ФА, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	121,000	-	-	-	-	121,000
Други финансови активи	2,645	-	-	-	-	2,645
Общо финансови активи	1,009,471	27,980	249,540	786,047	457,111	2,530,149
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	-	15,933	112,956	440,773	12,269	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	403,792	34,129	143,093	69,152	1	650,167
Депозити от кредитни институции	209,918	-	-	-	-	209,918
Други привлечени средства	-	-	213	12,540	4,065	16,818
Провизии	300	600	2,700	111,487	-	115,087
Задължения по договори за лизинг	8	16	72	112	-	208
Други финансови пасиви	4,458	26	-	37	-	4,521
Общо финансови пасиви	618,476	50,704	259,034	634,101	16,335	1,578,650
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	390,995	(22,724)	(9,494)	151,946	440,776	951,499
Условни задължения и ангажменти	5,518	10,382	141,834	380,563	8,868	547,165

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В таблицата по-долу са представени brutните недисконтирани парични потоци, свързани със задълженията на Банката към 31 декември:

<i>Към 31 декември 2024 г.</i>	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1м.	1-3 м.	3-12 м.	1-5 г.	над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	611,158	683,642	-	89,940	128,015	289,037	176,650
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	865,717	865,750	420,435	337,949	103,893	3,472	1
Депозити от кредитни институции	246,578	246,584	246,584	-	-	-	-
Други привлечени средства	17,106	19,030	-	-	217	14,003	4,810
Други финансови пасиви	3,244	3,244	3,174	19	-	51	-
Задължения по договори за лизинг	112	114	8	17	89	-	-
	1,743,915	1,818,364	670,201	427,925	232,214	306,563	181,461
Провизии по банкови и кредитни гаранции	92,026	92,026	300	600	2,700	88,426	-
Неусвоени кредитни ангажменти	227,485	227,485	13,842	4,343	100,617	103,587	5,096
<i>Към 31 декември 2023 г.</i>	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1м.	1-3 м.	3-12 м.	1-5 г.	над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	581,931	656,672	-	16,275	118,956	505,108	16,333
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	650,167	650,188	403,800	34,131	143,101	69,155	1
Депозити от кредитни институции	209,918	209,997	209,997	-	-	-	-
Други привлечени средства	16,818	19,594	-	-	217	14,281	5,096
Други финансови пасиви	4,521	4,521	4,458	26	-	37	-
Задължения по договори за лизинг	208	220	9	18	79	114	-
	1,463,563	1,541,192	618,264	50,450	262,353	588,695	21,430
Провизии по банкови и кредитни гаранции	115,087	115,087	300	600	2,700	111,487	-
Неусвоени кредитни ангажменти	184,384	184,384	17,095	2,322	69,963	91,835	3,169

Предвид специфичната дейност на Банката, към 31 декември 2024 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 87.95% от общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции (към 31 декември 2023 г.: 84.16%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции възлиза на 23.17% (31 декември 2023 г.: 21.57%).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В таблицата по-долу са представени финансовите активи на Банката, които са на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране и финансовите активи, които са заложили като обезпечение на финансови пасиви:

Към 31 декември 2024 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение*	На разположение за обезпечаване	Други**	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	-	159,642	181,511	341,153
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	10,692	837,982	-	848,674
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	576,245	425,112	1,001,357
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	10,786	-	10,786
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа	-	1,319	-	1,319
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг	6,492	339,848	-	346,340
всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	-	-	158,282	158,282
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг	-	-	158,282	158,282
всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	-	1,074	1,074
Други финансови активи**	-	-	1,074	1,074
Общо финансови активи	17,184	1,925,822	765,979	2,708,985

Към 31 декември 2023 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение*	На разположение за обезпечаване	Други**	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	-	36,146	92,516	128,662
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	11,083	502,784	-	513,867
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	733,550	649,083	1,382,633
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републикански Бюджет	-	14,262	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа	-	1,622	-	1,622
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг	6,260	359,198	-	365,458
всеобхватен доход – Дългови ценни книжа	-	-	121,000	121,000
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг	-	-	121,000	121,000
всеобхватен доход – Капиталови ценни книжа	-	-	2,645	2,645
Други финансови активи**	-	-	2,645	2,645
Общо финансови активи	17,343	1,647,562	865,244	2,530,149

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

* Към 31.12.2024 година, по контра-гаранции на два корпоративни клиента са блокирани средства в размер на 10,692 хил. лв. (2023 г.: 11,083 хил. лв.), с падежна структура както следва:

Падежен интервал	Вземания от банки, заложени като обезпечение	
	2024 г.	2023 г.
От 0 до 90 дни	-	1,541
От 91 до 180 дни	-	51
От 181 до една година	7,372	4,022
Над една година	3,320	5,469
	10,692	11,083

Към 31.12.2024 г. са блокирани ценни книжа по законово изискване за обезпечаване средства на държавния бюджет, в размер на 6,492 хил. лв. (2023 г.: 6,260 хил. лв.).

** Други представляват финансови активи, които не са обременени с тежести и нямат рестрикции да бъдат използвани като обезпечение, но Банката не би ги взела предвид като на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране в нормалния си ход на дейността.

Преглед на размера, развитието и кредитното качество на необременените с тежести активи се извършва веднъж годишно.

Управление Риск, съвместно с други звена в Банката, месечно следи и докладва пред Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) съотношенията на активите, заложени като обезпечение към общата балансова стойност на активите на Банката. При превишение на одобрените от Управителния съвет на Банката лимити, КУАП докладва пред същия за предприемане на съответни корективни действия.

4.4. Операционен риск

Основните източници на операционен риск в Банката са персонал, процеси, системи и външни събития. Банката е определила основните видове операционен риск като:

- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси;
- Риск от загуба от неадекватни, неправомерни и/или неправилни действия или бездействия на персонала;
- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи системи;
- Риск от загуба от външни събития, включително правен риск.

Управлението на операционния риск се основава на принципите за непоемане на необоснован риск, стриктно спазване на нивата на компетентност и приложимата нормативна уредба. Банката прилага надеждни методи за ограничаване влиянието на операционните рискове, в т.ч. чрез разделяне на функциите и отговорностите, двоен контрол, нива на компетентност, вътрешен контрол и други. Допълнително във всички вътрешни правила и политика на Банката са заложени контролни процедури по редуциране на операционния риск.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

В процеса на управление на операционния риск стриктно се наблюдават и регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността различните звена и процеси на Банката, като събитията, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези със съществен ефект, служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии.

Операционният риск е измерим и контролируем, като в процеса на работа се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Банката.

За целите на измерване на операционния риск Банката прилага "Метода на базисния индикатор".

4.5. Управление на собствения капитал

Основните цели на Банката при управлението на собствения капитал е да поддържа неговото ниво в размери достатъчни за развитие на дейността и постигане на общите цели, заложи при създаването ѝ – подкрепа на икономическата политика на страната и развитието на малкия и среден бизнес.

В дейността си, Банката следва да спазва регулаторните изисквания за капитала, както и да продължи да оперира като действащо предприятие.

В таблицата са показани основните компоненти на собствения капитал, съгласно регулаторните изисквания и съотношенията, които Банката е постигнала:

	2024	2023
<u>СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА</u>	1,101,221	1,049,652
КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,101,221	1,049,652
БАЗОВ СОБСТВЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,101,221	1,049,652
Акционерен капитал	1,135,500	1,135,500
Загуба	(231,588)	(231,588)
Законови резерви	51,800	-
Допълнителни резерви	305,455	305,455
Натрупан друг всеобхватен доход	(9,520)	(57,157)
Нематериални активи	(2,737)	(7,394)
Инвестиции в дъщерни дружества	(3,023)	(3,023)
(-) Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	(116,694)	(79,315)
Корекции на стойността поради изискванията за пруденциална оценка	(505)	(486)
Преходни корекции на базовия собствен капитал от първи ред	-	-
Подлежащи на приспадане отсрочени данъчни активи, които се основават на бъдеща печалба и произтичат от временни разлики	(2,202)	(7,998)
Елементи на или приспадания от базовия собствен капитал от първи ред - други	(25,265)	(4,342)
ДОПЪЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	-	-
КАПИТАЛ ОТ ВТОРИ РЕД	-	-

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	2024	2023
ОБЩ РАЗМЕР НА РИСКОВИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ	2,065,272	2,301,998
Кредитен риск - Стандартизиран подход	1,935,297	2,180,648
Централно управление или централни банки	2,376	15,617
Регионални или местни власти	1,318	1,621
Субекти от публичния сектор	-	-
Многостранни банки за развитие	-	-
Институции	188,480	113,099
Предприятия	682,388	915,958
На дребно	195,900	252,023
Обезпечени с ипотека върху недвижими имоти	264,960	188,785
Експозиции с неизпълнение	96,815	361,341
Позиции, свързани с високо рискови експозиции	144,383	139,853
Собствен капитал	114,774	114,826
Други позиции	243,903	77,525
Валутен и стоков риск	-	-
Оперативен риск - Подход на базисния индикатор	129,975	121,350
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред	53.32%	45.60%
Съотношение на обща капиталова адекватност	53.32%	45.60%
<i>Буфер с оглед запазването на капитала</i>	<i>51,632</i>	<i>57,550</i>
<i>Буфер с оглед на системния риск</i>	<i>61,958</i>	<i>68,060</i>
<i>Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер</i>	<i>41,305</i>	<i>46,040</i>
Буфер на други институции със системно значение	-	11,510
Регулативно изисквани нива		
<i>Адекватност на базовия собствен капитал от първи ред</i>	<i>6.95%</i>	<i>6.60%</i>
<i>Адекватност на капитал от първи ред</i>	<i>8.45%</i>	<i>8.10%</i>
<i>Обща капиталова адекватност</i>	<i>10.45%</i>	<i>10.10%</i>
<i>Буфер с оглед запазването на капитала</i>	<i>2.50%</i>	<i>2.50%</i>
<i>Буфер с оглед на системния риск</i>	<i>3.00%</i>	<i>3.00%</i>
<i>Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер</i>	<i>2.00%</i>	<i>2.00%</i>
<i>Буфер на други институции със системно значение</i>	<i>0.00%</i>	<i>0.50%</i>

С решение на БНБ №93 от 15 март 2019 г., на ББР е наложено допълнително изискване за базов собствен капитал, на основание чл. 103а, ал. 2, т. 5 от ЗКИ, надвишаващ изискванията по чл. 92, параграф 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 в размер на 1.75% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 9.75%. С решение на БНБ №84 от 8 март 2022 г., това изискване е повишено на 2.25% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 10.25%.

С решение на УС на БНБ №292 от 15 юни 2023 г., това изискване е намалено на 2.10%, или минимална обща капиталова адекватност от 10.10%, като същевременно въвежда и препоръка за допълнителен собствен капитал от 0.30%.

С решение на БНБ № БНБ-71963 от 04.06.2024 е наложено допълнително капиталово изискване: 2.45%.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4.6 Външни рискове

Войната в Украйна

На 24 февруари 2022 г. започна пълномасщабна военна инвазия на Русия в нейния югозападен съсед Украйна. Нападението над Украйна е определяно като най-сериозния военен конфликт в Европа след края на Втората световна война. На Русия бяха наложени мащабни икономически санкции от Европейския съюз, САЩ, Великобритания, Канада и други страни, включително традиционно неутрални като Швейцария, като част от тях се разпростират и върху Беларус. Обхватът на тези санкции продължава да се разширява.

През 2024 г. не бяха отчетени измерими отрицателни или положителни ефекти, свързани с водената война.

Възможно е, в зависимост от продължителността и мащаба на конфликта, и политическите, и икономически мерки, предприемани както от Русия, така и от САЩ, и ЕС, Банката да преразгледа своите допускания и преценки, което от своя страна да доведе до съществени корекции в балансовата стойност на активите и пасивите в бъдеще.

Потенциални преки ефекти върху Банката

Към 31.12.2024 г. и към датата на издаване на индивидуалния финансов отчет, Банката няма експозиции към институции, чиито основен акционер е лице от Русия или Украйна, или към клиенти, чиито основен бизнес е в Русия или Украйна.

Потенциални ефекти върху клиенти на Банката

Към датата на издаване на индивидуалния финансов отчет:

- Клиентите, опериращи в **сектор „Туризм и хотелиерство“** регистрираха намаляване на посещенията от Русия и Украйна, които бяха частично компенсирани както от местни туристи, така и от туристи от други дестинации. За 2024 г. няма измерим ефект от войната. Очакванията за 2025 г. и в средносрочен план са разнопосочни;
- Стабилизирането на цените на енергоносителите повлияха благоприятно клиентите, опериращи в сектор **„Транспорт“**. Движенията на пазарите на енергоносители, както и на пазарите на стоки и пътници, включително под влиянието на войната, ще определят оперативните резултати на тези клиенти през 2025 г. и в средносрочен план;
- Клиентите в **сектор „Строителство и недвижими имоти“** очакват продължаващи високи цени на материалите в средносрочен план. Очаква се цените да се задържат на настоящите нива, а при благоприятно развитие на конфликта – да се насочат към спад, със съответните ефекти върху себестойността на крайния продукт;
- За клиентите в **сектор „Търговия и услуги“**, с изключение на пряко търгуващите с Русия, Украйна и Беларус, не се наблюдават измерими ефекти. Инфлационните тенденции са в посока ценова стабилност, със съответните благоприятни ефекти в сектора;

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

- Клиентите в **сектор „Промисленост“** са пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите и материалите, както и от нарушените вериги за доставка, които продължават да им създават трудности. С преориентирането на доставките и нормализирането на енергийните цени се очаква клиентите в сектора да възстановят своите нормални маржове и ефективност през 2025 г.;
- Клиентите на Банката в **сектор „Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия“** бяха пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите, като съответните правителствени програми частично или напълно компенсираха тези увеличения. Нормализирането на доставките на природен газ в Европа, както и директивите за хранилищата, резултираха в относителна стабилност на тези предприятия, независимо от по-студената зима, в сравнение с предходни години. Не се очакват измерими ефекти през 2025 г. и в средносрочен план.

Малко вероятно е в резултат на очакваните развития през 2025 г. и по-нататък, клиентите да изпаднат в трайна невъзможност да погасяват задълженията си към Банката, вследствие на конфликта.

Към 31.03.2025 г., Банката има следните значими експозиции² към потенциално засегнатите сектори:

	Към 31.03.2025 г.
Строителство и недвижими имоти	288,012
Промисленост	257,657
Търговия и услуги	125,840
Транспорт	172,066
Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия	134,044
Туризм и хотелиерство	231,459
	1,209,078

Банката следи внимателно развитията при своите клиенти и е в готовност да предприеме подходящи мерки за да защити интересите си, и тези на своите клиенти.

Конфликтът в Близкия изток

На 7 октомври 2023 г. движението Хамас, администриращо Палестинската територия Газа напада държавата Израел, убивайки над 1,200 души и вземайки 240 заложници. В отговор Израел започва мащабна военна операция срещу Хамас, която продължава и до днес. В допълнение, някои провокативни действия на Израел и Иран създават възможност за покачване на напрежението. Настроенията както в държавите от Близкия изток, така и в ООН са противоречиви, което създава политическа и икономическа несигурност, нестабилност на енергийните цени и пренасочване на ресурси към отбранителната

² Топ 25 клиенти, включително балансов дълг, задбалансови експозиции и неусвоени линии.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

промишленост.

Банката внимателно следи развитията и вероятното им влияние върху българската икономика и върху клиентите-кредитополучатели. Понастоящем, включително поради незначителната пряка експозиция към държавата Израел или други държави от Близкия изток, Банката не очаква значимо влияние на кризата върху способността на клиентите да обслужват заемите си.

Ефектът от общоикономическите последици от гореописаните кризи може да доведе до необходимост от ревизиране на някои допускания и счетоводни преценки, което може да доведе до промени в балансовата стойност на описаните по-горе експозиции в рамките на следващата финансова година.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на активите и пасивите, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности.

Не е оповестена справедливата стойност на ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с балансова стойност 1,293 хил. лв. към 31 декември 2024 г. (2023: 1,312 хил. лв.), държани по цена на придобиване, тъй като според Банката тя не може да бъде надеждно оценена.

Към 31.12.2024 г.		Балансова стойност				Справедлива стойност			
	Бел.	ФА по амортизирана стойност	ФА по справедлива стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Активи, оценявани по справедлива стойност									
Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	346,340	-	346,340	329,511	-	16,829	346,340
Капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	158,282	-	158,282	156,989	-	-	156,989
Инвестиционни имоти	25	-	-	5,553	5,553	-	-	5,553	5,553
		-	504,622	5,553	510,175	486,500	-	22,382	508,882
Активи, които не се оценяват по справедлива стойност									
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	341,153	-	-	341,153	-	341,153	-	341,153
Предоставени кредити на банки	18	21,061	-	-	21,061	-	21,646	-	21,646
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	18	827,613	-	-	827,613	-	827,613	-	827,613
Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,001,357	-	-	1,001,357	-	1,015,829	-	1,015,829
Вземания от Републиканския бюджет	20	10,786	-	-	10,786	-	10,914	-	10,914
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	21	1,319	-	-	1,319	-	1,334	-	1,334
		2,203,289	-	-	2,203,289	-	2,218,489	-	2,218,489
Пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност									
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	611,158	611,158	-	611,995	-	611,995
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	865,717	865,717	-	865,284	-	865,284
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	246,578	246,578	-	246,578	-	246,578
Други привлечени средства	31	-	-	17,106	17,106	-	16,446	-	16,446
		-	-	1,740,559	1,740,559	-	1,740,303	-	1,740,303

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31.12.2023 г.		Балансова стойност				Справедлива стойност			
	Бел.	ФА по амортизирана стойност	ФА по справедлива стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Активи, оценявани по справедлива стойност									
Дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	365,458	-	365,458	350,691	-	14,767	365,458
Капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	22	-	121,000	-	121,000	119,688	-	-	119,688
Инвестиционни имоти	25	-	-	5,351	5,351	-	-	5,351	5,351
		-	486,458	5,351	491,809	470,379	-	20,118	490,497
Активи, които не се оценяват по справедлива стойност									
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	17	128,662	-	-	128,662	-	128,662	-	128,662
Предоставени кредити на банки	18	34,690	-	-	34,690	-	36,483	-	36,483
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	18	479,177	-	-	479,177	-	479,177	-	479,177
Предоставени кредити и аванси на клиенти	19	1,382,633	-	-	1,382,633	-	1,436,579	-	1,436,579
Вземания от Републиканския бюджет	20	14,262	-	-	14,262	-	14,385	-	14,385
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	21	1,622	-	-	1,622	-	1,704	-	1,704
		2,041,046	-	-	2,041,046	-	2,096,990	-	2,096,990
Пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност									
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	581,931	581,931	-	633,351	-	633,351
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	650,167	650,167	-	649,163	-	649,163
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	209,918	209,918	-	209,918	-	209,918
Други привлечени средства	31	-	-	16,818	16,818	-	15,784	-	15,784
		-	-	1,458,834	1,458,834	-	1,508,216	-	1,508,216

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Представената по-долу таблица показва справедлива стойност на активите и пасивите, оценявани по справедлива стойност по вид активи към отчетната дата:

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	31.12.2024	31.12.2023				
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (котирувани)	329,511	350,691	Ниво 1	Оценявани по некоригирани пазарни цени	Неприложимо	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (некотирувани)	16,829	14,767	Ниво 3	Дисконтирани парични потоци	Ефективен лихвен процент на книгата	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	156,989	119,688	Ниво 1	Оценявани по некоригирани пазарни цени	Неприложимо	Неприложимо

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	31.12.2024	31.12.2023				
				Метод на пазарните сравнения		
				При метода на сравнителните продажби се прави оценка чрез пряко сравнение на разглеждания имот и подобни на него, които са били продадени, като цената се определя въз основа на диапазон от цени за сходни имоти или цени на кв. м. предишни сделки. При използването на този подход е необходимо, данните за сравнимите имоти да бъдат действително сходни, имотите да са подобни, да са в същия район и времето на сделката и датата, към която се изготвя оценката да са близки. Понастоящем, инвестиционните имоти са оценени между 123 и 396 лв./кв. м., а прилежащите им земи – между 14 и 113 лв./кв. м.	Метод на пазарните сравнения: 1. Коефициент за пазарна реализация (0.8-1.0)	Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако:
Инвестиционни имоти	5,553	5,351	Ниво 3	Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност)	2. Коефициент за местоположение (0.8-1.0)	- Коефициентът на пазарна реализация се увеличи (намали).
				Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижимия имот, като приходната стойност е определена на база реален или възможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване. Понастоящем, наемните нива на инвестиционните имоти, отдадени под наем са в диапазона 1.34-8.98 лв./кв.м./мес.	3. Коефициент за специфични особености (състояние, двор и др.) (0.6-1.15)	- Коефициентът на местоположение се увеличи (намали)
					4. Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите (от -15% до +10%)	- Коефициентът на състояние се увеличи (намали)
					Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност):	- Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали).
					1. наем на кв.м. – 6-19 лв./кв.м	- ръстът на цените се очаква да е по висок (по-нисък)
					2. допускания за растеж на цени – 0-10%	- нивата на незаети площи са ниски (високи)
					4. дисконтов процент – 6-9%	- дисконтовият процент е по-нисък (по-висок)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД
БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Справедлива стойност на финансови активи и пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност, но се изисква оповестяване по справедлива стойност.

Видове активи и пасиви по справедлива стойност	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	31.12.2024	31.12.2023				
Предоставени кредити на банки	21,646	36,483	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са дисконтирани с Euribor за 12 месеца, но не по-малко от 0 с корекция спрямо кривата на доходност на български ДЦК на първичен пазар по публикация в Bloomberg	неприложимо	неприложимо
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,015,829	1,436,579	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на договорените ефективни лихвени проценти по съответните експозиции, базирани върху публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за декември 2024 г. от БНБ пазарна статистика, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Вземания от Републиканския бюджет	10,914	14,385	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември 2024, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях	неприложимо	неприложимо
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	1,334	1,704	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември 2024, публикувана от БНБ статистика за пазара и лихвени проценти, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Други привлечени средства	16,446	15,784	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември 2024 г, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Привлечени средства от международни институции	611,995	633,351	Ниво 2		неприложимо	Неприложимо
Депозити от клиенти, различни от финансови институции	865,284	649,163	Ниво 2		неприложимо	Неприложимо

За активите и пасивите от отчета за финансовото състояние, които не са оповестени в таблицата, ръководството на Банката счита, че тяхната справедлива стойност е близка до тяхната балансова стойност.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

	2024	2023
Приходи от лихви		
<i>Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност</i>		
Кредити и аванси на клиенти	82,336	88,639
Кредити на банки	1,694	2,095
Вземания от Републиканския бюджет	425	825
Депозити в други банки	34,344	22,323
Ценни книжа	91	79
<i>Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход</i>	4,867	3,949
Други пасиви (ефект от отрицателни лихви)	-	30
	123,757	117,940
В т.ч. Приходи от лихви по кредити и вземания във Фаза 2 и 3	9,905	10,566
Разходи за лихви		
Привлечени средства от международни институции	(28,963)	(32,054)
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	(10,512)	(7,369)
Други привлечени средства	(580)	(506)
Депозити от кредитни институции	(14,471)	(11,091)
Финансов лизинг	(9)	(12)
	(54,535)	(51,032)
Нетен доход от лихви	69,222	66,908

Всички приходи от лихви, освен приходите от лихви от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, произтичат от финансови активи, отчитани по амортизирана стойност и са признати чрез метода на ефективния лихвен процент.

7. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ

	2024	2023
Приходи от такси и комисиони по МСФО 15		
Услуги във връзка с извършване на трансакции	471	344
Издаване на гаранции и акредитиви	1,503	4,045
Поддържане на сметки	281	257
Факторинг сделки	41	41
Общо приходи от такси и комисиони по договори с клиенти	2,296	4,687
Други такси	26	32
Общо приходи от такси и комисиони	2,322	4,719
Разходи за такси и комисиони		
Такси съуправление КОВИД гаранции	(1,834)	(2,819)
Агентски комисиони	(43)	(2)
Факторинг сделки	-	(4)
Обслужване на сметки в други банки	(31)	(37)
Преводи и касови операции в други банки	(12)	(7)
Общо разходи за такси и комисиони	(1,920)	(2,869)
Нетен доход от такси и комисиони	402	1,850

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Приходите от такси и комисиони представляват приходи, отчитани по МСФО 15 Приходи от договори с клиенти (виж Бележка 3.5. за подробности относно признаването на приходи от такси и комисиони). Източник на приходите са трансакции, извършени на територията на България. Цените на съответните услуги са фиксирани.

8. НЕТНА ПЕЧАЛБА ОТ ОПЕРАЦИИ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

	2024	2023
Нетна печалба от сделки с чуждестранна валута	266	261
Нетна печалба/(загуба) от преоценка на валутни активи и пасиви	3	(3)
	269	258

9. НЕТНА ЗАГУБА ОТ ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	2024	2023
Нетна загуба от сделки с ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през ДВД, в т. ч. и реализиран преоценъчен резерв	(85)	(11)
	(85)	(11)

10. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

	2024	2023
Приходи от наем от инвестиционни имоти	402	495
Възстановени съдебни разноски	72	205
Приходи от продажба на ДМА	124	22,668
Получени дивиденди	2,360	2,588
Печалба от преоценка на инвестиционни имоти	211	-
Печалба от продажба на имоти за препродажба	16,944	3,116
Други приходи	489	489
	20,602	29,561

През 2024 г. Банката продаде имот в гр. Пловдив, който бе придобит от длъжник и завършен. Ефектът от тази сделка представлява над 90% от отчетената Печалба от продажба на имоти за препродажба през 2024 г. През 2023 г., над 90% от тези доходи се формират от продажба на хотел в гр. София.

През 2023 г., Банката продаде закупената през 2020 г. сграда на бул. Цар Освободител №2 на Конституционния съд на Република България. Тази продажба представлява над 90% от статия Приходи от продажба на ДМА през 2023 г.

През 2024 г., Банката получи дивидент от дъщерното си дружество ББР Лизинг ЕАД в размер на 282 хил. лв.

През 2024 г., Банката получи дивидент от дъщерното дружество Национален гаранционен фонд ЕАД за 2023 г. в размер на 2,000 хил. лв. (през 2023 г.: 2,515 хил. лв. дивидент за 2022 г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

11. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	2024	2023
Загуби от преоценка на инвестиционни имоти	(10)	(16)
Разходи за активи, държани за продажба	(1,460)	(506)
Преки оперативни разходи, възникващи от инвестиционни имоти	(148)	(238)
Разходи за продажба и отписване на ДМА	(3,867)	(21,136)
Съдебни разноски	(4)	(12)
Данък при източника	(261)	(1)
Други	(69)	(6)
	(5,819)	(21,915)

Над 90% от статия Разходи за продажба и отписване на ДМА през 2023 г. представлява балансовата стойност на продадената сграда на бул. Цар Освободител №2 (виж предходната бележка).

Над 90% от статия Разходи за продажба и отписване на ДМА през 2024 г. представлява отписване на нематериален актив, от който Банката не очаква ползи в бъдеще.

12А. РАЗХОДИ ЗА ОБЕЗЦЕНКИ И ПРОВИЗИИ ПО ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

	2024	2023
Разходи за обезценки на кредити, нетно	(32,325)	(21,884)
Приходи от провизии по гаранции по анти-КОВИД програми, нетно	7,787	3,230
Приходи от реинтегриране на провизии по банкови гаранции, нетно	5,183	1,302
(Разходи за)/приходи от обезценки върху активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, нетно	(1,787)	445
Приходи от обезценки на ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност, нетно	34	25
(Разходи за)/приходи от реинтегриране на обезценки по неусвоени кредити	(6)	12
	(21,114)	(16,870)

12Б. РАЗХОДИ ЗА ОБЕЗЦЕНКИ И ПРОВИЗИИ ПО НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

	2024	2023
Разходи за обезценки на активи, придобити от обезпечения	(758)	(448)
Обезценки на други активи	(1,642)	-
	(2,400)	(448)

Обезценката на други активи представлява обезценка на аванс, платен на доставчик на информационна система, за която ръководството на Банката е взело решение, че няма да бъде внедрявана, независимо от извършените дейности в тази насока.

12В. РЕИНТЕГРИРАНИ ПРОВИЗИИ ПО СЪДЕБНИ ДЕЛА

	2024	2023
Начислени разходи за провизии	(374)	(6)
Възстановени разходи за провизии	3,945	73
Нетни приходи от провизии	3,571	67

През 2024 г. бяха реинтегрирани провизии в размер на 3,945 хил. лв., начислени през 2022 г. по съдебно дело, което бе окончателно решено в полза на Банката през м. февруари 2025 г.

13. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2024	2023
Възнаграждения на персонала и социално осигуряване	(16,250)	(15,012)
Възнаграждения на членове на Управителния съвет и Надзорния съвет	(1,456)	(1,145)
	(17,706)	(16,157)
<i>Възнаграждения на персонала и социално осигуряване</i>	2024	2023
Заплати	(13,734)	(13,000)
Социални осигуровки	(1,960)	(1,819)
Социални придобивки	(408)	(53)
Начислени суми по обезщетения при пенсиониране	(148)	(140)
	(16,250)	(15,012)

14. ОБЩИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ

	2024	2023
Комуникации и ИТ услуги	(2,158)	(1,975)
Правни и консултантски услуги	(1,485)	(1,917)
Поддръжка офис и офис – техника	(1,442)	(1,527)
Реклама и представителни мероприятия	(1,364)	(793)
Такси банков надзор	(925)	(869)
Външни услуги	(753)	(590)
Одит услуги от регистрираните одитори	(680)	(615)
Данъци и държавни такси	(225)	(362)
Командировки	(148)	(58)
Вноски във Фонда за гарантиране на влоговете	(77)	(87)
Наеми	(28)	(57)
	(9,285)	(8,850)

Начислените за годината суми за услуги, извършени от регистрираните одитори на Банката включват: независим финансов одит и доклад за вътрешния контрол на Банката до БНБ са 680 хил. лв. (2023 г.: 615 хил. лв.). Банката не е ползвала данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита от регистрираните одитори, натоварени да извършват одит.

15. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

	2024	2023
Разход за корпоративен данък	-	-
(Разход за) отсрочени данъци в резултат на проявени временни разлики	(496)	(81)
Общо разход за текущ данък	(496)	(81)

	2024	2023
Счетоводна печалба	35,278	31,661
Разход за данък според действаща данъчна ставка (10% за 2024 г., 10% за 2023 г.)	(3,528)	(3,166)
Разход за данък за непризнати разходи за данъчни цели	(5,201)	(4,357)
Приходи от признати за данъчни цели разходи	263	306
Пренасяне на данъчна загуба от минали години	7,970	7,136
Общо разход за данък върху печалбата	(496)	(81)
Ефективна данъчна ставка	1.41%	0.26%

През 2024 г. и 2023 г. Банката не е правила авансови вноски за корпоративен данък.

Салдата на отсрочените данъци се отнасят към следните позиции от индивидуалния отчет за финансовото състояние и измененията в индивидуалния отчет за всеобхватния доход:

	Активи		Пасиви		Изменения в отчета за всеобхватния доход
	2024	2023	2024	2023	
Имоти и оборудване	(74)	(25)	-	-	(49)
Други активи	384	(325)	-	-	709
Инвестиционни имоти	-	-	(95)	70	(164)
Общо изменения в печалбата и загубата	310	(350)	(95)	70	496
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(2,417)	(7,718)	-	-	5,301
Общо изменения в друг всеобхватен доход	(2,417)	(7,718)	(95)	70	5,301
Общо изменения в отсрочените данъци	(2,107)	(8,068)	(95)	70	5,797

Измененията във временните разлики през годината се признават в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на Банката да генерира достатъчна данъчна печалба.

16. НЕТНА ПРОМЯНА В СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	2024	2023
Печалби/(загуби), възникнали през годината	53,006	42,410
10% данък	(5,300)	(4,241)
в т.ч. дългови инструменти	11,647	15,246
10% данък	(1,165)	(1,525)
в т.ч. капиталови инструменти	41,359	27,164
10% данък	(4,135)	(2,716)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	47,706	38,169

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

17. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КАСА И ПО РАЗПЛАЩАТЕЛНИ СМЕТКИ В ЦЕНТРАЛНИ БАНКИ

	2024	2023
Касова наличност	891	920
Разплащателни сметки в Централни банки	340,262	127,742
<i>От които в Дойче Бундесбанк</i>	109,367	30,129
<i>От които в БНБ</i>	230,895	97,613
<i>В т.ч. Минимални задължителни резерви</i>	181,511	92,516
Общо предоставени средства в Централни банки	340,262	127,742
Общо парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централни банки	341,153	128,662

През 2024 г., поддържаните разплащателни сметки в Централни банки са с лихва между 0.0% и 3.75% (през 2023 г.: 0.0% и 4.0%).

18. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

	2024	2023
Разплащателни сметки и депозити на виждане в местни банки	27	36
Разплащателни сметки и депозити на виждане в чуждестранни банки	17,450	19,788
Общо разплащателни сметки и депозити на виждане	17,477	19,824
<i>в т.ч. Разплащателни сметки с оригинален матуритет до 90 дни</i>	6,785	8,741
Срочни депозити в местни банки (вкл. репо сделки)	121,261	97,813
Срочни депозити в чуждестранни банки (вкл. репо сделки)	688,875	361,540
Общо срочни депозити	810,136	459,353
<i>в т.ч. Срочни депозити с оригинален матуритет до 90 дни</i>	810,136	459,353
Предоставени кредити на местни банки	21,458	35,391
Общо предоставени кредити	21,458	35,391
Коректив за обезценки и несъбираемост на вземания от банки	(397)	(701)
	848,674	513,867

Към 31.12.2024 г. са предоставени целеви кредити в лева и евро за кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия с оригинален матуритет до 10 години и лихвени нива в диапазон от 3.94% до 13.63%. (2023 г.: от 4.93% до 13.12%).

Средства в размер на 10,692 хил. лв. са блокирани по разплащателни сметки в чуждестранни банки като покритие по акредитиви и контра-гаранции (2023 г.: 11,083 хил. лв.).

Към 31.12.2024 г. е предоставен кредит на местна банка във валута с номинална стойност в размер на 4,295 хил. евро и легова равностойност 8,400 хил. лв. (31.12.2023 г.: 11,236 хил. лв.), с оригинален матуритет до 2027 г. и погасяване на кредитите на четири вноски. Кредитът е целеви и е отпуснат на банката за директно кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия (МСП) съгласно заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW.

19. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

	2024	2023
Кредити (брутна стойност)	1,257,509	1,620,386
Начислени обезценки на кредити	(256,152)	(237,753)
	1,001,357	1,382,633
	2024	2023
А. Анализ на кредитите по видове клиенти (брутна стойност)		
Предприятия и еднолични търговци	1,252,946	1,616,570
Частни физически лица	4,563	3,816
	1,257,509	1,620,386
	2024	2023
Б. Анализ на кредитите по отрасли (брутна стойност)		
Търговия	247,839	430,092
Промисленост, общо	251,073	275,423
Промисленост - производство на машини и оборудване	50,453	83,035
Промисленост - производство и разпределение на енергия	62,429	65,514
Промисленост - производство на хранителни продукти	60,633	45,968
Промисленост - други производства	77,558	80,906
Туристически услуги	251,569	262,532
Финансови услуги	194,767	194,707
Държавно управление	4,983	126,460
Строителство	91,483	114,342
Транспорт	92,411	111,883
Операции с недвижими имоти	49,680	51,564
Селско стопанство	47,149	29,357
Други отрасли	26,555	24,026
	1,257,509	1,620,386

Банката предоставя основно средства за финансиране на дейности на малки и средни предприятия, както и на инвестиционни проекти за реализиране на възвръщаемост между 5 до 10 години.

В. Движение на начислените обезценки по кредитите

	2024	2023
На 1 януари	237,753	243,765
Разходи за обезценки	102,693	63,371
Реинтегрирани обезценки	(70,080)	(41,487)
Отписани за сметка на провизии за обезценки	(14,214)	(27,896)
Към 31 декември	256,152	237,753

20. ВЗЕМАНИЯ ОТ РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ

	2024	2023
Програма Енергийна ефективност	10,971	14,431
Начислени обезценки (колективна обезценка)	(185)	(169)
	10,786	14,262

С Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на РБ се прие Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата), за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговорни за реализацията ѝ.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Финансирането на Програмата се извършва чрез ББР. За целта, Банката сключва тристранни договори с областните управители (представители на държавата), общинските кметове (пълномощници на сдруженията на собствениците).

Банката счита, така възникналите вземания за носители на минимален кредитен риск, доколкото източник на погашенията е бюджетът на РБ. Целево привлеченият ресурс от международни партньори, за целите на финансиране на програмата, ползва държавна гаранция (вж. бележка 30).

21. ЦЕННИ КНИЖА, ОТЧИТАНИ ПО АМОРТИЗИРАНА СТОЙНОСТ

Наличните ценни книжа, финансови активи, отчитани по амортизирана стойност към 31.12.2024 и 31.12.2023 г. са както следва:

2024 г.	Номинал	Брутна стойност	Обезценка	Балансова стойност
Облигации, деноминирани в BGN	1,348	1,366	(47)	1,319
	1,348	1,366	(47)	1,319

2023 г.	Номинал	Брутна стойност	Обезценка	Балансова стойност
Облигации, деноминирани в BGN	1,680	1,704	(82)	1,622
	1,680	1,704	(82)	1,622

22. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	2024	2023
Държавни ценни книжа	298,379	319,521
Корпоративни облигации	47,961	45,937
Общо дългови ценни книжа	346,340	365,458
Акции на непублични дружества	40,425	40,557
Участие в инвестиционна програма SIA (Бележка 37)	1,163	1,128
Акции на публични дружества	116,694	79,315
От които акции на Първа инвестиционна банка АД	116,694	79,315
Общо капиталови ценни книжа	158,282	121,000
Общо финансови активи, отчитани по справедлива стойност през ДВД	504,622	486,458

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Дългови инструменти

Движението на дълговите финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход през текущия и предходния период, е както следва:

	2024	2023
Към 1 януари	365,458	494,919
Увеличение (покупки)	372,490	166,483
Намаление (продажби и/или падежиране)	(402,233)	(311,635)
Брутно увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение и за продажба до справедлива стойност	10,625	15,691
Към 31 декември	346,340	365,458

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти, се състоят основно от държавни ценни книжа с емитент Република България или други европейски държави, както и корпоративни облигации.

Капиталови инструменти

Движението на капиталовите финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход през текущия и предходния период, е както следва:

	2024	2023
Към 1 януари	121,000	83,728
Увеличение (покупки)	3,709	10,115
Намаление (продажби и/или падежиране)	(7,022)	(7)
Брутно увеличение от преоценки до справедлива стойност	40,595	27,164
Към 31 декември	158,282	121,000

Капиталовите инструменти, собственост на Банката, се отчитат по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, като Банката счита за изпълнени условията на параграф 5.7.5. от МСФО 9, тъй като тези акции нито се държат с цел търгуване, нито представляват условно възнаграждение, признато от купувача в бизнес комбинация, за която се прилага МСФО 3.

Публични дружества

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – капиталови инструменти, се състоят от следните ценни книжа:

Първа инвестиционна банка АД

Българска банка за развитие ЕАД притежава 27,350,000 бр., представляващи 18.35% от капитала на „Първа инвестиционна банка“ АД, с единична номинална стойност 1 лв.

Банката е избрала да класифицира тази инвестиция като финансов актив, отчитан по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, тъй като инвестицията е дългосрочна и стратегическа, не е държана за търгуване и не е условно възнаграждение, признато съгласно МСФО 3.

Към 31.12.2024 г., Банката е оценила своето участие в капитала на ПИБ съгласно цена на затваряне, получена на Българска фондова борса (БФБ) за акции на ПИБ в последния работен ден от декември 2024 г.: 4.2667 лв. (към 31.12.2023 г.: 2.9000 лв.) за акция.

Непублични дружества

Инициатива „Три морета“

С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерският съвет на Република България одобри участието на Българска банка за развитие ЕАД в Инвестиционния фонд към инициативата „Три морета“. Фондът е финансов механизъм за реализирането на приоритетните проекти в региона: транспортна, дигитална и енергийна инфраструктура. Негов ексклузивен инвестиционен съветник е Amber Infrastructure Group (Amber) - специализиран международен мениджър, който работи в областта на създаването на инвестиции, управлението на активи и фондове.

Участието на ББР е свързано със задължение за вноса от 20 млн. евро в капитала на специално създаденото за целта дружество. Инициативата „Три морета“ има за цел засилването на инвестициите, връзките и сътрудничеството – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз.

За този инструмент фонд-мениджърът периодично оповестява нетна стойност на активите, според която Банката преоценява своето участие.

Към 31.12.2024 г. „Българската банка за развитие“ ЕАД има двама представители в ръководството на Инвестиционния фонд „Три морета“: за член на Надзорния съвет на Инвестиционния фонд – г-н Цанко Арабаджиев – член на Управителния съвет на ББР и Изпълнителен директор и г-жа София Касидова – началник управление „Стратегическо развитие и зелени политики“ в ББР за член на Управителния съвет.

Към 31.12.2024 г. стойността на инвестицията на ББР във фонд „Три морета“ е 34,228 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 34,538 хил. лв.), като през 2024 г. Банката е записала допълнителни акции на стойност 4,665 хил. евро (9,124 хил. лв.) и е получила като разпределение 3,590 хил. евро (7,021 хил. лв.). Ангажиментът за вноса в капитала, която все още не е поискана е оповестен в Бележка 37 Условни задължения и ангажименти.

Европейски инвестиционен фонд

От притежаваните от Банката акции в непублични дружества, 6,067 хил. лв. (2023 г.: 5,835 хил. лв.) са акции от капитала на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). Невнесената част от номиналната стойност по придобитите акции на ЕИФ е дължима след решение, което следва да се вземе на Общо събрание на акционерите на ЕИФ.

Social Impact Accelerator (SIA)

ББР участва в инициатива на ЕИФ Social Impact Accelerator (SIA), предоставящ финансиране на стартиращи компании. Към 31.12.2024 г. са направени тридесет и четири (2023 г.: тридесет и една) капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 795 хил. евро с левова равностойност 1,556 хил. лв. (2023 г.: 755 хил. евро с левова равностойност 1,477 хил. лв.). Балансовата стойност на инвестицията към 31.12.2024 г. е 1,163 хил. лв. (2023 г.: 1,128 хил. лв.)

Борика АД

Останалата част от акциите в непублични дружества в размер на 131 хил. лв. са акции от капитала на лицензираното като оператор на платежни системи по българското законодателство дружество БОРИКА АД.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Акционери в това дружество могат да бъдат само банки и те придобиват своите акции по специален ред, като стойността на една акция при придобиване се определя на база формула, установена в устава на дружеството.

Формираният преоценъчен резерв на финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен в Бележка 36:

	2024	2023
Преоценъчен резерв към 01.01.	(57,286)	(95,455)
Обезценка	1,787	(445)
Преоценка	51,219	42,855
Данък	(5,300)	(4,241)
Преоценъчен резерв към 31.12.	(9,580)	(57,286)

23. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2024 г. Банката има следните участия в дъщерни дружества:

Национален гаранционен фонд ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на Национален гаранционен фонд ЕАД, регистрирано съгласно Търговския регистър на 22.08.2008 г. Общият размер на регистрирания акционерен капитал към 31.12.2024 г. е 800,000 акции по 100 лева на акция (31.12.2023 г.: 800,000 акции по 100 лева на акция). Към 31.12.2024 г., размерът на внесения капитал е 80,000 хил. лв. (31.12.2023 г.: 80,000 хил. лв.). Към 31.12.2024 г., стойността на инвестицията в дъщерното дружество е 80,000 хил. лв. (31.12.2023 г.: 80,000 хил. лв.), оценена по историческа цена на придобиване.

ББР Микрофинансиране ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на ББР Микрофинансиране ЕАД, регистрирано на 14 януари 2011 година. Към 31.12.2024 г., общият размер на внесения капитал е 14,035 хил. лв., разпределен в 140,350 броя акции по 100 лева на акция (към 31.12.2023 г.: 14,643 хил. лв., разпределен в 146,430 броя акции по 100 лева на акция). Към 31.12.2024 г., стойността на инвестицията в дъщерното дружество е 14,643 хил. лв. (31.12.2023 г.: 14,643 хил. лв.).

Фонд за капиталови инвестиции АД

Българска банка за развитие ЕАД и Национален гаранционен фонд ЕАД са собственици на капитала на Фонд за капиталови инвестиции АД, учреден на 24 август 2018 г., с капитал в размер на е 65,000 хил. лв. При учредяването ББР е записала 550,000 поименни акции на обща стойност 55,000 хил. лв., представляващи 84.62% от капитала. Национален гаранционен фонд ЕАД е записал 100 000 акции на обща стойност 10 000 хил. лв., представляващи 15.38% от капитала на фонда.

Към 31.12.2024 г. капиталът на Фонда е изцяло внесен. Балансовата стойност на инвестицията на ББР в капитала на Фонда към 31.12.2024 г. е 49,302 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 49,302 хил. лв.).

ББР Лизинг ЕАД

Банката е едноличен собственик на капитала на ББР Лизинг ЕАД, регистрирано съгласно Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.03.2019 г. с капитал от 2,000 хил. лв., увеличен през 2020 г. до 20,000 хил. лв.

През 2022 г., капиталът на ББР Лизинг бе намален на 18,630 хил. лв., като това не се

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ ЕАД

БЕЛЕЖКИ КЪМ ИНДИВИДУАЛНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

отрази на стойността на инвестицията на ББР в ББР Лизинг.

Балансовата стойност на инвестицията към 31.12.2024 г. е 20,000 хил. лв. (към 31.12.2023: 20,000 хил. лв.).

Търговски център Марица ЕООД

Търговски Център Марица ЕООД става собственост на Българска банка за развитие ЕАД с решение на Управителния съвет на Банката, съгласно Протокол № 29 от 18.05.2018 г. Балансовата стойност на дяловете на Банката в дружеството към 31.12.2024 г. е 3,023 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 3,023 хил. лв.).

Към 31.12.2024 г. ръководството е направило преглед за обезценка на инвестициите в дъщерни дружества и е установило, че няма индикации за тяхната обезценка.

24. ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ, НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Земя и сгради	Банково оборудване и компютри	Стопански инвентар	Транспортни средства	Лиценз и софтуер	Общо
Отчетна стойност						
На 1 януари 2023 г.	54,863	3,899	782	1,023	10,614	71,181
Придобити	-	162	4	-	906	1,072
Излезли от употреба	(22,310)	-	-	(29)	(236)	(22,575)
На 31 декември 2023 г.	32,553	4,061	786	994	11,284	49,678
Придобити	-	555	28	-	486	1,069
Излезли от употреба	-	(309)	-	(131)	(6,235)	(6,675)
На 31 декември 2024 г.	32,553	4,307	814	863	5,535	44,072
Натрупана амортизация						
На 1 януари 2023 г.	4,979	3,053	648	673	2,999	12,352
Начислена за годината	950	418	69	163	1,132	2,732
Отписана	(1,174)	-	-	(29)	(237)	(1,440)
На 31 декември 2023 г.	4,755	3,471	717	807	3,894	13,644
Начислена за годината	576	366	34	131	1,272	2,379
Отписана	-	(309)	-	(131)	(2,368)	(2,808)
На 31 декември 2024 г.	5,331	3,528	751	807	2,798	13,215
Балансова стойност						
На 1 януари 2023 г.	49,884	846	134	350	7,615	58,829
На 31 декември 2023 г.	27,798	590	69	187	7,390	36,034
На 31 декември 2024 г.	27,222	779	63	56	2,737	30,857

Към 31.12.2024 г. отчетната стойност на напълно амортизираните ДМА, които се ползват в дейността на Банката е 2,772 хил. лв. (31.12.2023 г.: 1,990 хил. лв.), а на напълно амортизираните НДМА - 1,281 хил. лв. (2023: 1,405 хил. лв.).

25. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2024	2023
Балансова стойност в началото на периода	5,351	8,221
Придобити от обезпечение	1	32
Продадени	-	(2,886)
Печалба/(Загуба) от промяна в справедливата стойност	201	(16)
	5,553	5,351

Банката притежава инвестиционни имоти в резултат на придобити обезпечения от проблемни кредити. Те са отдадени под наем на трети лица. Генерираният приход от наем за 2024 г. е в размер на 402 хил. лв. (2023 г.: 495 хил. лв.) (Бележка 10).

Банката класифицира инвестиционните имоти в ниво 3 спрямо йерархията на справедливите стойности. Справедливата стойност е определена на базата на оценката на лицензирани независими оценители, като са използвани техники за оценка и ключовите входящи данни за оценката на инвестиционни имоти, оповестени в Бележка 5.

26. АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Към 31.12.2024 г. и 31.12.2023 г., активите, държани за продажба имат следните движения и салда:

Движение на активите, държани за продажба през годината:	2024	2023
Балансова стойност в началото на годината	-	2,561
Придобити от обезпечения	-	280
Рекласифицирани към активи, придобити от обезпечения	-	(2,841)
	-	-

Активите, което не се продадат в рамките на едногодишния срок от придобиването им, се прекласифицират като Активи, придобити от обезпечения. Банката управлява тези активи, като продължава да търси купувач за тях.

27. АКТИВИ, ПРИДОБИТИ ОТ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ И ДРУГИ АКТИВИ

	2024	2023
Активи, придобити от обезпечения	204,238	38,726
Други активи	5,992	4,812
	210,230	43,538

Активи, придобити от обезпечения

	2024	2023
Балансова стойност в началото на годината	38,726	37,434
Придобити през периода	184,305	-
Рекласифицирани от „Активи, държани за продажба“	-	2,841
Допълнителни капитализирани разходи	1,771	1,332
Продадени	(19,806)	(2,433)
Обезценка (Бележка 12)	(758)	(448)
Балансова стойност в края на годината	204,238	38,726

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Активите, придобити от обезпечения (МСС 2) включват активи, придобити от обезпечения по кредити, които са били Държани за продажба (МСФО 5), но които не са били реализирани в предвидения 12-месечен срок и са били рекласифицирани в Активи, придобити от обезпечения. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност.

През 2024 г. Банката придоби значителни активи, основно недвижими имоти, срещу погасяване на дълга на големи кредитополучатели. Тези активи не се използват и не се планира да се използват в дейността на Банката. За тях ръководството активно търси купувачи.

	2024	2023
Предплатени разходи и аванси	595	2,101
Произведения на изкуството	66	66
ДДС за възстановяване	3,717	-
Други вземания	1,614	2,645
	5,992	4,812

Към 31.12.2024 г. другите вземания включват основно вземания по такси за гаранции и неамортизирани такси по гаранции.

28. ДЕПОЗИТИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2024	2023
Депозити от местни банки	200,354	189,700
Депозити от чуждестранни банки	46,224	20,218
	246,578	209,918

	2024	2023
Срочни депозити	200,345	189,303
Безсрочни депозити	46,233	20,615
	246,578	209,918

Начислените задължения за лихви по депозитите от кредитни институции към 31.12.2024 г. са в размер на 6 хил. лв. (31.12.2023 г.: 58 хил. лв.).

29. ДЕПОЗИТИ ОТ ДРУГИ КЛИЕНТИ, РАЗЛИЧНИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2024	2023
Предприятия и еднолични търговци	790,438	578,819
Депозити със специално предназначение	64,382	63,466
Частни физически лица	10,897	7,882
	865,717	650,167

	2024	2023
Срочни депозити	523,720	263,078
Безсрочни депозити	341,997	387,089
	865,717	650,167

Начислените задължения за лихви по депозитите от други клиенти, различни от кредитни институции към 31.12.2024 г. са в размер на 4,100 хил. лв. (2023: 1,705 хил. лв.)

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Сумите на депозитите със специално предназначение представляват депозити на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, дъщерно дружество на ББР, във връзка с реализацията на гаранционни програми по Програма за развитие на селските райони на Република България (2007-2013 г.) към Министерство на земеделието и храните, както и по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (2007-2013 г.) към Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА).

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

	2024	2023
Китайска банка за развитие	189,759	445,216
Индустриална и търговска банка на Китай/EUROPE/	88,961	103,945
Дългосрочни заеми от Европейската инвестиционна банка	131,546	32,770
Китайска Ексим Банка	98,020	-
Дългосрочно рамково споразумение за заем с Банката за развитие към Съвета на Европа	102,872	-
	611,158	581,931

За изпълнение на своята мисия, ББР привлича средства от различни източници, като фокусът е върху привличане на средства от Международни институции – заемодатели (ILA's). Ефективните лихвени проценти по привлечени средства от международни институции към 31.12.2024 г. са в границите от 3.04%-4.36% (31.12.2023 г.: 4.10%-5.35%).

Начислените задължения за лихви по привлечени средства от международни институции към 31.12.2024 г. са в размер на 1,798 хил. лв. (2023 г.: 1,728 хил. лв.)

Към 31.12.2024 г. основните източници на финансиране на Българска банка за развитие ЕАД са представени по-долу, както следва:

Китайска банка за развитие

На 13.12.2018 г. ББР подписа финансово споразумение с Китайската банка за развитие в размер на 300,000 хил. евро. Средствата са предоставени като първи транш по подписаното през месец юли 2018 г. Рамково споразумение между двете банки за 1,5 млрд. евро. Ресурсът може да бъде използван за проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“ и/или също за проекти за подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР и КБР. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2024 г. дължимата главница по заема е в размер на 97,000 хил. евро с легова равностойност 189,716 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 227,500 хил. евро с легова равностойност 444,951 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Индустриална и търговска банка на Китай (чрез подразделенията в Австрия и Полша)

На 13 март 2020 г. ББР подписа второ финансово споразумение с Индустриалната и търговска банка на Китай (ИТБК) в размер на 75,000 хил. евро. Средствата са предназначени за общата кредитна дейност на ББР, пряко финансиране, както и он-лендинг чрез български финансови институции за подкрепа на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотен капитал. Финансирането се предоставя съвместно от ИТБК Австрия и ИТБК Европа - Полша. Заемът е необезпечен.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31.12.2024 г., дългът по заема е в размер на 45,000 хил. евро с левова равностойност 88,012 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 52,500 хил. евро с левова равностойност 102,681 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Китайска Ексим Банка

На 5 декември 2023 г. ББР подписа нов Договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на общата кредитна дейност на ББР. Лихвеният процент е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка. Към 31.12.2024 средства по заема са напълно усвоени.

Към 31.12.2024 г., дължимата главница по заема е в размер на 50,000 хил. евро с левова равностойност 97,792 хил. лв.

Европейската инвестиционна банка

На 18 ноември 2016 г. ББР подписа трети Договор с Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ) в размер на 150,000 хил. евро за финансиране на проекти на малки и средни предприятия. Средствата се предоставят с подкрепата на ЕС чрез гаранция от ЕФСИ (Европейски фонд за стратегически инвестиции), част от Инвестиционния план за Европа – „Плана Юнкер“. Средствата са предназначени за кредитиране на МСП, вкл. за иновативни проекти, за подкрепа на райони с висока безработица, за младежка заетост или за стартиращи компании, чрез банки – партньори, други финансови посредници или директно. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2024 дължимата главница по заема е в размер на 14,637 хил. евро с левова равностойност 28,627 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2023 г., дължимата главница по заема е в размер на 16,728 хил. евро с левова равностойност 32,717 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

На 11.07.2023 г. ББР подписа с Европейската инвестиционна банка финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 19.07.2023 г. и в следствие е ратифицирано от Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г.

Целта на заема е финансиране на малки и средни предприятия, иновации, зелени проекти съгласно дефинициите на ЕИБ, включително устойчивост на климата и околната среда. Финансирането може да бъде предоставено директно или чрез посредници, одобрени от ЕИБ. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Към 31.12.2024 е усвоен първи транш от средствата по заема в размер на 52,500 хил. евро (102,681 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Банка за развитие към Съвета на Европа

На 13.07.2023 г. Българска банка за развитие подписа с Банката за развитие към Съвета на Европа финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 20.07.2023 г., като законопроектът за ратифицирането му е приет от Народното събрание на 12.09.2024 г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Заемът е предназначен за директно финансиране на малки и средни предприятия, създаване на работни места и опазване на околната среда. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Към 31.12.2024 е усвоен първи транш от средствата по заема в размер на 52,500 хил. евро (102,681 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

	2024	2023
Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW	12,164	11,687
Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление	4,942	5,131
	17,106	16,818

Начислените задължения за лихви по други привлечени средства към 31.12.2024 г. са в размер на 16 хил. лв. (2023 г.: 22 хил. лв.)

Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW

На 18.04.2007 г., Банката е сключила договор за заем с Правителството на Република България, представлявано от Министъра на финансите. Договорът е сключен на основание на Спогодбата между Република България и Германия за финансово сътрудничество от 2001 г. и Споразумение между Република България и Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW). Съгласно договора на Банката, определена за "Носител на проекта", се предоставят 4,929 хил. евро (9,640 хил. лв.) с цел насърчаване финансирането на микро-, малки и средни предприятия. Срокът на договора е 10 години, считано от датата на предоставяне на средствата, като получената сума заедно с капитализираната лихва се погасява еднократно в края на периода.

На 28.04.2017 г. ББР и Министерство на Финансите подписаха Анекс №1 за удължаване на срока на договора с още 10 години.

Към 31.12.2024 г., главницата по заема, е в размер на 6,211 хил. евро с легова равностойност 12,148 хил. лв. Лихвата по заема се капитализира на тримесечие и се определя на база на тримесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2023 г., главницата по заема е в размер на 5,964 хил. евро с легова равностойност 11,664 хил. лв. Лихвата по заема се капитализира на тримесечие и се определя на база на тримесечен EURIBOR плюс надбавка.

Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление

От 2001 година Банката работи по Споразумение с Министерство на финансите за управление на средства, предоставени от Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW) съгласно договор, подписан между правителствата на България и Германия. Тези средства се предоставят с цел финансиране на малки и средни предприятия в България. Рискът по предоставяне на тези средства на банки-посредници за целево финансиране на МСП се носи изцяло от Министерство на финансите. Банката осъществява подбор на банки-посредници, отговаря за трансфериране на средствата към тях, събира информация и извършва периодични прегледи и доклади за използването на средствата, наблюдава за срочното изплащане на дължимите суми по главници и лихви по Специалната сметка на Министерство на финансите.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31.12.2024 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,527 хил. евро с легова равностойност 4,942 хил. лв. Банката получава такса за управлението на тези средства и олихвява тримесечно специалната сметка на фонда.

Към 31.12.2023 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,623 хил. евро с легова равностойност 5,131 хил. лв.

Банката получава такса за управлението на тези средства и олихвява тримесечно Специалната сметка на фонда.

32. ПРОВИЗИИ

	2024	2023
Провизии по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19	90,289	111,845
Провизии по банкови гаранции	1,737	3,242
Общо провизии по гаранции	92,026	115,087
Провизии за съдебни дела	379	3,950
Провизии за неусвоени кредити	14	6
	92,419	119,043

Провизиите по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19 представляват оценка за очакваните кредитни загуби по гаранциите, издадени във връзка програми за гарантиране на кредити на физически лица, микро, малки, средни и големи предприятия, възложени на ББР от МС на РБ (виж Бележка 37). Те са изчислени по методика, приета от ББР специално за тези кредити.

През 2024 г., Банката извърши преоценка на провизионните проценти, въз основа на резултатите от гарантираните портфейли през 2023 г. и 2024 г. Вследствие на това, Банката увеличи провизионният процент по гаранциите за кредити на предприятия на 31.5% (2023 г.: 27.6%) и намали този по гаранциите за кредити на физически лица на 31.7% (към 31.12.2023 г.: 34%). Съвкупно, през 2024 г. движението в провизиите по гаранционни програми, свързани с пандемията от КОВИД-19 е увеличение с 4,153 хил. лв. (2023 г.: увеличение с 6,945 хил. лв.) на провизии за гаранции по кредити на предприятия, и намаление с 25,709 хил. лв. (2023 г.: намаление с 22,315 хил. лв.) на провизии за гаранции по кредити на физически лица.

Провизиите по банкови гаранции представляват суми, определени по метода на очакваните кредитни загуби според МСФО 9. Провизиите по издадени индивидуални гаранции към 31.12.2024 г. възлизат на 1,737 хил. лв. (2023 г.: 3,242 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по гаранции:

	2024	2023
Салдо към 1 януари	115,087	128,960
Начислени за годината – анти-КОВИД програми	12,040	20,883
Използвани през годината	(13,767)	(12,140)
Реинтегрирани за годината	(19,829)	(24,113)
	(21,556)	(15,370)
Начислени за годината – банкови гаранции	1,992	1,905
Използвани през годината	3,680	2,799
Реинтегрирани за годината	(7,177)	(3,207)
	(1,506)	1,497
Салдо към 31 декември	92,026	115,087

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по съдебни дела:

	2024	2023
Начално салдо към 1 януари	3,950	4,017
Начислени в отчета за всеобхватния доход	374	6
Освободени през годината	(3,945)	(73)
Крайно салдо	379	3,950

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ЛИЗИНГ

Задълженията за лизинг представляват задължения към лизингови компании, свързани с активи, закупени на лизинг. Към 31.12.2024 г. тези задължения са 112 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 208 хил. лв.)

34. ДРУГИ ПАСИВИ

	2024	2023
Начислени разходи	1,602	2,273
Задължения към персонала за заплати и социално осигуряване	815	861
Задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране	914	705
Задължения за данъци	316	208
Такси по облигационни заеми и гаранции	45	73
Задължения към ЕИФ	18	26
Други кредитори	492	1,153
	4,202	5,299

Задълженията към персонала за заплати и социално осигуряване включват: начисления по компенсируеми отпуски и социалните осигуровки по тях.

Задължения към персонала при пенсиониране се дължат от Банката при настъпване на пенсионна възраст и са представени по настояща стойност. Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в Банката, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. За определяне на тези задължения, Банката е направила оценка, като е използвала математически модели и услугите на сертифициран актюер. На база на направените изчисления е определено задължение в индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31.12.2024 г. в размер на 914 хил. лв. (31.12.2023 г.: 705 хил. лв.).

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	2024	2023
Настояща стойност на задължението на 1 януари	705	610
Разходи за настоящи услуги	107	92
Разходи за лихви	36	37
Изплатени суми през периода	(8)	(57)
Актюерски (печалби)/загуби, свързани с провизии за пенсиониране и болест	(1)	11
Актюерски загуби от промени в демографски, финансови предположения и действителен опит	75	12
Настояща стойност на задължението на 31 декември	914	705
Суми при пенсиониране по възраст и стаж		
	2024	2023
Актюерска печалба към 1 януари	129	141
Актюерска загуба върху задължението, призната като друг всеобхватен доход за периода	(69)	(12)
Актюерска печалба към 31 декември	60	129

За определяне на настоящата стойност към 31.12.2024 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблица за смъртност, изготвена на базата на статистика, предоставена от Националния Статистически Институт, за общата смъртност на населението в България за периода 2021 – 2023 г.;
- темп на текучество – между 1% до 10%, в зависимост от пет обособени възрастови групи;
- темп на преждевременно пенсиониране поради болест - между 0.027% до 0.3212%, в зависимост от пет обособени възрастови групи
- ефективен годишен лихвен процент за дисконтиране – 4.0% (2023 г. – 4.5%);
- предположенията за бъдещия ръст на заплатите в Банката са в съответствие с плана за развитието на Банката: за 2025 г. – 3% спрямо нивото през 2024 г. и за 2026 г. и следващи – 3% спрямо нивото от предходната година.

Ефектът за 2024 г. от увеличение и намаление с 1% на ръста на заплатите и на лихвения процент върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране:

	Увеличение с 1% на ръста на заплатите	Намаление с 1% на ръста на заплатите
Увеличение / (намаление) на задължението	81	(72)
	Увеличение с 1% на лихвения процент	Намаление с 1% на лихвения процент
Увеличение / (намаление) на задължението	(71)	81
	Увеличение с 1% на текучеството	Намаление с 1% на текучеството
Увеличение / (намаление) на задължението	(78)	89

35. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

	2024	2023
	Брой акции	Брой акции
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	11,355,000	14,417,735
Намаление на капитала – трансфер към резерви	-	(3,062,735)
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	11,355,000	11,355,000

Към 31.12.2024 г., капиталът на Банката се състои от 11,355,000 броя обикновени, поименни акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева (към 31.12.2023 г.: 11,355,000 акции с номинал 100 лв.).

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от Държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции. С оглед разпоредбата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР, членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Намаляване на капитала на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 г.

С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от министъра на иновациите и растежа.

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на Българска банка за развитие ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лева на 1,135,500,000 лева чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лева всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на Българска банка за развитие ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г.

Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

36. РЕЗЕРВИ

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Спрямо общите разпоредби на Търговския закон, Банката трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/10 от годишната печалба след облагане до достигане на размер на фонда 10% спрямо основния капитал по устав. Съгласно Устава на Банката, същата трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/2 от годишната печалба след облагане с данъци до достигане на 50 на сто от уставния капитал.

Банката може да използва средствата от Фонд Резервен за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди, като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Също така, съгласно Закона за кредитните институции, банките в България не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им (основно Фонд Резервен), или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност. Аналогично е и изискването на Закона за Българската банка за развитие.

Към 31.12.2024 г., Фонд Резервен на Банката е в размер на 51,800 хил. лв. (31.12.2023 г.: 0 хил. лв.), вследствие на капитализиране на печалбата, реализирана през 2022 г. и 2023 г.

Към 31.12.2024 г., допълнителните резерви на Банката са в размер на 305,516 хил. лв. (31.12.2023 г.: 305,584 хил. лв.) и са формирани в резултат на намаляване на капитала и покриване на загубите на Банката от предходни периоди, съгласно решения на едноличния собственик на капитала, както и от движение в резервите, дължащо се на вливането на ББР Факторинг ЕАД в ББР през 2022 г.

Съгласно Закона за Българската банка за развитие, всеки акционер на Банката може да се откаже от полагащия му се дивидент и тогава сумата на дивидента се отнася към допълнителните резерви.

Банката е формирала специален компонент "Резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход" на собствения капитал, към който се акумулират всички нереализирани печалби и загуби от преоценка до справедлива стойност на държаните финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, налични към края на всеки отчетен период. Тези печалби и загуби се трансферират към текущите печалби и загуби при продажба/падеж на съответните ценни книжа и/или при трайна обезценка.

Резервът по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен нетно от данъци. Към 31.12.2024 г., този резерв е отрицателна величина в размер на 9,580 хил. лв. (31.12.2023 г.: 57,286 хил. лв. – отрицателна величина).

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

	2024	2023
Условни задължения		
Анти-КОВИД гаранции	286,226	373,894
Банкови гаранции и акредитиви	88,013	97,354
<i>в т.ч. с парично покритие</i>	<i>(489)</i>	<i>(2,742)</i>
Акредитиви, вкл. открити със заемни средства - отчетени като кредитен ангажимент	-	1,101
Провизии по гаранции (Бележка 32)	(92,026)	(115,087)
<i>Вкл. провизии по гаранции по програми анти-КОВИД</i>	<i>(90,289)</i>	<i>(111,845)</i>
Общо условни задължения	281,724	354,520
Неотменяеми ангажimenti		
Неусвоен размер на разрешени кредити	227,485	184,384
<i>В т.ч. акредитиви, открити със заемни средства</i>	<i>-</i>	<i>1,101</i>
Провизии по неусвоени кредити (Бележка 32)	(13)	(6)
Невнесена част от акции на „Три морета“ (Three Seas Initiative)	11,210	7,788
Участие в инвестиционна програма SIA	352	479
Общо неотменяеми ангажimenti	239,034	192,645
	520,758	547,165

Анти-КОВИД програми

В изпълнение на ролята си на национална банка за развитие ББР получи мандати от правителството за реализирането на финансови инструменти в подкрепа на засегнатите от ефекта на пандемията от КОВИД-19 български бизнес и граждани. Те бяха обезпечени с увеличение на капитала на Банката от 700 млн. лв. и включваха следните мерки:

Мерки за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата ще бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити до 5,000 лева имаше за цел да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно бяха лишени от възможност да полагат труд в условията на извънредно положение. Параметрите по програмата бяха допълнително изменени с ПМС 910/10.12.2020 г. (увеличение на максималния размер до от 5,000 до 6,900 лева, които се отпускат наведнъж или на траншове). Максималният срок на погасяване бе 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период, като одобрените клиенти не дължаха такси, комисиони и неустойки.

С РМС № 194 /05.03.2021 г., „Българска банка за развитие“ ЕАД получи правото да увеличи с до 100 млн. лв. (до общо 300 млн. лв.) размера на гаранционната програма за за физически лица за сметка на бюджета на Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

епидемията от КОВИД-19.

С РМС № 506/15.07.2021 г. срокът за кандидатстване по Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, бе удължен до 31 август 2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити на търговските банки-партньори по Програмата.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2024 г. са издадени 64,044 хил. лв. портфейлни гаранции към търговските банки, като ББР е гарантирала 36,347 кредита на стойност 58,057 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 12,616 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 625 хил. лв.

Мерки за микро, малки и средни предприятия

С решение № 310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на Банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Гаранционната програма, която бе част от правителствените антикризисни мерки, бе с бюджет от 500 млн. лв. В нея бяха включени компании от всички сектори, като преимуществено се възползваха фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

За да кандидатстват за кредит, фирмите следваше да отговарят на едно от следните условия:

- Да са микро, малки и средни предприятия, което се определя по указан в ЗМСП начин или големи предприятия-търговски дружества, чиито показатели за персонал и активи и/или обороти надвишават посочените в ЗМСП;
- Да не са били предприятия в затруднено положение към 31.12.2019 г., което се установява чрез проверка на предварително зададени, нормативни критерии. С последните промени в програмата, се въвежда облекчение от „Временната рамка за държавни помощи“, за микро- и малките предприятия. За тях е достатъчно да не са били обект на процедура по несъстоятелност, съгласно националното право и да не са получили помощ за оздравяване или помощ за реструктуриране (има се предвид държавна помощ за оздравяване или реструктуриране). В допълнение, ако под гаранцията от ББР се включват съществуващи кредити, то те не трябва да са били необслужвани, а кредитополучателят не трябва да е изпадал в просрочие над 90 дни – през 2019 г. При съществуващите кредити кредитополучателят трябва да е представил на търговската банка-партньор прогнозни разчети и прогнозен план за възстановяване на дейността си, за който не се изисква стриктно определена форма и реквизити.

От финансиране и гаранция можеха да се ползват предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

на епидемията от КОВИД-19. Затруднението се установява от самия кредитополучател, като е достатъчно да се опише една от следните причини, довели до затрудненията му:

- Спад на оборота след първото тримесечие на 2020 г. спрямо същия период в 2019 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);
- Наличие на вземания от клиенти, които не са получени/суми, неразплатени към доставчици, след 01.03.2020 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);
- Прекратени доставки от внос, необходими за дейността на предприятието – след 01.01.2020 г., отменени договори за износ (въз основа на документи, представени от дружеството);
- Случаи на болест и самоизолация на служителите, общо намаление на броя на заетите лица, затворени производствени съоръжения, помещения и офиси (въз основа на документи, представени от дружеството);
- Наличието на други обстоятелства, с които се установяват изпитваните от предприятията затруднения поради КОВИД-19, съгласно приета от търговската банка методология, която се предоставя на ББР.

Тъй като покритото от гаранцията финансиране по програмата представлява държавна помощ:

- На кредитополучателите бе забранено да финансират един и същи разход с кредит по програмата и с друга държавна/минимална помощ. (Под един и същи разход се има предвид например разплащане по конкретна фактура от 30.11.2020 г. или заплащане на наем на конкретен офис за месец декември 2020 г., или плащане на заплати за конкретни служители, за конкретен месец.) Ако за конкретните разходи клиентът ползва държавна/минимална (de minimis) помощ, той не може да използва кредита за покриването на същите тези разходи (забрана за двойно финансиране);
- Кредитополучателят не трябва да е нарушавал правилата за държавни помощи и да е вписан в специално създадения за това Регистър „Дегендорф“ <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483>;
- Ако кредитополучател или свързано с него лице е ползвало/ползва друга държавна/минимална помощ за същия вид разходи, каквито са и разходите, които иска да му бъдат финансирани с кредита по програмата (например общо разходи за заплати, общо разходи за наем, общо разходи за поддръжка на съоръжения), той бе длъжен да декларира това пред търговската банка, чрез декларация по образец на програмата и да не допуска двойно финансиране, както е посочено по-горе.

В програмата можеха да бъдат включвани както нови кредити, така и съществуващи, но при условие, че фирмата е изпитвала затруднения при обслужването на заема след 31.12.2019 г. и не е изпадала в просрочие над 90 дни за последната година. Кредитите, бяха с максимален размер от 300,000 лв., като ББР покриваше до 80% от тях.

Банките сами определяха минималния и максималния срок на погасяване, а гратисният период за новоотпуснатите заеми бе до 3 години.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

През последното тримесечие на 2020 г. Програмата бе обновена с решение на Министерския съвет (РМС) 979/2020 г., както следва:

- Предоставяните кредити вече са в размер до 1 млн. лв. за МСП и до 2 млн. лв. за големи предприятия;
- Удължен бе срокът за включване на кредити в Гарантирания портфейл до 31.12.2021 г.;
- Крайният срок за кандидатстване по мярката за микро-, малките и средните предприятия бе удължен до 30.06.2022 г.;
- Променен бе процентът на обезпеченост по кредитите от „до 20%“ на „до 50%“, спрямо размера на финансирането;
- Постави се изискване за намаление с поне 80 базисни точки на лихвените проценти по кредитите;
- Удължен бе срокът на предоставяната от ББР гаранция – от 5 на 6 години;
- Гаранционното покритие обхвана и отпускани от банките инвестиционни кредити;
- Увеличен бе лимитът на гаранционни плащания от страна на ББР АД, от 30% на 50%.

Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, бе актуализирана с РМС № 194/05.03.2021 г., както и с РМС 578/05.08.2021 г. Програмата бе синхронизирана в максимално възможна степен до разработения през месец май 2021 г. от Министерство на икономиката и Министерство на финансите, надграждащ механизъм за интервенция, чрез ликвидна подкрепа за предприятията в страната, наречен „Портфейлна гаранция за преодоляване на последствията от КОВИД-19“.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори по схемата са гарантирани 2,842 кредита с оригинален размер на кредитите 630,349 хил. лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80 % или за 504,279 хил. лв.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база. Към 31 декември 2024 г. са гарантирани 1,677 кредита с общ размер 281,189 хил. лв. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 11,347 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2024 година са в размер на 1,061 хил. лв.

SIA

На 17.07.2015 г., Българска банка за развитие ЕАД подписа Договор за управление на средства с ЕИФ за присъединяване към инвестиционната програма SIA (Social Impact Accelerator) на ЕИФ за дялови участия в социални венчър фондове, с участие от 1 млн. евро и период на инвестиране на ангажмента до 5 години. През 2018 г. е подписано писмо за Съгласие за удължаване инвестиционния период на фонда SIA с 1 година. Програмата SIA е с цел да се инвестира в малки и средни предприятия със значимо социално въздействие. Мениджър на Програмата е ЕИФ.

Към 31.12.2024 г. са направени тридесет и пет капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 795 хил. евро с легова равностойност 1,555 хил. лв. (2023 г.: 755 хил. евро с легова равностойност 1,477 хил. лв.), а балансовата стойност към 31.12.2024 г. е 595 хил. евро (1,163 хил. лв.) (към 31.12.2023 г.: 577 хил. евро с легова равностойност 1,128 хил. лв.) (Бележка 22).

Гаранционни програми за малък и среден бизнес НАПРЕД

През 2015 г., Банката стартира програма за индиректно финансиране на микро, малък и среден бизнес с максимален размер 150,000 хил. лв. Програмата предвижда възможност ББР да поема част от риска по предоставени от банки-партньори кредити за бизнеса в размер до 30% от стойността на отделните подзаеми.

Към 31.12.2024 г., Банката има действащи споразумения с три банки - партньори и размерът на формирания портфейл от гаранции е 1,692 хил. лв. и лимит за плащане 497 хил. лв. (31.12.2023 г.: три банки-партньори и портфейл от гаранции на стойност 2,811 хил. лв., лимит за плащане 646 хил. лв.).

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME на ЕИФ

През ноември 2016 г. ББР подписа споразумение за контра-гаранция с лимит на плащанията с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) по програма COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) в подкрепа на малкия и среден бизнес. Програма COSME се реализира с подкрепата на ЕФСИ (Европейския фонд за стратегически инвестиции). Банката има възможност да покрива до 60% от риска по кредитите за МСП, отпуснати от търговските банки и небанковите финансови институции, с които си партнира. Половината от този риск е контра-гарантиран от ЕИФ, като общият размер на контра-гаранцията е 10 млн. евро. С гарантирания по програма COSME ресурс, банките-партньори на ББР могат да отпускат инвестиционни и оборотни кредити, банкови гаранции, както и револвиращи заеми. Максималният размер на отпусканите кредити е 150,000 евро. Срокът за погасяване е от 1 до 10 години.

Размерът на портфейла към 31.12.2024 г. е 5.5 млн. евро и включва 53 кредита на микро, малки и средни предприятия.

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME+ на ЕИФ, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (Програма Косме+)

През 2024 г., ББР продължава изпълнението на споразумения по Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции (ПРОГРАМА КОСМЕ+) с две търговски банки и пет небанкови финансови институции. Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция. Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството.

Към 31.12.2024 г. ББР е сключила договори по Програмата с 7 финансови институции в общ размер на 23,049 хил. евро, от които две търговски банки и пет небанкови финансови институции, вписани в регистъра на БНБ.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Към 31.12.2024 г., стойността на гарантираните от ББР ЕАД подзаеми е в размер на 10,705 хил. лв. (5,473 хил. евро), а гарантираната сума – 2,818 хил. лв. (1,441 хил. евро).

Програма „Лизинг лайн“

Към 31.12.2024 г. са активни 9 споразумения по програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малки и средни предприятия. Общият договорен размер е 16,120 хил. евро, а дължимата текуща главница е 7,954 хил. евро.

Програма „БРОД“

Продължава изпълнението на ББР по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. Цената на финансирането е до 6 мес. EURIBOR + 3.5% и при 3.5% като минимум. Партньорите по Програма БРОД финансират МСП при спазването на определен таван на лихвен процент и на общо годишно оскъпяване, които са съобразени с промените в стойността на EURIBOR. Към 31.12.2024 г. Банката има активни споразумения с 6 небанкови финансови институции, като договорените кредитни линии са 26,339 хил. лв., а дължимата текуща главница е 17,132 хил. лв.

Паневропейски гаранционен фонд

Паневропейският гаранционен фонд е създаден като част от цялостния пакет от мерки на ЕС и Групата на Европейската инвестиционна банка за намаляване на икономическите последици на пандемията от КОВИД-19. Негови крайни бенефициенти са основно малки и средни предприятия на територията на ЕС и публични предприятия, предоставящи важни услуги като здравеопазване, медицински изследвания и др. През месец септември 2021 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Пан-европейския гаранционен фонд (Pan-European Guarantee Fund).

Гаранционното споразумение позволява на Банката да предоставя директно финансиране с гаранция от ЕИФ (с рейтинг AAA) без лимит на плащанията за загуби, с покритие 70% на загубата по гарантиран кредит на МСП.

От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на ПЕГФ гаранцията, което рефлектира в намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити. Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на ПЕГФ и режима държавни помощи.

От края на септември 2021 г. с помощта на финансовите инструменти на Паневропейският гаранционен фонд ББР прилага три нови нишови продукта на българския пазар, насочени към малкия и средния бизнес, сектора на творческите и креативните индустрии и стартиращите компании в производството. Програмата е в партньорство с Паневропейския фонд и е с максимален обем 40 млн. евро, като чрез нея ББР отпуска директни заеми с още по-облекчени условия.

Към 31.12.2024 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 12.9 млн. евро и включва 37 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2023 г.: 18.5 млн. евро и 51 сделки).

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лв., като лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата

Допустими кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата. В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи. Размер на кредитите: до 3 хил. лв. за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 хил. лв. за инвестиция в система, срок на

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

кредитите – до 5 години.

Към 31.12.2024 г. ББР има сключени споразумения по програмата с четири търговски банки за максимален общ размер на гарантиран портфейл от 14 млн. лв.

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в отчета до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към края на отчетния период, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани.

Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на обичайните банкови гаранции са над 100% и представляват основно блокирани депозити в Банката, ипотекирана недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на Банката. При възникване на условия за активиране на издадена гаранция, Банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Издадените от Банката гаранции по Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране" на МТСП са необезпечени. В случай на активиране на компонент от издадена гаранция от Банката, извършеното плащане от нея не се оценява като крайна загуба, тъй като банката-партньор има задължение да предприеме всички необходими действия за реализация на получените обезпечения по проблемния кредит и да възстанови съответната сума на ББР.

Невнесената част от номинала на притежаваните от Банката акции на Европейския инвестиционен фонд става дължима за плащане след специално решение за целта на Общо събрание на акционерите на фонда. До датата на издаване на настоящия отчет не е взимано такова решение.

38. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ

	2024	2023
Парични средства в каса (Бележка 17)	891	920
Разплащателни сметки при Централни банки (Бележка 17)	340,262	127,742
Вземания от банки с оригинален матуритет до 3 месеца (Бележка 18)	816,921	468,094
	1,158,074	596,756

Следващите таблици обобщават промените в пасивите, произтичащи от финансова дейност, в това число както промени, свързани с парични потоци, така и непарични промени, като съдържат равнение между началните и крайните салда в отчета за финансовото състояние на пасивите, произтичащи от финансова дейност за годините, приключващи на 31 декември 2024 г. и 31 декември 2023 г.

	1 януари 2024	Входящи парични потоци	Изходящи парични потоци	31 декември 2024
Текущи привлечени средства от международни институции	581,931	303,221	(273,994)	611,158
Текущи задължения по други привлечени средства	16,818	588	(300)	17,106
Общо пасиви от финансова дейност	598,749	303,809	(274,294)	628,264

	1 януари 2023	Входящи парични потоци	Изходящи парични потоци	31 декември 2023
Текущи привлечени средства от международни институции	779,497	-	(197,566)	581,931
Текущи задължения по други привлечени средства	16,608	330	(120)	16,818
Общо пасиви от финансова дейност	796,105	330	(197,686)	598,749

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА

Дружество/лице

Вид свързаност

МИНИСТЕРСТВО НА ИНОВАЦИИТЕ И РАСТЕЖА

Държавно министерство, упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата от 18.03.2022 г. до 31.03.2025 г.

Държавно министерство, емитент на ценни книжа, депозант, считано от 31.03.2025 г. упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Дъщерно дружество

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД ЕАД

Дъщерно дружество

ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ ЕАД

Дъщерно дружество

ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ АД

Дъщерно дружество

ТЪРГОВСКИ ЦЕНТЪР МАРИЦА ЕООД

Дъщерно дружество

ББР ЛИЗИНГ ЕАД

Дъщерно дружество

УМБАЛ СВЕТА ЕКАТЕРИНА ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

МОНТАЖИ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

АЕЦ КОЗЛОДУЙ-НОВИ МОЩНОСТИ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

ХОЛДИНГ БДЖ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРТИЗАЦИЯ

Дружество под общ контрол от държавата

АВТОМАГИСТРАЛИ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

ЮЖЕН ПОТОК БЪЛГАРИЯ АД

Дружество под общ контрол от държавата

АЙ СИ ДЖИ БИ АД

Дружество под общ контрол от държавата

КИНТЕКС ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ ЕООД

ПЛОВДИВ

Дружество под общ контрол от държавата

ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

ДЪРЖАВНА КОНСОЛИДАЦИОННА КОМПАНИЯ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

АВИОНАМС АД

Дружество под общ контрол от държавата

ЕКО АНТРАЦИТ ЕАД

Дружество под общ контрол от държавата

ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ-ШУМЕН ООД

Дружество под общ контрол от държавата

МОНТАЖИ-СОФИЯ ЕООД

Дружество под общ контрол от държавата

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Дружество/лице

БДЖ -ТОВАРНИ ПРЕВОЗИ ЕООД

МБАЛ ЛОЗЕНЕЦ ЕАД

УМБАЛ АЛЕКСАНДРОВСКА ЕАД

БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД

БЪЛГАРСКИ ПОЩИ ЕАД

ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ КАБИЮК ДП

Вид свързаност

Дружество под общ контрол от държавата

Дружество под общ контрол от държавата

Дружество под общ контрол от държавата

Дружество под общ контрол от държавата

Дружество под общ контрол от държавата

Дружество под общ контрол от държавата

В таблицата на предходната страница са оповестени дружества, с които Банката е извършила трансакции през отчетния период. Всички сделки със свързани лица са по договорени цени.

Разчетите със свързани лица в отчета за финансовото състояние са:**Активи****Дружество/лице****Вид разчет****2024****2023**

Министерство на финансите

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

249,066

249,066

ББР Микрофинансиране ЕАД

Предоставени кредити и аванси на клиенти

19,459

18,522

ББР Лизинг ЕАД

Предоставени кредити и аванси на клиенти

56,982

56,767

ББР Лизинг ЕАД

Други активи (Предплатени разходи)

8

11

Дружества, контролирани от ББР

Предоставени кредити и аванси на клиенти

3,226

3,226

Дружества под общ контрол на държавата

Предоставени кредити и аванси на клиенти

64,923

221,003

Дружества под общ контрол на държавата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

21,754

21,201

Общо**415,418****569,796****От които с дъщерни дружества****76,449****75,300****Пасиви****Дружество/лице****Вид разчет****2024****2023**

Министерство на финансите

Други привлечени средства

17,106

16,818

Национален гаранционен фонд ЕАД

Задължения към клиенти по депозити

89,454

67,212

ББР Микрофинансиране ЕАД

Задължения към клиенти по депозити

1,011

3,494

ББР Лизинг ЕАД

Задължения към клиенти по депозити

2,440

1,467

ББР Лизинг ЕАД

Други пасиви (Задължения по лизинг)

93

173

Търговски център Марица ЕООД

Задължения към клиенти по депозити

486

255

Фонд за капиталови инвестиции АД

Задължения към клиенти по депозити

35,879

38,610

Дружества под общ контрол на държавата

Задължения към клиенти по депозити

423,751

145,968

Общо**570,220****273,997****От които с дъщерни дружества****129,363****111,212**

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Сделките със свързани лица в отчета за всеобхватния доход са:

Дружество/лице	Вид взаимоотношение	2024	2023
Министерство на финансите	Приходи от такси и комисиони	51	13
	Приходи от лихви	1,099	1,238
	Разходи за лихви	(580)	(506)
Национален гаранционен фонд ЕАД	Приходи от такси и комисиони	7	13
	Разходи за лихви	(4)	(17)
	Приходи от наем	56	74
	Приход от дивидент	2,000	2,515
ББР Микрофинансиране ЕАД	Приходи от такси и комисиони	4	23
	Приходи от лихви	1,025	852
	Разходи за лихви	(9)	-
	Приходи от наем	80	71
	Други доходи от дейността	29	-
ББР Лизинг ЕАД	Приходи от такси и комисионни	1	3
	Разходи за лихви	(9)	(12)
	Приходи от лихви	3,242	2,721
	Други доходи от дейността	61	61
	Приходи от дивиденди	282	-
Фонд за капиталови инвестиции АД	Приходи от такси и комисиони	1	-
	Разходи за лихви	(568)	(451)
	Други доходи от дейността	24	28
Дружества под общ контрол на държавата	Приходи от лихви	5,744	14,092
	Приходи от такси и комисиони	199	218
	Разходи за лихви	(915)	(150)
Общо приходи		13,905	21,922
Общо разходи		(2,085)	(1,136)
Общо приходи от сделки с дъщерни дружества		6,812	6,361
Общо разходи за сделки с дъщерни дружества		(590)	(480)

Условни задължения и ангажменти със свързани лица:

Дружество/лице	Вид	2024	2023
ББР Микрофинансиране ЕАД	Неусвоен размер на разрешен кредит	5,095	6,095
ББР Лизинг ЕАД	Неусвоен размер на разрешен кредит	26,661	27,014
Дружества под общ контрол на държавата	Неусвоен размер на разрешени кредити	8,603	19,558
Дружества под общ контрол на държавата	Издадени банкови гаранции	20,520	15,398
Общо		60,879	68,065
От които за дъщерни дружества		31,756	33,109

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Отношения с ключов управленски персонал:

Разчети с ключов управленски персонал

	2024	2023
Задължения към клиенти по привлечени депозити	1,475	626
Задължения за възнаграждения	48	-

Сделки с ключов управленски персонал

	2024	2023
Възнаграждения и социално осигуряване	(1,456)	(1,145)

40. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на индивидуалния финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, с изключение на следните некоригиращи събития:

Промени в Закона за Българска банка за развитие

В бр. 26 на Държавен вестник от 27.03.2025 г. е обнародван Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г. Със закона е направено изменение в Закона за Българската банка за развитие, съгласно което правата на държавата в общото събрание на акционерите на Банката се упражняват от министъра на финансите. Изменението е в сила от 31 март 2025 г.

Промени в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД

С решение по Протокол № РД-02-17-1 от 14.01.2025 г. на министъра на иновациите и растежа, в качеството на упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала на ББР са приети изменения и допълнения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 19.02.2025 г.

Промени в управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 8 от 20.02.2025 г. е освободен Илия Запрянов Караниколов като член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 27.02.2025 г.

ПОЯСНИТЕЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ СЪГЛАСНО ЧЛ. 70, АЛ. 6 ОТ ЗКИ

Настоящото пояснително приложение на индивидуална основа е съставено съгласно изискванията на чл. 70, ал. 6 от ЗКИ.

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Българска банка за развитие е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието "Насърчителна банка" АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на "Българска банка за развитие" и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

На 04.06.2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично търговско дружество.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г., с последна актуализация от 16.11.2009 г. и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел - да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране на развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Банката осъществява дейността си на територията на Република България.

Към 31.12.2024 г. Българска банка за развитие ЕАД извършва дейността си от единствен адрес в гр. София, ул. Дякон Игнатий № 1. Банката няма открити клонове.

2. РАЗМЕР НА ОБОРОТА

За годината, приключваща на 31.12.2024 г., Банката е реализирала оборот както следва:

	2024	2023
Приходи от лихви (бележка 6)	123,757	117,940
Приходи от такси и комисиони (бележка 7)	2,322	4,719
Други оперативни приходи	20,786	29,808
Общо приходи	146,865	152,467

3. ПРИРАВНЕН БРОЙ СЛУЖИТЕЛИ НА ПЪЛЕН РАБОТЕН ДЕН

Към 31.12.2024 г. в Банката работят 213 служители (31.12.2023 г.: 201).

4. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА ПРЕДИ ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

За годината, приключваща на 31.12.2024 г., Банката е реализирала финансов резултат преди данъчно облагане от 35,278 хил. лв. (за годината, приключваща на 31.12.2023 г.: 31,661 хил. лв.).

5. НАЧИСЛЕНИ ДАНЪЦИ ВЪРХУ ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА

За финансовата 2024 г., начислените данъци върху финансовия резултат от дейността са 529 хил. лв. (за финансовата 2023 г.: 81 хил. лв.). Повече информация е представена в бележка 15 от индивидуалния финансов отчет на Банката.

6. ДОХОДНОСТ НА АКТИВИТЕ, ПОЛУЧЕНА КАТО ОТНОШЕНИЕ НА НЕТНАТА ПЕЧАЛБА КЪМ ОБЩОТО БАЛАНСОВО ЧИСЛО

Реализираната нетна печалба (след данъци) за 2024 г. е 34,782 хил. лв. (за 2023 г.: 31,580 хил. лв.).

Общото балансово число на Банката към 31.12.2024 г. е 3,123,721 хил. лв. (към 31.12.2023 г.: 2,787,393 хил. лв.).

Доходността на активите, получена като отношение на нетната печалба към общото балансово число за 2024 г. е 1.11% (за 2023 г.: 1.13%).

7. ПОЛУЧЕНИ ДЪРЖАВНИ СУБСИДИИ

През 2024 г. Банката не е получавала държавни субсидии.